

การศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา
อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา

THE STUDY OF SATISFACTION TOWARDS MONK'S MORAL
TEACHING IN SECONDARY SCHOOLS MUANG DISTRICT,
CHACHOENGSAO PROVINCE

พระมหาประยอม กุลยาโณ (ลุ่มไมล)

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๕๔

การศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา
อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา

พระมหาประยอม กุลยาโณ (ลุ่มไม้)

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๕๔

(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)

**THE STUDY OF SATISFACTION TOWARDS MONK'S
MORAL TEACHING IN SECONDARY SCHOOLS
MUANG DISTRICT, CHACHOENSAO PROVINCE.**

Phramaha Prayom Kunlayano (Lomma)

A Thesis Submitted in partial Fulfillment of

The Requirement for The Degree of

Master of Arts

(Education administration)

Graduate School

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Bangkok, Thailand.

C.E 2011

(Copyright by Mahachulalongkornrajavidyalaya University)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อนุมัติให้นับ
วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาบริหารการศึกษา

.....

(พระสุธีธรรมานุวัตร, ผศ.ดร.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์ ..... ประธานกรรมการ
(พระมหาสม กุลยาโณ, ดร.)

..... กรรมการ

(ดร.ศุภิพร เสวตพงษ์)

..... กรรมการ

(ผศ.ดร.สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย)

..... กรรมการ

(ผศ.ดร.อินตา ศิริวรรณ)

..... กรรมการ

(ผศ.ดร.สิน งามประโคน)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ผศ.ดร.สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย ประธานกรรมการ
ผศ.ดร.สิน งามประโคน กรรมการ
ผศ.ดร.อินตา ศิริวรรณ กรรมการ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อนุมัติให้นับ
วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาบริหารการศึกษา

(พระสุธีธรรมานุวัตร, ผศ.ดร.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์

ประธานกรรมการ

(พระมหาสม กลฺยาโณ, ดร.)

กรรมการ

(ดร.ศุทธิพร เสวตพงษ์)

กรรมการ

(ผศ.ดร.สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย)

กรรมการ

(ผศ.ดร.อินตา ศิริวรรณ)

กรรมการ

(ผศ.ดร.สิน งามประโคน)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

ผศ.ดร.สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย

ประธานกรรมการ

ผศ.ดร.สิน งามประโคน

กรรมการ

ผศ.ดร.อินตา ศิริวรรณ

กรรมการ

ชื่อวิทยานิพนธ์ : การศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อพระสอนศีลธรรม
ในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา

ผู้วิจัย : พระมหาประยอม กลุยาโณ (ลุ่มไม้ล์)

ปริญญา : พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (บริหารการศึกษา)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

: ผศ.ดร.สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย ป.ธ.๑, พธ.บ., M.Ed., Ph.D.

: ผศ.ดร.สิน งามประโคน พธ.บ., M.A., Ph.D.

: ผศ.ดร.อินตา ศิริวรรณ พธ.บ., M.Ed., Ph.D.

วันที่สำเร็จการศึกษา : .....๒๓ / ..... มีนาคม / ๒๕๕๕

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ คือ ๑) เพื่อศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา ๒) เพื่อเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจที่มีต่อพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา ๓) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะความพึงพอใจที่มีต่อพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน ๓๒๓ คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ตามลักษณะตัวแปรที่ใช้ คือ t-test และ f-test (One way ANOVA)

ผลการศึกษาพบว่า

๑. ระดับความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่า โดยภาพรวม นักเรียนผู้ตอบแบบสอบถาม มีความพึงพอใจต่อพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน อยู่ในระดับมาก เรียงจากมากไปหาน้อย คือ ด้านคุณลักษณะของครู ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการวัดผลและประเมินผล ด้านสื่อการสอน ด้านการกำหนดเนื้อหาวิชา และด้านวิธีการสอน

๒. เปรียบเทียบสมมติฐานความพึงพอใจที่มีต่อพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา จำแนกตามเพศ อายุ และชั้นเรียน พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจไม่แตกต่างกัน และจากผลการวิเคราะห์ตัวแปรหลายด้าน พบว่า ด้านคุณลักษณะทั่วไปของครู และด้านการ

วัดผลประเมินผล นักเรียนมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ยกเว้นด้านการกำหนดเนื้อหาวิชา ด้านวิธีการสอน ด้านสื่อการสอน และด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน นักเรียนมีความพึงพอใจไม่แตกต่างกัน

๓. ข้อเสนอแนะของนักเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา

ผู้วิจัยได้ศึกษาวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดยะเชิงเทรา ใน ๖ ด้าน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) พบว่า ทั้งโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากเหมือนกัน ซึ่งผู้วิจัยถือว่าเป็นผลกลับที่ดีและน่าพอใจเป็นอย่างยิ่ง แต่ยังมีบางส่วนในแต่ละด้านที่นักเรียนส่วนน้อยได้ให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรค และแนวทางแก้ไข มีดังนี้

๑) ปัญหาและอุปสรรค คือ ครูไม่เป็นกลาง มีความสนิทสนมกับนักเรียนมากเกินไป ไม่มีคุณภาพขาดความน่าเชื่อถือ ไม่มีความพร้อมในการสอน ไม่สร้างความคุ้นเคยกับนักเรียน สอนเนื้อหามากเกินไปไม่สอดคล้องกับธรรมชาติ ไม่ครอบคลุมไม่ชัดเจนไม่เข้ากับปัจจุบัน มีสื่อประกอบน้อย สอนไม่ค่อยเข้าใจ ไม่สนุกสนาน กิจกรรมไม่ค่อยมี

๒) แนวทางการสอนศีลธรรม คือ ครูควรจะทำตัวให้เป็นกลาง อย่าสนิทสนมกับนักเรียนมากเกินไป หมั่นศึกษาหาความรู้อยู่เสมอ ทำตัวให้น่าเชื่อถือ เตรียมความพร้อมก่อนที่จะสอน ปราศรัยทักทาย สร้างความคุ้นเคยกับนักเรียน สอนเนื้อหาให้สอดคล้องกับธรรมชาติ ให้ครอบคลุมและชัดเจน เนื้อหาให้เข้ากับปัจจุบัน ควรจะมีสื่อประกอบ หาแนวทางสอนให้เข้าใจ สร้างบรรยากาศให้สนุกสนาน กิจกรรมต้องหลากหลาย

Thesis Title : The Study of Satisfaction towards Monk’s Moral Teaching in Secondary Schools Muang District Chachoengsao Province.

Researcher : Phramaha Prayom Kunlayano (Lommai).

Degree : Master of Arts (Education administration).

Thesis Supervisory Committee

: Asst.Prof.Dr. Suddhipong Srivichai Pali III, B.A., M.Ed., Ph.D.

: Asst.Prof.Dr. Sin Ngamprakhon B.A., M.Ed., Ph.D.

: Asst.Prof.Dr. Intha Siriwan B.A., M.Ed., Ph.D.

Date of Graduation : .....23...../.....March...../.....2012.....

Abstract

The objective of this research were 1) to study the satisfaction towards the Moral Teaching’s Monks in Secondary Schools Muang District Chachoengsao Province, 2) to compare the satisfaction towards the Moral Teaching’s Monks in Secondary Schools Muang District Chachoengsao Province, 3) to Study Problems and Suggestions on the Satisfaction Study towards the Moral Teaching’s Monks in Secondary Schools Muang District Chachoengsao Province. This research was conducted through questionnaires as the research instrument for collecting data, Is collected from a sample group of 327 of high school students, The data was analyzed through Frequency, Percentage, Mean, and Standard Deviation. The variables used in this research were t-test and f-test (One way ANOVA).

The research revealed that

1. The level of students’ satisfaction towards ethics teaching in secondary schools, Muang District, Chachoengsao Province. It was found that the overall of students’ satisfaction towards monk teachers was in the high level. The factors of students’ satisfaction were consecutively appeared: teachers’ personality, teaching activities, Measurement and evaluation, teaching aid, content regulation, and teaching method.

2. Classified by gender, age, and class, comparison of hypothesis regarding students' satisfaction towards monk teachers of ethic in high school in Muang District, Chachoengsao Province showed that the students' satisfaction was the same. According to the analysis of various variables, it was found that teachers' personality and assessment and evaluation were significantly different at 0.05. For content regulation, teaching method, teaching aid and teaching activity, the students' satisfaction was not different.

3. The researcher analyzed students' satisfaction towards monk teachers of ethics in the high School, Muang District, Chachoengsao Province in six domains through Frequency, Percentage, Mean, and Standard Deviation. It was found that the students' satisfaction was in the high level in both overall and individual. Therefore, the researcher regarded as good and pleasant outcome. Moreover, there were some students who gave suggestion regarding problems, obstacles and solutions. They are as follows;

1) Problems and obstacles: Biased treatment to students, excessive familiarity to students, unreliable personality, lack of teaching readiness, lack of acquaintance with students, appropriate teaching of overwhelming contents, unsuitability of time, lack of teaching aid, lack of teaching skill and activities.

2) The guideline solutions were as follows: Impartiality to their students, appropriate acquaintance, all time-learning, reliability, Good preparation before teaching, being close to students, suitable covered and clear teaching of contents, response of students' need, update contents, preparation of good teaching aids, teaching application for good understanding, pleasant class atmosphere, various activities.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ ฉบับนี้ สำเร็จลงด้วยความเมตตาอนุเคราะห์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พระครูปลัดमारุต วรมงคลโต คณบดี คณะครุศาสตร์, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย ประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และเลขาธิการกรรมการสอบโครงร่างวิทยานิพนธ์, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิน งามประโคน และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อินตา ศิริวรรณ คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่ให้การชี้แนะแนวทางการศึกษา ที่คอยให้กำลังใจกระตุ้นเตือนและให้คำปรึกษาอย่างต่อเนื่องมาโดยตลอดด้วยดีอย่างสม่ำเสมอ และขอขอบพระคุณ ท่านพระมหาดุพล จันทโชโต (ดร.) เจ้าอาวาสวัดชมโพธิยาราม ที่คอยให้การสนับสนุนและอนุเคราะห์ในทุกๆ สิ่งเกี่ยวกับการศึกษาทั้งในระดับนี้และระดับที่ผ่านมาโดยตลอด ขอขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่าน เจ้าหน้าที่ทุกฝ่าย พร้อมทั้งพระเถรานุเถระ และเพื่อนๆ ทุกรูปทุกท่านที่ให้การช่วยเหลือแนะนำตลอดมา

ขอขอบคุณคณะกรรมการสอบป้องกันวิทยานิพนธ์

ประกอบด้วย พระมหาสม กลุยาโณ, ดร. ประธานคณะกรรมการ ดร.ศุทธิพร เสวตพงษ์ ผศ.ดร.สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย ผศ.ดร.สิน งามประโคน และผศ.ดร.อินตา ศิริวรรณ คณะกรรมการ

นอกจากนี้ ผู้ศึกษาขอขอบพระคุณ ผู้อำนวยการโรงเรียนทั้ง ๔ แห่งที่อำนวยความสะดวก อนุญาตให้แจกแบบสอบถามในสถานศึกษา และบุคคลที่เป็นกำลังใจ ทำให้งานวิจัยสำเร็จ ลุล่วงได้ด้วยดี คอยสนับสนุนส่งเสริมจนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จัดทำเป็นรูปเล่ม คือ บิดามารดา ครูบารอาจารย์ ญาติพี่น้อง และเพื่อนๆ ทุกคน

สิ่งที่เป็นสาระประโยชน์จากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้ศึกษาขอมอบเป็นธรรมทานแก่ผู้ที่ต้องการศึกษาค้นคว้า และขอน้อมถวายเป็นพุทธบูชา แด่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าผู้เป็นศาสดาเอกของโลก พร้อมทั้งขอให้อานิสงส์นั้น จงบังเกิดขึ้นแก่ผู้ที่มีส่วนช่วยเหลือสนับสนุน ทั้งบุคคลที่ได้เอ่ยนามและไม่ได้เอ่ยนามก็ตาม ขอจงเป็นผู้มีส่วนในกุศลนี้ทุกท่านทุกรูปทุกคน เทอญ

พระมหาประยอม กลุยาโณ (ถ่มไมล์)

๒๓ / มีนาคม / ๒๕๕๕

สารบัญ

เรื่อง		หน้า
	บทคัดย่อภาษาไทย	ก
	บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
	กิตติกรรมประกาศ	จ
	สารบัญ	ฉ
	สารบัญตาราง	ณ
	สารบัญแผนภาพ	ญ
	คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ	ฎ
บทที่	๑ บทนำ	๑
	๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
	๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๔
	๑.๒ ขอบเขตการวิจัย	๔
	๑.๓ ปัญหาที่ต้องการทราบ	๕
	๑.๔ สมมติฐานการวิจัย	๕
	๑.๕ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย	๕
	๑.๖ ประโยชน์ที่ได้รับ	๖
บทที่	๒ เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๘
	๒.๑ แนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจ	๘
	๒.๑.๑ ความหมายเกี่ยวกับความพึงพอใจ	๙
	๒.๑.๒ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจ	๑๒
	๒.๑.๓ วิธีวัดความพึงพอใจ	๑๓
	๒.๑.๔ แนวทางการวัดความพึงพอใจ	๑๔
	๒.๒ หลักการเรียนการสอนศีลธรรมของครูในโรงเรียน	๑๕
	๒.๒.๑ คุณลักษณะของครู	๑๕
	๒.๒.๒ การกำหนดเนื้อหาวิชา	๒๑
	๒.๒.๓ วิธีการสอน	๒๖

เรื่อง	หน้า
๒.๒.๔ สื่อการสอน	๓๔
๒.๒.๕ กิจกรรมการเรียนการสอน	๔๑
๒.๒.๖ การวัดผลและประเมินผล	๔๕
๒.๓ ปัญหาและแนวทางการสอนศีลธรรมในโรงเรียน	๕๓
๒.๔ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๕๕
๒.๕ กรอบแนวคิดในการวิจัย	๖๕
บทที่ ๓ วิธีดำเนินการวิจัย	๗๐
๓.๑ ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย	๗๐
๓.๒ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	๗๑
๓.๓ ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ	๗๑
๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล	๗๓
๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล	๗๓
บทที่ ๔ ผลการศึกษา	๗๕
๔.๑ วิเคราะห์สภาพทั่วไปของนักเรียนมัธยมศึกษาอำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา	๗๕
๔.๒ วิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน มัธยมศึกษา	๗๘
๔.๓ วิเคราะห์เปรียบเทียบการทดสอบสมมติฐานความพึงพอใจของนักเรียนที่มี ต่อพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน	๘๖
๔.๔ วิเคราะห์ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะความพึงพอใจของนักเรียนที่มี ต่อพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน	๙๓
บทที่ ๕ สรุปอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	๙๘
๕.๑ สรุปผลการวิจัย	๙๘
๕.๒ อภิปรายผล	๑๐๑
๕.๓ ข้อเสนอแนะ	๑๐๘

เรื่อง	หน้า
บรรณานุกรม	๑๑๒
ภาคผนวก	๑๒๑
ก แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียน	๑๒๒
ข รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ	๑๓๐
ค หนังสือขออนุเคราะห์เก็บข้อมูล	๑๓๖
ประวัติผู้วิจัย	๑๔๒

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
๓.๑	ตารางประชากรและกลุ่มตัว	๗๑
๔.๑	แสดงจำนวนและร้อยละเกี่ยวกับเพศของกลุ่มตัวอย่าง	๗๕
๔.๒	แสดงจำนวน และร้อยละเกี่ยวกับ อายุ	๗๖
๔.๓	แสดงจำนวนและร้อยละเกี่ยวกับระดับชั้นที่นักเรียนกำลังเรียนอยู่	๗๖
๔.๔	แสดงกลุ่มตัวอย่าง จำนวนและร้อยละของนักเรียนมัธยมศึกษาในแต่ ละโรงเรียน	๗๗
๔.๕	แสดงค่าร้อยละค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความพึงพอใจที่ มีต่อพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน โดยรวมของแต่ละด้าน	๗๘
๔.๖	แสดงค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความพึงพอใจ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีต่อพระสอนศีลธรรมใน โรงเรียน ด้านคุณลักษณะของครู	๗๙
๔.๗	แสดงค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความพึงพอใจ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีต่อพระสอนศีลธรรมใน โรงเรียน ด้านการกำหนดเนื้อหาวิชา	๘๐
๔.๘	แสดงค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความพึงพอใจ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีต่อพระสอนศีลธรรมใน โรงเรียน ด้านวิธีการสอน	๘๑
๔.๙	แสดงค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความพึงพอใจ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีต่อพระสอนศีลธรรมใน โรงเรียน ด้านสื่อการสอน	๘๒
๔.๑๐	แสดงค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความพึงพอใจ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีต่อพระสอนศีลธรรมใน โรงเรียน ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน	๘๓
๔.๑๑	แสดงค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความพึงพอใจ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีต่อพระสอนศีลธรรมใน โรงเรียน ด้านการวัดผลและประเมินผล	๘๔

ตารางที่	หน้า	
๔.๑๒	วิเคราะห์เปรียบเทียบความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา แยกความแตกต่างระหว่างเพศ	๘๖
๔.๑๓	วิเคราะห์เปรียบเทียบความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา แยกความแตกต่างระหว่างอายุ	๘๗
๔.๑๔	ตารางแสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความพึงพอใจ ของนักเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรม ในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยรวม จำแนกระดับชั้นเรียน	๘๘
๔.๑๕	วิเคราะห์เปรียบเทียบความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา แยกความแตกต่างระหว่างชั้นเรียน	๘๙
๔.๑๖	วิเคราะห์เปรียบเทียบความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา ด้านคุณลักษณะของครู แยกตามระดับชั้นเรียนเป็นรายคู่	๙๐
๔.๑๗	วิเคราะห์เปรียบเทียบความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา ด้านการวัดผลและประเมินผล แยกตามระดับชั้นเรียนเป็นรายคู่	๙๒
๔.๑๘	แสดงจำนวนและร้อยละเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค ที่มีพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน	๙๓
๔.๑๙	เสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาอุปสรรค ของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน	๙๕

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่

๒.๑ กรอบแนวคิดในการวิจัย

หน้า

๖๕

คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ

คัมภีร์ที่ใช้ศึกษาค้นคว้า และนำมาอ้างอิงสำหรับการเขียนวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ ผู้วิจัย ได้ศึกษาจากพระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พุทธศักราช ๒๕๓๕ โดยกล่าวถึงแหล่งที่มา เล่ม / ข้อ / หน้า คือ เลขตัวหน้าเป็นเลขเล่ม เลขตัวกลางเป็นเลขข้อ เลขตัวหลังเป็นเลขหน้า เช่น ที.สี. (ไทย) ๕/๓๐๓/๑๑๓ = สุตตันตปิฎก ทีฆนิกาย สีลขันธวรรค (ภาษาไทย) เล่มที่ ๕ ข้อที่ ๓๐๓ หน้า ๑๑๓

คำอธิบายอักษรย่อพระไตรปิฎก

พระสุตตันตปิฎก

ที.ปา.	(บาลี)	=	สุตตันตปิฎก	ทีฆนิกาย	ปาฎิกวคคปาติ	(ภาษาบาลี)
ที.ปา.	(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	ทีฆนิกาย	ปาฎีกวรรค	(ภาษาไทย)
ขุ.สุ.	(บาลี)	=	สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	สุตตนิปาตปาติ	(ภาษาบาลี)
ขุ.สุ.	(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	สุตตนิบาต	(ภาษาไทย)

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษานับว่าเป็นรากฐานที่สำคัญอย่างยิ่งประการหนึ่งในการสร้างสรรค์พัฒนาให้เกิดความเจริญก้าวหน้า และแก้ปัญหาต่างๆ ในสังคม เป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนามนุษย์ให้มีคุณภาพ ในทุกๆ ด้านทั้งด้านเศรษฐกิจ การเมือง และสังคมซึ่งถือว่ามีคามจำเป็นต้องมีจุดเริ่มต้นที่การศึกษาถ้าหากบุคคลในสังคม มีการศึกษาดี สิ่งเหล่านี้ก็จะดีตามไปด้วย และการศึกษานี้ก็เป็นกระบวนการที่ทำให้คนได้พัฒนาตนเองในด้านต่างๆ ได้ตลอดชีวิต ตั้งแต่การวางรากฐานการพัฒนาชีวิต ตั้งแต่แรกเกิด การพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถด้านอื่นๆ ที่จะดำรงชีพ และประกอบอาชีพได้อย่างมีความสุขรู้เท่าทันต่อความเปลี่ยนแปลง และเป็นพลังสร้างสรรค์พัฒนาประเทศได้อย่างยั่งยืน

การจัดการศึกษาของไทยตั้งแต่โบราณนั้นพระพุทธศาสนานับว่ามีส่วนสำคัญเกี่ยวข้องกันเป็นอย่างมาก กล่าวคือ มีวัดเป็นศูนย์กลางการศึกษาของชุมชน พระสงฆ์มีบทบาทสำคัญในฐานะเป็นครูสอนและอบรมศีลธรรมจรรยาให้กับบุตรหลานไทยมาโดยตลอด การศึกษาของพระภิกษุกับการศึกษาของประชาชนเป็นการศึกษาที่จัดขึ้นมาในระบบเดียวกันมิได้แยกกัน พระสงฆ์มีบทบาทมาโดยตลอดในการจัดการศึกษา มีการใช้ศาลาวัดเป็นโรงเรียน หรือการสร้างโรงเรียนอยู่ในวัด มีพระเป็นผู้สอน เป็นผู้บริหารการศึกษา ซึ่งก็มีลักษณะเช่นนี้มาโดยตลอด จนมาถึงสมัยรัชกาลที่ ๖ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ นโยบายทางการศึกษาได้มีการเปลี่ยนแปลงไป โดยที่รัฐได้รับเอาการศึกษาสำหรับประชาชนไปดำเนินการเองทั้งหมดโดยดำเนินการศึกษาตามแบบตะวันตกมากขึ้น เน้นในส่วนของวิชาการด้านเทคโนโลยี เน้นด้านการพัฒนาเศรษฐกิจเป็นสำคัญ ทำให้บทบาทของพระสงฆ์ในด้านการจัดการศึกษาได้ลดบทบาทลงอย่างมากแต่ก็ยังมิบทบาทในการสั่งสอนประชาชนตามหน้าที่อยู่เรื่อยมา การจัดการศึกษาที่จัดโดยรัฐนี้ได้มีการเปลี่ยนแปลงมาโดยตลอด แต่มีการเปลี่ยนแปลงที่กระทำโดยรัฐ แม้กระทั่งในภาคส่วนต่างๆ ของสังคมหรือองค์กรของสังคมไม่ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น เรียกว่ารัฐเป็นผู้ผูกขาดการจัดการศึกษาเพียงผู้เดียว จนเกิดมีปัญหาทางสังคมในด้านต่างๆ ขึ้นมากมายและมีการเรียกร้องให้มีการปรับปรุงการจัดการศึกษาที่เรียกว่า ปฏิรูปการศึกษา จนกระทั่งมีรัฐธรรมนูญฉบับ ปี พ.ศ. ๒๕๔๐ ก็มีบทบัญญัติทางด้านการจัดการศึกษาในมาตรา ๘๑ ระบุว่า “รัฐต้องจัดการศึกษาอบรมและ

สนับสนุนให้เอกชนจัดการศึกษาอบรมให้เกิดความรู้คู่คุณธรรมจัดให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษา
แห่งชาติปรับปรุงการศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม”สาระใน
รัฐธรรมนูญดังกล่าวได้นำสู่การจัดทำพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ เพื่อปฏิรูป
การศึกษาของชาติขึ้นมา

ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ ที่ประกาศใช้แล้วนั้น มีจุดมุ่งหมาย
โดยเฉพาะสถาบันศาสนา ซึ่งมีบุคลากรคือพระสงฆ์จะเข้ามามีบทบาทในการจัดการศึกษามากขึ้น
โดยเฉพาะในส่วนที่จะต้องพัฒนาจิตใจสติปัญญา ความรู้ คุณธรรม จริยธรรมและวัฒนธรรม ซึ่ง
ในส่วนนี้พระสงฆ์จะทำได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับงานวิจัยของ กิรติ ศรีวิเชียร พบว่า พระสงฆ์
เป็นผู้ที่เหมาะสมกว่าครูที่จะทำการอบรมศีลธรรมจริยธรรมนักเรียน ดังนั้นจึงถึงเวลาแล้วที่
สถาบันการศึกษาและพระสงฆ์ต้องเริ่มมีบทบาทในการสร้างเสริมศีลธรรมแก่เด็กและเยาวชนอย่าง
ใกล้ชิดยิ่งขึ้น^๑

ครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนเป็นพระสงฆ์กลุ่มหนึ่งที่ทำหน้าที่ในการเป็น
ครูผู้สอนเป็นวิทยากรเพื่อให้ความรู้ ให้การศึกษาทางด้านศีลธรรม โดยพระกลุ่มนี้ได้รับอุปถัมภ์จาก
กรมการศาสนากระทรวงวัฒนธรรมซึ่งทำหน้าที่ทางด้านการสอนศีลธรรมนั้นได้มีการกระทำการ
เรียนการสอนกันมาเป็นเวลานานแล้ว แต่อาจยังขาดระบบการจัดการที่ดี หรือไม่มีหน่วยงานใดเข้า
มาสนับสนุนหรือรับรองอุปถัมภ์ค่าจ้างได้ทำกันไปตามความสามารถที่จะกระทำการเรียนการสอน
ให้ได้ประสิทธิภาพ และประสิทธิผล นอกจากนี้ในอดีตที่ผ่านมา จำนวนครูพระที่มีความสามารถ
ในวิชาการศึกษามีน้อยไม่เพียงพอที่จะสอนศีลธรรมหรือวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนได้ทุก
แห่ง กรมการศาสนาจึงริเริ่มโครงการครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๔๒ เป็น
ต้นมา^๒

ปัจจุบันแม้สถานการณ์จะเปลี่ยนแปลงไปตามกระแสโลกาภิวัตน์ แต่เนื่องจากแผนการ
ศึกษาแห่งชาติ ฉบับเดิม (พ.ศ. ๒๕๔๕-๒๕๕๙) นั้น เป็นแผนระยะยาวที่สอดคล้องกับ
พระราชบัญญัติ (พ.ร.บ.) การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ จึงเห็นควรให้คงปรัชญาหลัก
เจตนารมณ์ และวัตถุประสงค์ของแผนฉบับเดิมไว้ แล้วปรับปรุงในส่วนของนโยบายเป้าหมาย และ
กรอบการดำเนินงานให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งสรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

^๑กิรติ ศรีวิเชียร, อดีตปัจจุบันและอนาคตแห่งบทบาทของสังคมของวัด, กรุงเทพมหานคร, (กอง
แผนงานกรมการศาสนา, ๒๕๒๖), หน้า ๑

^๒สุมน อมรวิวัฒน์, การพัฒนาการเรียนรู้ตามแนวพุทธศาสตร์ ทักษะกระบวนการเผชิญ
สถานการณ์, (พิมพ์ที่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, ๒๕๓๐), หน้า ๑๘๓.

การจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ. ๒๕๔๕ - ๒๕๕๕) ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงยึดทางสายกลางอยู่บนพื้นฐานของความสมดุลพอดี รู้จักพอประมาณอย่างมีเหตุผล มีความรอบรู้เท่าทันโลก เพื่อมุ่งให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนและความอยู่ดีมีสุขของคนไทย เกิดการบูรณาการแบบองค์รวมที่ยึด “คน” เป็นศูนย์กลางของการพัฒนาอย่างมี “คุณภาพ” ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง สิ่งแวดล้อม เป็นแผนที่บูรณาการศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม และกีฬา กับการศึกษาทุกระดับ รวมทั้งเชื่อมโยงการพัฒนาการศึกษากับการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี เป็นต้น โดยคำนึงถึงการพัฒนาอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

แผนการศึกษาแห่งชาติมีเจตนารมณ์เพื่อมุ่ง (๑) พัฒนาชีวิตให้เป็น “มนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข” และ (๒) พัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมที่มีความเข้มแข็งและมีคุณภาพใน ๓ ด้าน คือ เป็นสังคมคุณภาพ สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ และสังคมสมานฉันท์และเอื้ออาทรต่อกัน ซึ่งมีแนวนโยบาย เป้าหมาย และกรอบการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ทั้งสามประการดังกล่าว ประกอบกับการคำนึงถึงทิศทางการพัฒนาประเทศในอนาคตที่เน้นการใช้ความรู้เป็นฐานของการพัฒนา ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ประชากร สิ่งแวดล้อมวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี”

ผู้วิจัยสรุปว่า ในสภาพปัจจุบันแม้ว่าพระภิกษุจะมีการสอนศีลธรรมมาเป็นระยะเวลาอันยาวนาน และตอนนี้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีคุณธรรมนำความรู้ แต่ก็ตามแต่บทบาทของพระสงฆ์ในการมีส่วนร่วมต่อการจัดการศึกษาที่ยังไม่ชัดเจนว่าจะมีส่วนร่วมในด้านต่างๆมากน้อยแค่ไหน เมื่อเป็นเช่นนี้ ก็ไม่แน่ว่า ความพึงพอใจของนักเรียนที่ต่อพระสงฆ์หรือครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนนั้นจะมีมากน้อยเพียงใด และมีผลต่อประสิทธิภาพการสอนหรือไม่

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาปัญหาที่ถือว่าความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนเขตพื้นที่การศึกษาอำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา มีมากน้อยเพียงใด มีประสิทธิภาพหรือไม่ และกระบวนการจัดการการเรียนการสอนของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนส่งผลต่อประสิทธิภาพการสอนหรือไม่เป็นปัญหาสำคัญที่ควรหาคำตอบ ซึ่งผลของการวิจัยนี้จะได้

---

^๑ แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง, (พ.ศ. ๒๕๔๕ - ๒๕๕๕), ที่ประชุมคณะรัฐมนตรี นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ, (นายกรัฐมนตรี), วันที่ ๕ มกราคม ๒๕๕๓.

ใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาการสอนของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนให้บรรลุเป้าประสงค์ต่อไป

๑.๒ วัตถุประสงค์การวิจัย

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา

๑.๒.๒ เพื่อเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา

๑.๒.๓ เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา

๑.๓ ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนชั้นมัธยมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา”

๑.๓.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยผู้วิจัยได้ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนทั้ง ๖ ด้าน คือ ๑)ด้านคุณลักษณะของครู ๒)ด้านการกำหนดเนื้อหาวิชา ๓)ด้านวิธีการสอน ๔) ด้านสื่อการสอน ๕)ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ๖)ด้านการวัดผลและประเมินผล

๑.๓.๒ ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ใน คือ นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในช่วงชั้นที่ ๔ (ชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ ๔-๖) ในปีการศึกษา ๒๕๕๔ ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน ๔ โรงเรียนซึ่งเป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาอย่างเดียว ที่มีพระภิกษุเข้าไปสอนศีลธรรมในโรงเรียน

๑.๓.๓ ขอบเขตด้านพื้นที่

ขอบเขตด้านพื้นที่ที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ได้แก่โรงเรียนมัธยมศึกษาที่อยู่ในเขตอำเภอเมืองฉะเชิงเทรารวม ๔ โรงเรียนดังนี้ ๑)โรงเรียนเบญจมราชรังสฤษฎ์ ๒)โรงเรียนเบญจมราชรังสฤษฎ์ ๒ ๓)โรงเรียนคัคครุณี และ ๔) โรงเรียนพุทธโสธร

๑.๓.๔ ขอบเขตด้านระยะเวลา

เริ่มการทำวิจัยตั้งแต่เดือน กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๔ ถึงเดือน ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๔

รวมเป็นระยะเวลาในการทำ ๖ เดือน

๑.๔ ปัญหาที่ต้องการทราบ

๑.๔.๑ ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา ว่ามีความพึงพอใจเป็นอย่างไร

๑.๔.๒ การเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทราว่ามีความแตกต่างหรือเหมือนกันในแต่ละด้าน มากน้อยอย่างไร

๑.๔.๓ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา มีดังนี้ คือ

๑.๕ สมมติฐานการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษาอำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา ซึ่งมีสมมติฐานการวิจัย ดังนี้

๑.๕.๑ นักเรียนมีเพศที่ต่างกัน มีความพึงพอใจต่อพระสอนศีลธรรมที่แตกต่างกัน

๑.๕.๒ นักเรียนมีอายุที่ต่างกัน มีความพึงพอใจต่อพระสอนศีลธรรมที่แตกต่างกัน

๑.๕.๓ นักเรียนมีระดับชั้นเรียนที่ต่างกัน มีความพึงพอใจต่อพระสอนศีลธรรมที่แตกต่างกัน

๑.๖ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

๑.๖.๑ เพศ หมายถึง รูปที่แสดงให้รู้ว่าหญิงหรือชาย; (ไว) ประเภทคำในบาลีและสันสกฤตเป็นต้น, ตรงกับ ลิงค์ หรือ ลิงค์; เครื่องแต่งกาย; การประพฤติปฏิบัติตน เช่น สมณเพศ. (ป. เวส; ส. เวช)^๔

๑.๖.๒ อายุ หมายถึง เวลาที่ดำรงชีวิตอยู่, เวลาชั่วชีวิต, ช่วงเวลานับตั้งแต่เกิดหรือมีมาจนถึงเวลาที่กล่าวถึง, ระยะเวลาที่กำหนดไว้ เช่น อายุใบอนุญาตยานี้หมดอายุแล้ว, ระยะเวลาที่

^๔ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๖.

กำหนดรู้ความยั่งยืนของสิ่งนั้น ๆ เช่น อายุของหิน. (ป.; ส. อายุสุ หรือ อายุษ เมื่อหน้าบางคำ, แต่เมื่อนำหน้าอักษรตัวกำกับตัว ห เปลี่ยน ส เป็น ร เช่นอายุรเวท, แต่ถ้าใช้อย่างบาลีก็ไม่ต้องมี ส หรือ ร)^๕

๑.๖.๓ **ระดับชั้นเรียน** หมายถึง ชั้นเรียนที่นักเรียนกำลังศึกษาอยู่ ตามระบบการศึกษา ปัจจุบันของนักชั้นมัธยมศึกษา แบ่งเป็น ๓ ระดับชั้นด้วยกัน คือ ๑) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔, ๒) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕, และ ๓) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖

๑.๖.๔ **ความพึงพอใจของนักเรียน** หมายถึง เจตคติในด้านต่างๆ โดยแบ่งเป็นด้านต่างๆ คือ ด้านลักษณะทั่วไปของอาจารย์ผู้สอน ด้านเนื้อหาวิชาที่สอน ด้านวิธีการสอนด้านสื่อการสอน ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการวัดผลและประเมินผล

๑.๖.๕ **พระสอนศีลธรรม** หมายถึง พระภิกษุที่เข้าไปสอนศีลธรรมในในช่วงชั้น ที่ ๔ (ชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ ๔-๖) ในปีการศึกษา ๒๕๕๔ เขตอำเภอเมืองละเซิงเทรา จำนวน ๔ โรงเรียนซึ่งเป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาอย่างเดียว

๑.๖.๖ **นักเรียน** หมายถึงนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในในช่วงชั้นที่๔(ชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่๔-๖)ในปีการศึกษา ๒๕๕๔ เขตอำเภอเมืองละเซิงเทรา จำนวน ๔ โรงเรียนซึ่งเป็น โรงเรียนมัธยมศึกษา

๑.๖.๗ **โรงเรียน** หมายถึง โรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่อำเภอเมืองละเซิงเทรา ที่มีพระภิกษุเข้าไปสอน

๑.๖.๘ **คุณลักษณะของครู** หมายถึง ความประพฤติ ทั้งทางกายและวาจาและใจ ซึ่งถือเป็นลักษณะโดยรวมของครูทั้งลักษณะภายนอกและลักษณะภายในซึ่งลักษณะดังกล่าวนี้บางอย่างก็แสดงออกให้ผู้อื่นรับรู้ได้ บางอย่างก็ไม่แสดงออกให้ผู้อื่นรับรู้ลักษณะทั่วไปของครูนี้จึงถือว่ามีส่วนสำคัญต่อการปรับตัวในการอยู่ร่วมกันของครูและนักเรียน

๑.๖.๙ **การกำหนดเนื้อหาวิชา** หมายถึง การกำหนดหรือเลือกเนื้อหาที่จะทำให้บรรลุจุดมุ่งหมายได้ดีที่สุด เพื่อก่อให้เกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากที่สุด โดยกำหนดเนื้อหา วิชาพระพุทธศาสนาช่วงชั้นที่ ๔ ตามหลักสูตรแกนกลาง และหลักสูตรธรรมศึกษา ตั้งแต่ชั้นตรี โท และเอก

๑.๖.๑๐ **วิธีการสอน** หมายถึงขั้นตอนหรือวิธีการที่ผู้สอนดำเนินการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ด้วยวิธีการต่างๆ ที่แตกต่างกันไปตามองค์ประกอบและขั้นตอนสำคัญอันเป็นลักษณะเด่นหรือลักษณะเฉพาะที่ขาดไม่ได้ของวิธีนั้นๆ

^๕ ฉบับเดียวกัน.

๑.๖.๑๑ **สื่อการสอน** หมายถึง สื่อการเรียนการสอนที่เป็นตัวกลางซึ่งมีความสำคัญในการขับเคลื่อนกระบวนการเรียนการสอน เช่น อุปกรณ์การสอน โสตทัศนูปกรณ์ เทคโนโลยีการศึกษา สื่อการเรียนการสอน สื่อการศึกษาเป็นต้น ที่พระสอนให้แก่นักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา

๑.๖.๑๒ **กิจกรรมการเรียนการสอน** หมายถึง การจัดกิจกรรมโดยวิธีต่างๆอย่างหลากหลายที่มุ่งให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริงเกิดการพัฒนาดนและสังสมคุณลักษณะที่จำเป็นสำหรับการเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมของประเทศชาติต่อไป

๑.๖.๑๓ **การวัดและประเมินผล** หมายถึง เนื้อหาและลักษณะการออกข้อสอบ เกณฑ์การตัดสินแต่ละระดับ และการรายงานผลการเรียน ของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่อำเภอเมืองฉะเชิงเทรา จังหวัดฉะเชิงเทรา

๑.๘ ประโยชน์ที่ได้รับ

๑.๘.๑ ทำให้ทราบถึงระดับความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตอำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา

๑.๘.๒ ทำให้เปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตอำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา

๑.๘.๓ ทำให้ทราบปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตอำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา

๑.๘.๔ สามารถนำผลการวิจัยนี้ไปปรับปรุงการเรียนการสอนของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตอำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา

บทที่ ๒

เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาความพึงพอใจของนักเรียน ที่มีต่อพระสอนศีลธรรม ในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา สังกัดสำนักงานพื้นที่การศึกษาฉะเชิงเทรา ในเขตอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยแบ่งหัวข้อเรื่อง ดังนี้

- ๒.๑ แนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจ
  - ๒.๑.๑ ความหมายเกี่ยวกับความพึงพอใจ
  - ๒.๑.๒ แนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจ
  - ๒.๑.๓ วิธีวัดความพึงพอใจ
  - ๒.๑.๔ แนวทางการวัดความพึงพอใจ
- ๒.๒ หลักการเรียนรู้การสอนศีลธรรมของครูในโรงเรียน
  - ๒.๒.๑ คุณลักษณะของครู
  - ๒.๒.๒ การกำหนดเนื้อหาวิชา
  - ๒.๒.๓ วิธีการสอน
  - ๒.๒.๔ สื่อการสอน
  - ๒.๒.๕ กิจกรรมการเรียนรู้การสอน
  - ๒.๒.๖ การวัดผลประเมินผล
- ๒.๓ ปัญหาและแนวทางการสอนศีลธรรมในโรงเรียน
- ๒.๔ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- ๒.๕ กรอบแนวคิดการวิจัย

๒.๑ แนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจ

ความพึงพอใจเป็นความรู้สึกหรือความคิดเห็นไม่ว่าจะเป็นทางบวกหรือลบซึ่งเป็นผลจากประสบการณ์ ความเชื่อ ซึ่งจะขอกล่าวถึง ความหมาย และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจ ความหมายของความพึงพอใจมีดังนี้

๒.๑.๑ ความหมายเกี่ยวกับความพึงพอใจ

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจ หมายถึง พอใจ ชอบใจ ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานเป็นเรื่องของความรู้สึกที่มีความสีกของบุคคลที่มีต่อ งานที่ปฏิบัติอยู่และความพึงพอใจจะส่งผลต่อขวัญในการปฏิบัติงาน อย่างไรก็ตามความพึงพอใจของแต่ละบุคคลไม่มีวันสิ้นสุด เปลี่ยนแปลงได้เสมอ ตามกาลเวลาและสภาพแวดล้อมบุคคลจึงมีโอกาส ที่จะไม่พึงพอใจในสิ่งที่เคยพึงพอใจมาแล้ว^๑

ราชบัณฑิตยสถาน ได้ให้ความหมายความพึงพอใจว่า เป็นความรู้สึกที่มีความสุขหรือ ความพอใจเมื่อได้รับความสำเร็จ หรือได้รับสิ่งที่ต้องการ^๒

Hornby กล่าวว่า ความพึงพอใจหมายถึงความรู้สึกที่ดีเมื่อประสบความสำเร็จ หรือ ได้รับสิ่งที่ ต้องการให้เกิดขึ้นเป็นความรู้สึกที่พอใจ^๓

โดยสรุปแล้วความพึงพอใจ หมายถึง ความพอใจ ชอบใจ และมีความสุข ที่ความ ต้องการ หรือเป้าหมาย ที่ตั้งใจไว้บรรลุผลหรือสมหวังนั่นเอง สำหรับนักเรียนแล้วก็ใช้ สื่อคอมพิวเตอร์ช่วยสอนส่วนใหญ่ก็ย่อมจะมีความต้องการหรือความคาดหวังว่า สื่อคอมพิวเตอร์ ช่วยสอนจะสามารถช่วยให้ตัวเองสามารถเข้าใจบทเรียนได้ดียิ่งขึ้นหรือ ได้ผลการเรียนดีขึ้นนั่นเอง ซึ่งสามารถวัดได้จากแบบสอบถามวัดระดับความพึงพอใจ หรือผลการสอบ

Morse ได้แสดงความเห็นไว้ว่า ความหมายของความพึงพอใจ หมายถึง การลด ความเครียดของผู้ทำงานให้น้อยลง ทั้งนี้เพราะธรรมชาติของมนุษย์นั้นมีความต้องการถ้าความ ต้องการนั้นได้รับการตอบสนองทั้งหมดหรือบางส่วน ความเครียดจะน้อยลงความพอใจจะเกิดขึ้น และในทางกลับการถ้าความต้องการไม่ได้รับการตอบสนอง ความเครียดและความไม่พอใจจะ เกิดขึ้น^๔

^๑พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน, “ความพึงพอใจ,กรุงเทพมหานคร”, (สำนักพิมพ์ นาน มีบุ๊คส์พ.ศ. ๒๕๔๖), หน้า ๑๕๑.

^๒ราชบัณฑิตยสถาน, “ความพึงพอใจ”, (ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นานมีบุ๊คส์, ๒๕๔๖), หน้า ๑๕๕.

^๓Hornby,A. F.(2000), “Advance learner's dictionary”, (6 th ed.), London, England : Oxford University.

^๔Morse, N.C., “Satisfaction in white collar job”, (University of Michigan Press, 1953),p. 27.

Strauss and Sayles ได้สรุปไว้ว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกพอใจในงานที่ทำและเต็มใจที่จะปฏิบัติงานนั้นให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ตามหน่วยงานหรือองค์กร^๕

Applewhite ได้แสดงความคิดเห็นไว้ว่า ความพึงพอใจหมายถึงความสุข ความสบายที่ได้รับจากการทำงาน ความสุขที่ได้รับจากการทำงานร่วมกับเพื่อนร่วมงานและทัศนคติที่ดีต่องาน^๖

Schermerhorn ได้แสดงความคิดเห็นไว้ว่า ความพึงพอใจ เป็นระดับหรือขั้นของความรู้สึกรู้สึก ในด้านบวกหรือลบของคนที่มีต่อลักษณะต่าง ๆ ของงาน รวมทั้งงานที่ได้รับมอบหมาย การจัดระบบงาน และความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน^๗

จากความหมายข้างต้นสรุปได้ว่า ความพึงพอใจหมายถึง ระดับหรือขั้นของความรู้สึกรู้สึก ในด้านบวกหรือลบของคนที่มีต่อผู้บังคับบัญชา หรือผู้ร่วมงาน

อุทัยพรรณ สุดใจ ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกหรือทัศนคติของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยอาจจะเป็นไปในเชิงประเมินค่า ว่าความรู้สึกหรือทัศนคติต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดนั้น เป็นไปในทางบวกหรือทางลบ^๘

สุพล วังสินธุ์ ได้ให้ความหมายความพึงพอใจไว้ว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึก ความคิดเห็นในลักษณะเชิงบวกของบุคคลเมื่อได้รับการตอบสนองความต้องการหรือได้รับสิ่งตอบแทนที่คาดหวังไว้^๙

---

^๕ Strauss,G, & Sayless,R.L, (1960), Personal : **The humanproblem of management**, New York : Prentice-hall.

^๖ Applewhite, C.I., (1997), **Organizational behavior**, New York:Prentice-Hall Barnard, C.I., (1998), the functions of the executive, Cambridge, MA : Harvard University Press.

^๗ Schermehorn,J, (1984), **Management For Productivity**, New York : John Wiley & Sons.

^๘ อุทัยพรรณ สุดใจ, “ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการที่มีต่อการให้บริการขององค์กร โทรศัพท์แห่งประเทศไทย จังหวัดชลบุรี”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (สาขาวิชาสังคมวิทยาประยุกต์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๕), หน้า ๗.

^๙ สุพล วังสินธุ์, “การจัดทำแผนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ”, สารพัฒนาหลักสูตร, ๑๒ (๑๑๔) : ๕-๘, เมษายน - พฤษภาคม, ๒๕๓๖, กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ภาพพิมพ์, ๒๕๔๕.

สุภาลักษณ์ ชัยอนันต์ ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจไว้ว่า ความพึงพอใจเป็นความรู้สึกส่วนตัวที่รู้สึกเป็นสุขหรือยินดีที่ได้รับการตอบสนองความต้องการในสิ่งที่ขาดหายไป หรือสิ่งที่ทำให้เกิดความไม่สมดุล ความพึงพอใจเป็นสิ่งที่กำหนดพฤติกรรมที่จะแสดงออกของบุคคล ซึ่งมีผลต่อการเลือกที่จะปฏิบัติในกิจกรรมใด ๆ นั้น^{๑๑}

อรรถพร ผดุงศักดิ์ชยุก ได้สรุปความพึงพอใจว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ทศนคติหรือระดับความพึงพอใจของบุคคลต่อกิจกรรมต่างๆ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงประสิทธิภาพของกิจกรรมนั้นๆ โดยเกิดจากพื้นฐานของการรับรู้ ค่านิยมและประสบการณ์ที่แต่ละบุคคลได้รับ ระดับของความพึงพอใจจะเกิดขึ้นเมื่อกิจกรรมนั้นๆ สามารถตอบสนองความต้องการแก่บุคคลนั้นได้^{๑๒}

สายจิตร์ ว่าจะนะ ได้สรุปว่า ความพึงพอใจเป็นความรู้สึกที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งเป็นไปได้ทั้งทางบวกและทางลบ แต่ถ้าเมื่อใดที่สิ่งนั้นสามารถตอบสนองความต้องการหรือทำให้บรรลุจุดมุ่งหมายได้ ก็จะเกิดความรู้สึกทางบวกแต่ในทางตรงกันข้าม ถ้าสิ่งใดสร้างความรู้สึกผิดหวังไม่บรรลุจุดมุ่งหมาย ก็จะทำให้เกิดความรู้สึกทางลบเป็นความรู้สึกไม่พึงพอใจ^{๑๓}

สรุปได้ว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกหรือทัศนคติของบุคคลที่มีต่อ สิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยอาจจะเป็นไปได้ในเชิงประเมินค่า ว่าความรู้สึกหรือทัศนคติต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดนั้นเป็นไปได้ในทางบวกหรือทางลบ พอใจ ชอบใจ เป็นเรื่องของความรู้สึกที่มีความลึกซึ้งของบุคคลที่มีต่อสิ่งต่างๆ ที่เป็นปัจจัยสนองต่อความต้องการแต่ละบุคคล

^{๑๑}สุภาลักษณ์ ชัยอนันต์, “ความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่อโครงการส่งเสริมการปลูกมะเขือเทศแบบมีสัญญาณผูกพันในจังหวัดลำปาง”, วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิตเกษตรศาสตร์, (มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๐), หน้า ๑๗.

^{๑๒}อรรถพร ผดุงศักดิ์ชยุก, การมีส่วนร่วมและแนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดฉะเชิงเทรา, งานนิพนธ์ปริญญา ก.ศ.ม., (บริหารการศึกษา)ชลบุรี, (บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๔๗), หน้า ๑

^{๑๓}สายจิตร์ ว่าจะนะ, “ศึกษาผลกระทบของฝุ่นละอองต่อสุขภาพอนามัยของประชาชน ในเขตหน้าพระลาน จังหวัดสระบุรี”, (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, ๒๕๔๒), หน้า ๑.

๒.๑.๒ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจ

พิทักษ์ ตรีษทิม ได้ให้แนวความคิดว่า ความพึงพอใจเป็นเพียงปฏิกิริยาด้านความรู้สึกต่อสิ่งเร้าหรือสิ่งกระตุ้นที่แสดงผลออกมาในลักษณะของผลลัพธ์สุดท้ายของกระบวนการประเมิน โดยบ่งบอกทิศทางของผลการประเมินว่าเป็นไปในลักษณะทิศทางบวกหรือทิศทางลบ หรือไม่มีปฏิกิริยาคือเฉย ๆ ต่อสิ่งเร้าหรือสิ่งที่มีมากระตุ้น^{๑๑}

วิชัย เหลืองธรรมชาติ ได้ให้แนวความคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจว่า ความพึงพอใจมีส่วนเกี่ยวข้องกับความต้องการของมนุษย์ คือ ความพึงพอใจจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อความต้องการของมนุษย์ได้รับการตอบสนอง ซึ่งมนุษย์ไม่ว่าอยู่ในที่ใดย่อมมีความต้องการขั้นพื้นฐานไม่ต่างกัน^{๑๒}

กมลรัตน์ หล้าสุวรรณ ได้ให้แนวความคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจว่า แนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจเป็นเพียงการแสดงออกที่เกิดจากความรู้สึกภายในต่างๆ ความรู้สึกภายในนั้นอาจเป็นเพียงเจตคติหรือความเชื่อ หรือความนิยมหรือถ้าจะกล่าวโดยลักษณะพฤติกรรมในแง่ของจิตวิทยาที่จะกล่าวได้ว่า เจตคติความเชื่อ ความพอใจ เป็นพฤติกรรมภายในที่ไม่มีผู้ใดสังเกตหรือทราบได้ นอกจากตัวของผู้นั้น แต่ความคิดเป็นพฤติกรรมภายนอกที่ผู้อื่นสามารถสังเกตหรือทราบอย่างชัดเจน ดังนั้นคนที่มีเจตคติความเชื่อความพอใจ ถ้าเขาไม่แสดงแนวความคิดออกมาทางพฤติกรรมก็จะมีผู้ใดทราบเลยว่าเขามีแนวความคิดเกี่ยวกับความพอใจต่อสิ่งใด^{๑๓}

สุพัตรา สุภาพ ได้ให้แนวความคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจว่า เป็นการแสดงออกของบุคคลหรือกลุ่มคนที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยเฉพาะการพูดหรือการเขียน ซึ่งในการแสดงออกนี้จะต้องอาศัยพื้นฐานความรู้ ประสบการณ์ และพฤติกรรมระหว่างบุคคล ก่อนที่จะมีการตัดสินใจแสดงออก ซึ่งการแสดงออกนี้อาจได้รับการยอมรับหรือปฏิเสธจากผู้อื่นก็ได้^{๑๔}

^{๑๑}พิทักษ์ ตรีษทิม, “ความพึงพอใจของประชาชนต่อการบริการงานทะเบียนศึกษาเฉพาะกรณีสำนักทะเบียน”, (มหาวิทยาลัยเกริก, ๒๕๓๘), หน้า ๒๔.

^{๑๒}วิชัย เหลืองธรรมชาติ, “ความพึงพอใจในการปรับตัวต่อสภาพแวดล้อมใหม่ของประชากรหมู่บ้านอพยพโครงการเขื่อนรัชชประภา จังหวัดสุราษฎร์ธานี”, กรุงเทพมหานคร : (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๓๑), หน้า ๑.

^{๑๓}กมลรัตน์ หล้าสุวรรณ, “จิตวิทยาสังคม”, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, ๒๕๒๓), หน้า ๑๓๔-๑๓๕.

^{๑๔}สุพัตรา สุภาพ, สังคมวิทยา, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, พิมพ์ครั้งที่ ๒๒, ๒๕๔๕), หน้า ๑๓๒.

สรุปว่าแนวคิดและทฤษฎีความพึงพอใจ เป็นปฏิกิริยาที่แสดงความรู้สึกต่อสิ่งเร้าหรือ สิ่งที่มากระตุ้นทำให้เกิดการแสดงผลออกมาไม่ว่าจะเป็นด้านบวกหรือด้านลบของบุคคลหรือกลุ่ม คนที่มีความรู้สึกต่อสิ่งเร้า

๒.๑.๓ วิธีวัดความพึงพอใจ

ในการวัดความพึงพอใจนั้น บุญเรือง ขจรศิลป์ ได้ให้ทรรศนะเกี่ยวกับเรื่องนี้ว่า ทักษะหรือเจตคติเป็นนามธรรมเป็นการแสดงออกค่อนข้างซับซ้อน จึงเป็นการยากที่จะวัด ทักษะหรือเจตคติได้โดยตรง แต่เราสามารถที่จะวัดทักษะหรือเจตคติได้โดยอ้อม โดยวัดความคิดเห็นของบุคคล เหล่านั้นแทน

ฉะนั้น การวัดความพึงพอใจก็มีขอบเขตที่จำกัดด้วย อาจมีความคลาดเคลื่อนขึ้น ถ้า บุคคลเหล่านั้นแสดงความคิดเห็นไม่ตรงกับความรู้สึกที่จริง ซึ่งความคลาดเคลื่อนเหล่านี้นี้ย่อมเกิดขึ้น ได้เป็นธรรมดาของการวัดโดยทั่ว ๆ ไป^{๑๑}

ภณิดา ชัยปัญญา ได้กล่าวไว้ว่า การวัดความพึงพอใจนั้น สามารถทำได้หลายวิธี ดังต่อไปนี้

๑. การใช้แบบสอบถาม โดยผู้ออกแบบสอบถาม ต้องการทราบความคิดเห็นซึ่ง สามารถกระทำได้ในลักษณะกำหนดคำตอบให้เลือก หรือตอบคำถามอิสระ คำถามดังกล่าว อาจ ถามความพอใจในด้านต่าง ๆ เพื่อให้ผู้ตอบทุกคนมาเป็นแบบแผนเดียวกัน มักใช้ในกรณีที่ต้องการ ข้อมูลกลุ่มตัวอย่างมาก ๆ วิธีนี้นับเป็นวิธีที่นิยมใช้กันมากที่สุดในการวัดทัศนคติ รูปแบบของ แบบสอบถามจะใช้มาตรวัดทัศนคติ ซึ่งที่นิยมใช้ในปัจจุบันวิธีหนึ่ง คือ มาตราส่วนแบบลิเคิร์ต ประกอบด้วยข้อความที่แสดงถึงทัศนคติของบุคคลที่มีต่อสิ่งเร้าอย่างใดอย่างหนึ่งที่มีคำตอบที่แสดง ถึงระดับความรู้สึก ๕ คำตอบ เช่น มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

๒. การสัมภาษณ์ เป็นวิธีการที่ผู้วิจัยจะต้องออกไปสอบถามโดยการพูดคุย โดยมีการ เตรียมแผนงานล่วงหน้า เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นจริงมากที่สุด

---

^{๑๑}บุญเรือง ขจรศิลป์, “พฤติกรรมและระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่างชาติที่มีต่อ กรุงเทพมหานคร”, ๒๕๒๕, บทนำ.

๓. การสังเกต เป็นวิธีวัดความพึงพอใจ โดยการสังเกตพฤติกรรมของบุคคลเป้าหมาย ไม่ว่าจะแสดงออกจากการพูดจา กริยา ท่าทาง วิธีนี้ต้องอาศัยการกระทำอย่างจริงจัง และสังเกตอย่างมีระเบียบแบบแผน วิธีนี้เป็นวิธีการศึกษาที่เก่าแก่ และยังเป็นที่ยอมรับใช้อย่างแพร่หลายจนถึงปัจจุบัน^{๑๔}

จากการศึกษาการวัดความพึงพอใจ สรุปได้ว่าการวัดความพึงพอใจเป็นการบอกถึงความชอบของบุคคลที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด ซึ่งสามารถวัดได้หลายวิธี การสัมภาษณ์ การใช้แบบสอบถามความคิดเห็น การใช้แบบสำรวจความรู้สึกร

๒.๑.๔ แนวทางการวัดความพึงพอใจ

ในการวัดความพึงพอใจนั้นควรเริ่มต้นที่กระบวนการคิดหาแนวทางว่าจะทำการวัดความพึงพอใจอย่างมีหลักการนั้น มีกระบวนการวัดอย่างไรซึ่ง วิทวัส รุ่งเรืองผล, รศ., ได้ให้แนวทางการวัด ดังนี้ คือ

๑. กำหนดวัตถุประสงค์ให้ชัดเจนว่าต้องการประเมินไปเพื่อประโยชน์อะไร

๒. กำหนดปัจจัยที่จะใช้วัดความพึงพอใจ โดยกำหนดว่าจะใช้ปัจจัยใดบ้างมาเป็นตัวชี้วัดคะแนนความพึงพอใจโดยรวมและควรให้น้ำหนักแต่ละปัจจัยเท่าไร

การได้มาซึ่งปัจจัยที่จะใช้เป็นตัวชี้วัด เป็นขั้นตอนที่ต้องอาศัยความร่วมมือระดมความเห็นจากหลายฝ่ายและควรทำการทดสอบปัจจัยเหล่านี้ก่อนนำมาทำการประเมินจริงเพื่อให้แน่ใจว่า ปัจจัยที่กำหนดไม่ซ้ำซ้อนกันเกินไปหรือขาดปัจจัยสำคัญบางตัวไป รวมถึงควรทำการประเมินความสำคัญของปัจจัยแต่ละตัวเพื่อนำมาใช้ถ่วงน้ำหนักในการวัดความพึงพอใจรวมด้วย

๓. กำหนดเกณฑ์ที่ใช้ในการวัด ด้วยการให้คะแนนความพึงพอใจแก่แต่ละปัจจัยจาก ๑ ถึง ๕ โดย ๕ คือพอใจมากที่สุด ๔ คือพอใจมาก ๓ คือพอใจปานกลาง ๒ คือพอใจน้อยและ ๑ คือพอใจน้อยที่สุด ขณะที่บางบริษัทอาจให้ลูกค้าให้คะแนนโดยใช้ Scale จาก ๑ ถึง ๑๐ หรือให้คะแนนจาก ๑ ถึง ๑๐ หรือเป็นเปอร์เซ็นต์ความพึงพอใจจากคะแนนเต็ม ๑๐๐

๔. กำหนดวิธีการวัดความพึงพอใจ ในขั้นนี้ก็คือขั้นของการทำวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ที่ต้องกำหนดวิธีการสุ่มตัวอย่างในเชิงสถิติเพื่อให้เกิดการกระจายตัวของลูกค้าที่สุ่มมาทำการวัดความพึงพอใจ รวมถึงการกำหนดขนาดของตัวอย่างที่ใช้ในการวัดว่าควรมี

---

^{๑๔} กรวินท์ เขมะพันธุ์มันัส, ผศ.อบ แก้วชูเสน และคณะ, อ่างใน ภณิดา ชัยปัญญา, (๒๕๔๑), รายงานการวิจัย, เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชน และความพึงพอใจของ ผู้รับบริการที่มีต่อ องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งยาว, (มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ศูนย์ตรัง, ๒๕๕๓), หน้า ๑๒.

จำนวนเท่าไร โดยอาศัยเทคนิคการวิจัย ที่ผมคงจะไม่ลงรายละเอียดเพราะจะกลายเป็นเรื่องเทคนิคการวิจัยไป ซึ่งผู้อ่านที่สนใจสามารถหาอ่านจากหนังสือวิจัยตลาดทั่วไปได้ผมแนะนำว่าถ้าทำไม่เป็นก็อย่าพยายามทำเองเลยครับ ให้ลองติดต่อบริษัทวิจัยตลาดหรือนักวิจัยอิสระ เข้ามารับทำให้ดีกว่า ถ้าไม่รู้หลักการวิจัยแล้วพยายามทำ ส่วนใหญ่จะออกมาแล้ว ทำให้ข้อมูลไม่น่าเชื่อถือเอาไปใช้ประโยชน์ได้ไม่เต็มที่ เข้าข่ายเสียน้อยเสียยาก เสียมากเสียง่าย

ปัจจุบันนี้มีหลายบริษัทและรัฐวิสาหกิจเริ่มทำการวัดความพึงพอใจอย่างเป็นระบบ และต่อเนื่องเพื่อนำค่าความพึงพอใจมาเป็นหนึ่งในเครื่องชี้วัดประสิทธิผลในการทำงานในลักษณะที่เป็น KPI สำคัญตัวหนึ่งและบางองค์กรนำเอาค่าความพึงพอใจมาใช้ประกอบการพิจารณาโบนัสสำหรับพนักงานในแผนกต่างๆ ขององค์กร โดยพยายามปลูกฝังแนวคิดในการมีส่วนร่วมในการสร้างความพึงพอใจ^{๑๕}

ผู้วิจัยได้สรุปการวัดและแนวทางการวัดความพึงพอใจ หมายถึง กระบวนการที่จะนำเอาความรู้สึกของบุคคลที่เป็นนามธรรมมาเป็นรูปธรรมที่ทำอะไรให้มองเห็นเป็นหลักความจริงสามารถยืนยันได้มากขึ้น

๒.๒ หลักการเรียนการสอนศีลธรรมของครูในโรงเรียน

การสอนศีลธรรมเป็นการเผยแพร่ธรรมะ เป็นกระบวนการอบรมสั่งสอนหรือการให้การศึกษาเกี่ยวกับหลักธรรมคำสอนของพระพุทธองค์ โดยใช้เทคนิคหรือวิธีการสอนในรูปแบบต่างๆ ผู้วิจัยได้นำมาเป็นแนวทางในการทำวิจัย ดังนี้

๒.๒.๑ คุณลักษณะของครู

ธนาภรณ์ ใจสมานมิตร ได้ทำการวิจัยเรื่อง “คุณลักษณะของผู้สอนและแนะนำงานที่พึงประสงค์” พบว่ามนุษย์เป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าเหนือสิ่งอื่นใด เป็นทรัพยากรที่ใช้แล้วไม่หมดคุณค่าแต่ยิ่งใช้ยิ่งจะมีคุณค่าเพิ่มมากขึ้น เพราะตราบใดที่ยังมีชีวิตสภาพของมนุษย์จะไม่มีวันหยุดนิ่ง แต่จะมีมากหรือน้อยนั้นขึ้นอยู่กับความแตกต่างของบุคคล (ปัจเจกบุคคล) โดยเฉพาะในเรื่องของวิถีแห่งความคิดของแต่ละบุคคล มุมมองการใช้ชีวิต ภูมิหลังของบุคคล ได้แก่ การเลี้ยงดู พันธุกรรมทางผู้ให้กำเนิด ฯลฯ การพัฒนาศักยภาพของบุคคลากรในองค์กร จึงถือว่าเป็นปัจจัยหนึ่งที่

---

^{๑๕} วิวทิวส รุ่งเรืองผล, รศ., “เทคนิคการวัดความพึงพอใจของลูกค้า”, บทความการตลาด, ฉบับที่ ๔๕ พฤศจิกายน ๒๕๔๖, http://www.marketeer.co.th/inside_detail.php?inside_id=, 2534.

มีความสำคัญอย่างยิ่งในหลักการบริหารจัดการเพื่อให้องค์กรเกิดความเข้มแข็ง สว่างามในทุกมุมมอง เป็นภาพลักษณ์ที่ดีต่อองค์กร

ความเข้าใจที่ไม่ชัดเจนในบทบาทหน้าที่ที่แท้จริงของผู้สอนและเนะนางาน/ผู้ถ่ายทอด นอกจากจะไม่ส่งเสริมการเรียนรู้ของมนุษย์ที่สมบูรณ์แล้ว ยังจะส่งผลเสียที่ร้ายแรงตามมา อันได้แก่ การสร้างค่านิยม แนวความคิด ความเชื่อ (กรอบแนวคิดของบุคคล) ที่ไม่ถูกต้องเหมาะสม และเกิดเป็นการกระทำที่ส่งผลไปยังพฤติกรรมที่นำไปสู่การสร้างนิสัยที่ถาวรของบุคคล แต่สิ่งที่ไม่ถูกต้องไม่เหมาะสมนี้ถ้าได้ถูกยึดมาเป็นแนวทางปฏิบัติของคนหมู่มาก และทำไปจนเกิดความเคยชิน ก็จะกลับกลายเป็นความถูกต้องและเหมาะสมในบริบทนั้นไปได้โดยคนที่อยู่ในบริบทนั้นจะไม่มีโอกาสได้รับรู้ ถึงแม้ว่าบุคคลหมูนั้นจะมีความรู้ ความสามารถดีแค่ไหนก็ตาม ทั้งนี้เพราะ คนในบริบทนั้นจะมองแต่สิ่งที่คิดของการกระทำที่เคยชินนั้น และไม่พยายามจะรับรู้สิ่งที่ไม่ดีที่เกิดจากการกระทำที่เคยชินนั้น ซึ่งปรากฏการณ์นี้นักจิตวิทยาเรียกว่า “การหาเหตุผลเพื่อให้การกระทำดูเหมาะสม”^{๒๐}

ตามหลักของพฤติกรรมศาสตร์ การเกิดพฤติกรรมของคนเรานั้น มีเหตุและปัจจัยอย่างเป็นขั้นเป็นตอน ซึ่งการพัฒนาตนเองของมนุษย์อย่างสมบูรณ์นั้นจำเป็นจะต้องเริ่มต้นตามขั้นตอนนี้ ซึ่งจะอธิบายให้เกิดความเข้าใจอย่างง่าย ๆ เพราะมนุษย์มีอุปกรณ์ในการเรียนรู้คิดตัวมาตั้งแต่เกิด ซึ่งอุปกรณ์เหล่านี้สามารถนำไปใช้ได้อย่างหลากหลายหน้าที่ ประกอบด้วย ตา สำหรับสื่อด้วยภาพ , หู สำหรับสื่อด้วยเสียง, จมูก สำหรับสื่อด้วยกลิ่น , ลิ้น สำหรับสื่อด้วยรสชาติ , มือ สำหรับสื่อด้วยการสัมผัส สัมผัสทั้งห้านี้จะทำหน้าที่ส่งสัญญาณการรับรู้เข้าสู่สมอง เพื่อประมวลผลและหาคำตอบว่า สิ่งนั้นคืออะไร สิ่งนี้คืออะไร และเมื่อสมองของมนุษย์ได้รับรู้แล้วแม้แต่เพียงครั้งแรกครั้งเดียว ก็สามารถที่จะเก็บข้อมูลการรับรู้ไว้ได้อย่างยาวนานเพียงแต่ว่าจะเรียงลำดับข้อมูลการรับรู้ไว้เปรียบเสมือนกับเก็บเอกสารไว้ในลิ้นชักเอกสารเก่าๆ ก็จะอยู่ชั้นล่างๆ เอกสารมาใหม่ก็จะอยู่ชั้นบน ไม่ได้หายไปไหนเพียงแต่ถ้าเราไม่ค่อยได้ใช้เราก็จะต้องใช้เวลาค้นหาหามา แต่ถ้าเอกสารที่เรานำมาใช้บ่อยเราก็จะรู้และหามันได้อย่างรวดเร็ว ดังนั้นคนที่ความจำดีจะได้เปรียบมากในการรับข้อมูลแต่ไม่ได้หมายความว่าเราจะทำได้ดีขึ้นต่อไป^{๒๑}

^{๒๐} ธนากรณ์ ใจสมานมิตร, “คุณลักษณะของผู้สอนและเนะนางานที่พึงประสงค์”, วิทยานิพนธ์หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีอุตสาหกรรม รุ่นที่ ๕ (มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร, ๒๕๕๗), บทคัดย่อ.

^{๒๑} ธนากรณ์ ใจสมานมิตร, “ความตระหนักในฐานะคนทำงาน”, (เอกสารประกอบการบรรยาย, ๒๕๕๑), หน้า ๘ – ๙.

ดังนั้นบทบาทหน้าที่ที่แท้จริงของผู้สอนและแนะนำงาน/ผู้ถ่ายทอดนั้น เป็นเพียงผู้คอย จัดเตรียมความพร้อมให้กับผู้เข้ารับการศึกษา กระตุ้นให้เกิดความสนใจที่จะศึกษาหาคำตอบจากความเป็นจริง โดยใช้ความคิดอย่างเป็นอิสระของบุคคล ทดลอง ทดสอบ วิเคราะห์ เพื่อหาความเชื่อมั่นในองค์ความรู้ที่ตนเองสร้างขึ้น และท้ายที่สุดผู้สอนและแนะนำงาน/ผู้ถ่ายทอด จะต้องมีความสามารถในการเชื่อมโยงองค์ความรู้ของบุคคลเข้าสู่หลักการ ทฤษฎี หรือสิ่งที่ต้องการจะบอก ให้ผู้เข้ารับการศึกษาได้รับทราบและเกิดการยอมรับได้ องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาวิจัยจะเห็นได้ว่าผู้สอนและแนะนำงาน/ผู้ถ่ายทอด เป็นบุคคลที่มีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ของบุคคลากร คุณลักษณะที่จะช่วยส่งเสริมสถานะภาพและบทบาทของผู้สอนงานและแนะนำงาน/ผู้ถ่ายทอด อย่างสมบูรณ์แบบจากมุมมองของผู้เข้ารับการศึกษา สรุปในแต่ละด้าน โดยเรียงตามลำดับความสำคัญ มีดังต่อไปนี้

๑. ด้านคุณธรรมและความประพฤติ ผู้เข้ารับการศึกษาส่วนใหญ่จะให้ความสำคัญกับคุณลักษณะด้านนี้เป็นอันดับแรก โดยเฉพาะเรื่องของการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความชอบธรรม มีความยุติธรรม ไม่ลำเอียง ตรงไปตรงมา มีความซื่อสัตย์สุจริต ยึดมั่นในหลักจรรยาบรรณ ปัญหาและอุปสรรคอย่างหนึ่งของผู้สอนและแนะนำงาน/ผู้ถ่ายทอด ก็คือการตกอยู่ภายใต้ภาวะอารมณ์ที่มีการปรุงแต่ง ความรู้สึกที่เป็นประสบการณ์ในอดีต อาจจะทำให้เกิดความหลงผิดหรือมีอคติทั้งต่อตัวผู้เข้ารับการศึกษาเอง และสถานะภาพในบทบาทหน้าที่ของตนเองด้วย ดังนั้นการทำงานด้วยความชอบธรรม ซื่อสัตย์สุจริตต่ออาชีพ มีความเป็นกลางและยึดมั่นในการทำสิ่งที่ดีต่ออาชีพ รวมทั้งการยึดมั่นคำสัญญาในภาระหน้าที่ที่จะถ่ายทอดความรู้โดยตรงไปตรงมา และเป็นไปด้วยความบริสุทธิ์ใจ จะเป็นคุณลักษณะที่ช่วยส่งเสริมทำให้สถานะภาพและบทบาทของผู้สอนและแนะนำงาน/ผู้ถ่ายทอด มีความสมบูรณ์มากขึ้น

๒. ด้านความรู้ในสายงานและวิชาการทั่วไป ผู้สอนและแนะนำงาน/ผู้ถ่ายทอด จะต้องมีการศึกษาแสวงหาความรู้ทางวิชาการใหม่ๆอยู่เสมอ จะต้องมีความรู้ในสายงานนั้นๆเป็นอย่างดี มีความเข้าใจในระบบการบริหารจัดการงานฝึกอบรม มีเป้าหมายและตั้งวัตถุประสงค์ในการฝึกอบรมอย่างชัดเจน รู้จักสร้างและแนะนำหลักสูตรการฝึกอบรมมาใช้ได้อย่างเหมาะสม และควรมีพื้นฐานในวิชาชีพครูด้วย การมีความรู้ในสายงานนั้นจะช่วยให้เกิดความมั่นใจ ความเชื่อมั่นแต่ก็ไม่จำเป็นที่จะต้องแสดงความรู้ ความเชี่ยวชาญในสายงานออกมาเพียงเพื่อจะให้ผู้เข้ารับการศึกษาเกรงกลัว หรือยอมรับ เพราะอาจจะทำให้ผู้เข้ารับการศึกษาไม่ยอมที่จะแสดงความคิดเห็นอย่างเป็นอิสระในเรื่องนั้นๆ เนื่องจากเกรงว่าความคิดของตนเองจะไม่ถูกต้องและมีความรู้สึกเหมือนถูกจ้องจับผิด

๓. ด้านบุคลิกลักษณะเฉพาะตัว บุคลิกลักษณะเฉพาะตัวเป็นพฤติกรรมที่แสดงออกอย่างสม่ำเสมอ พฤติกรรมทางการแสดงออกของผู้สอนและแนะนำงาน/ผู้ถ่ายทอด สามารถสื่อความหมายได้ดีกว่าคำพูดใดๆ ผู้เข้ารับการศึกษาฝึกอบรมจะมีความเข้าใจในสิ่งที่ผู้สอนงานมีความเชื่อหรือคาดหวัง โดยดูจาก การกระทำของตัวผู้สอนงานเอง^{๒๒}

ดังนั้นความน่าเชื่อถือในฐานะผู้สอนและแนะนำงาน/ผู้ถ่ายทอด จึงควรมีเอกลักษณ์ที่บ่งบอกถึงพฤติกรรมที่แสดงออกเป็นภาพลักษณ์ของตนเองอย่างสม่ำเสมอ อันได้แก่ ความสามารถในการวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเด็นต่างๆ ความอดกลั้น อดทน ความสามารถในการเชื่อมโยงความคิด และสรุปรวบยอดจากองค์ความรู้ของผู้เข้ารับการศึกษาฝึกอบรมเชื่อมโยงไปสู่ทฤษฎีและหลักการต่างๆ มีการควบคุมอารมณ์ได้ดี ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคทั้งปวง มีความเชื่อมั่นในตนเอง แต่ในการสอนและแนะนำงานนั้นก็สมควรไปตัดสินใจหรือพิพากษาในฐานะเป็นผู้สอนและแนะนำงาน/ผู้ถ่ายทอด การประเมินความคิดหรือพฤติกรรมผู้อื่นว่า ดี เลว ถูก ผิด อาจเป็นการด่วนสรุปและตัดสินใจเร็วเกินไปเท่ากับเป็นการไปตัดโอกาสของผู้เข้ารับการศึกษาฝึกอบรม นอกจากนั้นความสุภาพทั้งกาย วาจา จิตใจ ความมีปฏิภาณ ไหวพริบในการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า ได้อย่างเหมาะสม การมีสุขภาพที่ดี มีความคล่องตัวสูง มีความเป็นผู้นำ และมีความสม่ำเสมอในการแสดงออกด้านอารมณ์และความรู้สึก คุณลักษณะเหล่านี้จะเป็นสิ่งที่บ่งบอกถึงบุคลิกลักษณะเฉพาะตัวที่เป็นเอกลักษณ์และเป็นที่ต้องการของผู้เข้ารับการศึกษาฝึกอบรมอย่างมาก

๔. ด้านมนุษยสัมพันธ์ มนุษยสัมพันธ์เป็นสิ่งที่เกิดจากตัวผู้สอนงาน เป็นพฤติกรรมที่เสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้สอนและแนะนำงาน/ผู้ถ่ายทอด กับผู้เข้ารับการศึกษาฝึกอบรม อันจะนำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายในการศึกษาฝึกอบรม การแสดงออกของผู้สอนและแนะนำงาน/ผู้ถ่ายทอดอย่างเป็นมิตรจะทำให้ผู้เข้ารับการศึกษาฝึกอบรมลดความกดดัน และละลายพฤติกรรมในเบื้องต้นได้ อีกทั้งการแสดงออกซึ่งความจริงใจ เห็นอกเห็นใจในการให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลกันตามความเหมาะสมโดยไม่เลือกปฏิบัติ จะทำให้ผู้เข้ารับการศึกษาฝึกอบรมมีความรู้สึกที่ดีและอบอุ่น ผู้สอนและแนะนำงาน/ผู้ถ่ายทอด ควรจะต้องปรับตัวให้เหมาะสมกับคนทุกระดับ เนื่องจากความแตกต่างกันของผู้เข้ารับการศึกษาฝึกอบรม ซึ่งจะต้องเข้าใจในพื้นฐานธรรมชาติของมนุษย์ ต้องศึกษาสภาพแวดล้อมในสังคมการทำงานรอบข้าง มีความตระหนักในหน้าที่ความรับผิดชอบอยู่เสมอ มีความอ่อนน้อมถ่อมตน และสามารถรู้ถึงความต้องการของผู้อื่นได้เป็นอย่างดี ซึ่งกล่าวโดยรวมแล้ว

^{๒๒}Peggy, G., Hutcheson, อังใน ทิชาพร หอมหวาน, “เคล็ดลับ ๑๐ ประการในการสอนและแนะนำงาน”, เพิ่มผลผลิต ๓๖, (ม.ค.- ก.พ. ๒๕๔๐), หน้า ๖๒.

คุณลักษณะในด้านมนุษยสัมพันธ์นี้ จะมีความสอดคล้องกับความฉลาดทางด้านอารมณ์ (Emotion Quotient) ซึ่งปัจจุบันกล่าวถึงกันมากในทุกๆ สาขาอาชีพ

๕. ด้านเทคนิควิธีการสอน การสอน คือ การถ่ายทอดแนวความคิดอย่างถูกต้องและเหมาะสมตามสภาพความเป็นจริง ผู้สอนและแนะนำงาน/ผู้ถ่ายทอด จึงเป็นผู้ที่ช่วยทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกิดกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยการนำเสนอข้อมูล ข้อเท็จจริง ให้กับผู้เข้ารับการฝึกอบรมอย่างไม่ปิดบัง ปกปิด บิดเบือน พร้อมทั้งให้คำปรึกษาแนะนำถ้าผู้เข้ารับการฝึกอบรมต้องการ ผู้สอนและแนะนำงาน/ผู้ถ่ายทอดจะต้องยอมรับว่า การสอนงานนั้นเป็นสิ่งที่เราไม่สามารถควบคุมได้ด้วยตนเองทั้งหมด การสอนงานที่ดีจะต้องมีการเตรียมการวางแผนลำดับขั้นในการที่จะนำเสนอข้อมูล ข้อเท็จจริง ให้แก่ผู้เข้ารับการฝึกอบรม และถ้าสามารถทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้ลงมือปฏิบัติเพื่อให้รับรู้ได้ถึงข้อมูล ข้อเท็จจริง ได้ด้วยตนเองก็จะเป็นสิ่งที่ดีมากๆ หลังจากผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้รับรู้ถึงข้อมูลและข้อเท็จจริงแล้วกระบวนการต่อไปควรจะให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสร้างองค์ความรู้จากการนำข้อมูล ข้อเท็จจริงมาผ่านการวิเคราะห์ สังเคราะห์ ด้วยตนเองตามสภาพความเป็นจริงที่ได้รับรู้มา หลังจากนั้นจะต้องโน้มน้าวจูงใจให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมนำองค์ความรู้ที่ได้ไปปฏิบัติเป็นทักษะเพื่อพิสูจน์ให้เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมตนเองต่อไปในอนาคต จะเห็นได้ว่าผู้สอนและแนะนำงาน/ผู้ถ่ายทอด จะต้องจัดเตรียมสภาพความพร้อมก่อนการฝึกอบรมล่วงหน้า ซึ่งจะต้องใช้เวลาที่มากพอในการเตรียมการ ได้แก่ การรวบรวมข้อมูลข้อเท็จจริงเพื่อค้นหาที่มาและความสำคัญของปัญหา (เค้าโครงของหลักสูตรที่จะจัดทำ) จากนั้นจะต้องศึกษาในรายละเอียดที่ลึกกลงไปในบริบทไม่ว่าจะเป็นผู้เข้ารับการฝึกอบรม วิธีการดำเนินชีวิต วัฒนธรรม ฯลฯ ศึกษาข้อมูลในวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องจากแหล่งต่างๆ เพื่อนำมาสร้างเป็นกรอบแนวคิดของหลักสูตร การปฏิบัติในส่วนนี้จะเป็นการศึกษาเพื่อ ค้นหา วิจัย ข้อมูลข้อเท็จจริงที่จะนำมาสอนด้วยวิธีการที่เหมาะสมและสง่างามในวิชาชีพ การนำข้อมูลเนื้อหา มาจัดลำดับการนำเสนอ การเลือกใช้เทคนิควิธีการนำเสนอ การวัดและประเมินการรับรู้ของผู้เข้ารับการฝึกอบรมก่อนและหลังการฝึกอบรม ที่สำคัญคือจะต้องมีการพัฒนาข้อมูลเนื้อหาของหลักสูตรให้มีความเหมาะสมอยู่เสมอด้วย เนื่องจากเนื้อหาหลักสูตรที่จัดทำขึ้นนั้นจะมีความล้าไปตามบริบทของกาลเวลาเสมอ^{๒๓}

^{๒๓} ธารกรณ์ ใจสมานมิตร, “ความตระหนักในฐานะคนทำงาน”, (เอกสารประกอบการบรรยาย, ๒๕๕๑), หน้า ๘-๙.

ศาสตราจารย์ ได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับการเป็นครูที่ดีในด้านสมรรถภาพว่าต้องมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

๑. สามารถทำการสอนได้เป็นอย่างดี โดยรู้จัก

- ๑) ใช้หลักจิตวิทยาแห่งการเรียนรู้
- ๒) ใช้หลักการเจริญเติบโตและพัฒนาการเด็ก
- ๓) ทำบรรยากาศที่เหมาะสมที่จะเกิดการเรียนรู้
- ๔) วางแผนสำหรับการสอนอย่างถี่ถ้วน
- ๕) ใช้วิธีการสอนแบบต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม
- ๖) ใช้แบบทดสอบชนิดต่างๆ ได้อย่างเหมาะสมเพื่อวัดผลการเรียนวิเคราะห์แก้ไข

และรู้จักวัดผลโดยทั่วไป

๗) ปกครองชั้นและบริหารงานต่าง ๆ ของชั้น ได้อย่างเรียบร้อยและราบรื่นทำงานธุรการของโรงเรียนได้

๒. สามารถอบรมแนะแนว และปกครองได้เป็นอย่างดี โดยรู้จัก

- ๑) หลักการที่ว่า ถ้าทุกคนสร้างคุณธรรมและหลักธรรมต่าง ๆ ไว้ประจำตัวได้แล้ว
- ๒) ใช้หลักการและวิธีการของการแนะแนว
- ๓) สร้างสัมพันธภาพที่ดีกับบิดามารดาและผู้ปกครอง
- ๔) ใช้ผลของการวิจัยและผลของการทดสอบต่างๆ ให้เป็นประโยชน์ในการอบรม

๓. สามารถทำกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนได้เป็นอย่างดี โดยรู้จัก

- ๑) ร่วมในการวางแผนจัดการในหลักสูตรหรือกิจกรรมร่วมหลักสูตรชนิดต่างๆ
- ๒) รับผิดชอบและภาวะในการปฏิบัติกิจกรรมเหล่านั้นตามแผน
- ๓) รักษาสัมพันธภาพที่ดีกับผู้ร่วมงานทั้งปวงของโรงเรียน

๔. สามารถสร้างสัมพันธภาพที่ดีและร่วมมือกับชุมชนเป็นอย่างดี โดยรู้จัก

- ๑) ช่วยเหลือชุมชนในการแก้ไขปัญหาของชุมชน
- ๒) ทำให้ชุมชนเข้าใจโรงเรียน และสนับสนุนในทางที่เหมาะสม
- ๓) หาความร่วมมือจากมารดาบิดาของผู้ปกครอง
- ๔) หาบุคคลอื่น และสิ่งต่าง ๆ ในชุมชนที่เป็นประโยชน์ในการสอน
- ๕) ร่วมมือกับทางราชการปรับปรุงชุมชน

๕. สามารถเป็นครูชั้นอาชีพ โดยรู้จัก

๑) เพิ่มพูนความรู้ให้แก่อาชีพครู โดยการเขียน การพูด การค้นคว้า การวิจัยการเป็นสมาชิกที่ดีของสมาคม หรือสถาบันทางการศึกษา

๒) ยึดถือขนบธรรมเนียมของผู้เป็นครู และช่วยเหลือส่งเสริมเพื่อนครู

๓) ส่งเสริมตัวเองให้ก้าวหน้าในทางวิชาการ ศึกษาอยู่เสมอ

๔) ช่วยเหลือแนะนำผู้ที่เข้ามาเป็นครูใหม่ในโรงเรียนของตน^{๒๔}

ธนู แสงศักดิ์ มีความเห็นว่าลักษณะของครูที่ดีนั้นควรมี ๖ ประการ ดังนี้

๑. มีความสัมพันธ์กับนักเรียนดี คือ ครูจะต้องสนใจ เอาใจใส่ต่อปัญหาของนักเรียน คอยตอบปัญหาให้กระจ่าง แน่แนว รู้จักระงับอารมณ์ อุดหนุน วางตัวเหมาะสม ไม่สนิทสนมกับเด็กมากเกินไป ไม่ทำให้ขายหน้า รู้จักเปิดโอกาสให้นักเรียนประเมินผลการสอน และให้กำลังใจให้นักเรียนอย่างมีเหตุผล

๒. มีความรักในอาชีพครู มีส่วนช่วยแนะนำเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนอยู่เสมอ ทันสมัยต่อความรู้และกิจกรรมของครู

๓. ทำตนให้เป็นประโยชน์ต่อทางราชการ มีความสามารถในอาชีพ

๔. มีจรรยาครู ไม่แพร่ข่าวลือ ชื่อสัตย์ต่ออาชีพ ไม่ขโมยผลงานของคนอื่น ไม่ให้ร้ายผู้อื่น มีมารยาทในการติดต่อสายงานทางด้านราชการ ไม่นำผู้อื่นมาพูดให้นักเรียนฟัง

๕. มีคุณสมบัติส่วนตัวดี มีสติปัญญาดี มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความคิดริเริ่ม มีความกระตือรือร้น เป็นกันเองกับนักเรียน

๖. มีรูปร่างท่าทางดี มีใบหน้าสะอาด ตัดผมเรียบร้อยสุภาพ เสื้อผ้าสะอาดเรียบร้อยและเหมาะสมกับกาลเทศะรักษาท่าทางให้สง่างาม ไม่สูบบุหรี่ หรือรับประทานอะไรระหว่างที่ทำการสอนอยู่^{๒๕}

สรุป ผู้วิจัยได้สรุปถึงคุณลักษณะของครูดังนี้ คือ ครูต้องมีระเบียบวินัย มีความซื่อสัตย์ สุจริตและความยุติธรรมมีความขยัน ประหยัด และขี้อึดมั่นในสัมมาอาชีพมีความสำนึกในหน้าที่และการทำงานต่าง ๆ รวมไปถึงความรับผิดชอบความเป็นผู้มีความคิดริเริ่มมีเหตุผลมีความกระตือรือร้นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยมีพลานามัยที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกายและจิตใจ มีความสามารถในการพึ่งพาตนเองและมีอุดมคติความภาคภูมิใจและการรู้จักทำนุบำรุงศิลปะ วัฒนธรรม และทรัพยากรของชาติ มีความเสียสละเมตตาปราณี และรักความสามัคคี

๒.๒.๒ การกำหนดเนื้อหาวิชา

การกำหนดเนื้อหาวิชา ถือว่าเนื้อหาเป็นสารที่จะทำให้การเรียนการสอนบรรลุจุดมุ่งหมายที่ตั้งเอาไว้ได้ฉะนั้นครูจะต้องเลือกใช้เนื้อหาที่จะทำให้บรรลุจุดมุ่งหมายได้ดีที่สุด นั้น

^{๒๔} ตาโรช บัวศรี, “จริยธรรมศึกษา”, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา, ๒๕๒๖), หน้า ๑๕.

^{๒๕} ธนู แสงศักดิ์, “ครูดี”, (วิทยาคาร, ปีที่ ๒, กุมภาพันธ์ : ๒๕๐๕), หน้า ๘๕-๑๐๐.

คือ ก่อให้เกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากที่สุด เนื้อหาวิชาที่มีความสัมพันธ์สอดคล้องและตรงกับจุดมุ่งหมายย่อมจะส่งผลต่อการเรียนรู้ได้ดี ดังนั้น ในการกำหนดเนื้อหาจึงควรพิจารณาเลือกเอาเนื้อหาที่มีใจความโดยรวมตรงกับจุดมุ่งหมาย ในส่วนที่เป็นความรู้ข้างเคียงหรือเป็นผลพลอยได้ ถ้าไม่ใช่ความรู้พื้นฐานที่จะถ่ายโยงไปสู่ความรู้ใหม่ในลำดับต่อไปก็ควรตัดออก ความยาวหรือความละเอียดของเนื้อหาที่มีมากเกินไป อาจทำให้การผลิตบทเรียนสิ้นเปลืองเวลาและแรงงานได้ หรือในระหว่างการเรียนก็อาจจะทำให้ผู้เรียนเสียเวลาไปกับสาระที่ไม่สำคัญเหล่านั้นได้อีกด้วย แต่ถ้าเนื้อหาที่จำเป็นจะต้องเสนอมีความยาวมากก็ควรพิจารณาแบ่งออกเป็นส่วนย่อย ๆ เพื่อเสนอเป็นตอน ๆ ไปตามลำดับ^{๒๖}

ปรัชญา ใจสะอาด ได้กล่าวถึงการเลือกและจัดการเนื้อหาว่า หลังจากการวิเคราะห์ความต้องการและกำหนดจุดประสงค์ของหลักสูตรชั่วคราวแล้วจะถึงขั้นการเลือกและจัดเนื้อหาในหลักสูตร การวินิจฉัยความต้องการและจุดประสงค์ของหลักสูตรจะเป็นแนวทางเลือกเนื้อหาว่าต้องการเน้นอะไรบ้าง โดยทั่วไปแล้วการพัฒนาหน่วยการเรียนการสอนต้องอยู่ในกรอบของโรงเรียนที่กำหนดว่าในเนื้อหาใดควรสอนในระดับชั้นอะไร การเปลี่ยนแปลงโยกย้ายเนื้อหาเป็นเรื่องค่อนข้างจะกระทำได้ยาก

๑. การเลือกเรื่อง การเลือกเรื่องเป็นการพัฒนาหน่วยการสอนอันดับแรกที่ครูหรือผู้สอนและนักวางแผนหลักสูตรต้องตัดสินใจอย่างมีเหตุผล และควรคำนึงถึงธรรมชาติของเรื่องในหน่วยการสอน เพื่อให้มีความสัมพันธ์กับวิชาและขอบเขตของการศึกษา ไม่ว่าจะเรื่องที่จะมาเป็นตัวแทนที่ดีของเนื้อหาวิชาที่ต้องการให้ผู้เรียนศึกษาหรือไม่ก็ตาม การเรียนการสอนที่ค่อนข้างจะมีขีดจำกัด และเรื่องที่เลือกมาโดยมากจะเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมที่บังเกิดกับผู้เรียนมากที่สุด หน่วยการสอนจะหมดความสำคัญ ถ้าเรื่องที่เลือกมานั้นไม่มีส่วนพัฒนาตัวผู้เรียนในหลาย ๆ ด้าน เช่น การพัฒนากาย อารมณ์ และสังคม เป็นต้น

เนื้อหาวิชาจะเป็นตัวกำหนดมิติของการเรียนการสอน ทั้งนี้เพราะความรู้ในแต่ละระดับชั้นจะเป็นพื้นฐานการศึกษาต่อในชั้นสูงขึ้น พื้นฐานความรู้ทั้งหลายจึงต้องเน้นทัศนคติ ความสนใจ และความซาบซึ้งเป็นสำคัญ

๒. การเลือกแนวคิดพื้นฐาน แนวคิดพื้นฐานของแต่ละวิชาจะเป็นตัวแทนของวิชานั้น ๆ การเลือกแนวคิดพื้นฐานมีความสำคัญเช่นเดียวกับการเลือกเรื่องบรรจุลงในหลักสูตร แนวคิดพื้นฐานในแต่ละหน่วยของทุกเนื้อหาจะกำหนดแนวคิดพื้นฐานอย่างสมเหตุสมผล หลักใน

^{๒๖}ปรัชญา ใจสะอาด, บทเรียนสำเร็จรูปและเครื่องช่วยสอน, กรุงเทพมหานคร : (หัดดโกศลการพิมพ์, ๒๕๒๒), หน้า ๑๕๑-๑๕๒.

การเลือกคือ จะต้องเป็นแนวทางในการเลือกข้อเท็จจริงทั่วไป และข้อเท็จจริงเฉพาะ ดังนั้นสิ่งที่กำหนดไว้ในแนวคิดพื้นฐาน คือ เรื่องที่มาบรรจุลงในหลักสูตรจะต้องมีประโยชน์ต่อผู้เรียนโดยการเลือกแนวคิดนี้จะต้องผ่านการทดสอบและเป็นที่ยอมรับของครูและนักวางแผนหลักสูตร เช่น เป็นเรื่องที่สมเหตุสมผล มีความสำคัญ และอยู่ในระดับความสามารถของผู้เรียนและ^{๒๗}

ทาบ (Taba, ๑๙๖๒ อ้างถึง บรรพต สุวรรณประเสริฐ, ๒๕๔๔) ได้กำหนดแนวคิดในการเลือกเรื่องและเนื้อหาเพื่อบรรจุลงในหลักสูตรของวิชาต่าง ๆ ไว้ดังนี้

๑. มนุษย์มีความต้องการพื้นฐาน เช่น ความต้องการทางร่างกาย ความต้องการทางสังคม

๒. กลุ่มบุคคลที่มีวัฒนธรรมเก่าจะชอบอยู่กับสิ่งแวดล้อมและทักษะเก่าตามที่บุคคลนั้นมีอยู่แบบเดิมส่วนบุคคลที่มีวัฒนธรรมใหม่จะนิยมใช้ทักษะใหม่ และยึดติดอยู่กับสภาพแวดล้อมเดิมน้อย

๓. การดำเนินชีวิตของกลุ่มบุคคลจะได้รับอิทธิพลจากบุคคลรุ่นเก่าสืบต่อกันมา

๔. สถาบันครอบครัวเป็นส่วนสำคัญที่สุดในทุกวัฒนธรรม แต่โครงสร้างของครอบครัวอาจแตกต่างกันไปบ้าง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับบทบาทของสมาชิกในครอบครัว

๕. สถาบันครอบครัว จะมีวิธีสอนบุตรหลานของตนเองในสิ่งที่ให้ความสำคัญแก่การเรียนรู้ และแต่ละครอบครัวจะมีวิธีสอนสมาชิกในครอบครัวแตกต่างกัน

๖. ในสังคมแบบเก่าจะได้รับการสืบทอดกิจกรรมต่าง ๆ จากครอบครัวหรือกลุ่มชน แต่สังคมรุ่นใหม่จะได้รับการสืบทอด โดยผ่านทางสถาบันและองค์กรต่าง ๆ

๗. การเปลี่ยนแปลงจะเกิดขึ้นได้เมื่อกระทำการเปลี่ยนแปลงที่กลุ่มสังคมรุ่นเก่า

๘. การดำเนินชีวิตของสังคมรุ่นใหม่ขึ้นอยู่กับบุคคลหลายฝ่าย การค้าขายและธุรกิจมีส่วนช่วยให้บุคคลในสังคมได้สิ่งต่างๆตามความต้องการพื้นฐาน

๙. สถาบันต่าง ๆ จะได้รับการพัฒนา เพื่อเป็นแนวทางการดำรงชีวิต

๑๐. กลุ่มในสังคมรุ่นใหม่บางกลุ่มปรารถนาจะดำเนินชีวิตในแบบวัฒนธรรมเก่า^{๒๘}

แนวคิดที่กล่าวมานี้จะช่วยให้นักครูหรือผู้สอนและนักการวางแผนหลักสูตรเข้าใจธรรมชาติของมนุษย์ และมีหลักในการเรื่องเรื่อง และเนื้อหาที่จะบรรจุลงในหลักสูตร

^{๒๗} ปรัชญา ใจสะอาด, บทเรียนสำเร็จรูปและเครื่องช่วยสอน, (๒๕๒๒), หน้า ๑๕๑-๑๕๒.

^{๒๘} Taba, H. 1962., Curriculum development : theory and practice, New York, NY: Harcourt, Brace & World, pp 38 – 40.

บรรพต สุวรรณประเสริฐ ได้กล่าวถึงการเลือกเนื้อหาเฉพาะคือ จะเห็นว่าแนวคิดพื้นฐานที่ได้กล่าวมานั้นสามารถนำมาเป็นหลักกำหนดแนวทางในการเลือกเนื้อหาเฉพาะเพื่อพัฒนาผู้เรียนในหลักสูตรที่กำหนดขึ้น เนื้อหาเฉพาะที่เลือกมาจะต้องสอดคล้องกับแนวคิดทั่วไป ไม่คลุมเครือ และสมเหตุสมผล เนื้อหาที่เลือกมาไม่จำเป็นต้องครอบคลุมทุกเรื่อง แต่แนวคิดในการเลือกแต่ละเรื่องจะต้องไม่ขัดแย้งกัน

การเลือกเนื้อหาเฉพาะในเรื่องหนึ่ง ครูหรือผู้สอนและนักวางแผนหลักสูตร จะต้องคำนึงถึงความสมเหตุสมผลและระดับความเหมาะสมของเนื้อหาทั้งหมด นอกจากนี้ครู และนักวางแผนหลักสูตรจะต้องคำนึงว่า เนื้อหาเฉพาะเป็นส่วนที่รวมจุดประสงค์ที่กำหนดไว้หลายข้อ เป็นส่วนที่เป็นความต้องการของกลุ่มคนในชุมชน เป็นส่วนที่อยู่ในความสนใจของผู้เรียน เป็นส่วนที่เพิ่มความเข้าใจจากความรู้เพิ่มเติมที่ผู้เรียนเคยศึกษามาแล้ว และเป็นส่วนที่มีความหมายต่อชีวิตของผู้เรียน

ถึงแม้ว่าครูและนักวางแผนหลักสูตรจะได้แนวคิดในการเลือกเนื้อหาเฉพาะที่จะบรรจุลงในหลักสูตรแล้วก็ตาม ข้อเท็จจริงของสิ่งที่ควรคำนึงถึงคือ การเลือกเนื้อหาที่ไม่ดี และไม่เหมาะสมมาสอนนักเรียน จะไม่เป็นการพัฒนาความรู้ความสามารถใด ๆ และยังเป็นการบั่นทอนกำลังใจ และความสนใจในตัวผู้เรียน ดังนั้น การตัดสินใจเลือกเนื้อหาเฉพาะลงในเรื่องที่จะสอนควรเป็นส่วนพัฒนาความสามารถทางสติปัญญาในตัวผู้เรียน หลักในการเลือกจึงต้องคำนึงถึงเรื่องแนวคิดพื้นฐาน และระดับชั้นที่จะสอนด้วย^{๒๕}

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ในหมวด ๔ ว่าด้วยแนวการจัดการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มุ่งพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนในทุก ๆ ด้าน มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ใฝ่รู้ สามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น รวมทั้งมุ่งเน้นพัฒนาทักษะกระบวนการทำงานอย่างเป็นระบบและการสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่น

ดังนั้น การจัดการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการวิจัย อาทิการเรียนการสอนแบบโครงการ(Project Based Learning)การเรียนการสอนแบบการสืบสอบด้วยการค้นพบ (Investigation Based Learning) การเรียนการสอนโดยผู้เรียนใช้การวิจัย (Research Based Learning) ฯลฯ จะเป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่ผู้เรียนได้เรียนรู้โดยการปฏิบัติจริงเผชิญเหตุการณ์จริง สร้างสรรค์ผลงานจากกระบวนการคิด การทำงานที่เป็นระบบ สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ใช้กระบวนการวิจัย

---

^{๒๕}บรรพต สุวรรณประเสริฐ, “การพัฒนาหลักสูตรโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ”, เชียงใหม่ : The Knowledge Center, (๒๕๔๔), หน้า ๓๘ - ๔๐.

ในแก้ปัญหาค้นหาคำตอบจากการสืบค้นและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยตนเอง ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาศักยภาพในทุก ๆ ด้าน ดังเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ^{๓๐}

ไชยยศ เรื่องสุวรรณ ได้กล่าวถึงการจัดเนื้อหาวิชานั้นต้องประกอบด้วย ความมุ่งหมาย (Goals) และหัวข้อเรื่อง (Topics) ซึ่งหัวข้อเรื่อง หมายถึง การเรียนรู้ด้านความรู้ เนื้อหาวิชา (Cognitive Learning) ภารกิจ (Task) หมายถึง การเรียนรู้ด้านทักษะ (Psychomotor Learning) ส่วนการเรียนรู้ด้านจิตพิสัย (Affective Learning) มีความสำคัญต่อการสร้างเจตคติและค่านิยมต่างๆ และมีอิทธิพลต่อแรงจูงใจและความรู้สึกของผู้เรียน จะแฝงอยู่ในกิจกรรมการเรียนการสอน ดังนั้น การจัดหัวข้อเรื่องควรจัดลำดับให้เหมาะสม และง่ายต่อการเรียนรู้

การวิเคราะห์เนื้อหาวิชา เป็นการจัดลำดับโครงสร้าง และรายละเอียดของเนื้อหา จากหัวข้อที่กำหนด นำไปสู่ความรู้ ความสัมพันธ์ของข้อเท็จจริงต่างๆ ทำให้เกิดพัฒนาการด้านความคิด สติปัญญาและความเข้าใจ^{๓๑}

Gagne ได้เสนอวิธีจัดโครงสร้าง และลำดับของเนื้อหาวิชา ในลักษณะผลการเรียนรู้สรุปได้ ๓ กลุ่ม คือ

๑. ความรู้ด้านข้อเท็จจริง (Verbal Information) เน้นเรื่องความจำ การระลึกได้ หรือความสามารถในการบอกข้อเท็จจริง และเหตุการณ์ต่างๆ เช่น บอกชื่อ สัญลักษณ์ สถานที่ วัน เดือน ปี การให้นิยาม อธิบายสิ่งของ ตลอดจนเหตุการณ์อื่นๆ

๒. ทักษะด้านสติปัญญา (Intellectual Skills) มี ๒ ระดับ คือ

๒.๑ มโนทัศน์ หรือแนวคิด (Concepts) เป็นการรวบรวมเอาความคิด เหตุการณ์ หรือสิ่งของที่มีลักษณะคล้ายกัน หรือเกี่ยวข้องกันมาจัดให้อยู่ในกลุ่มเดียวกัน ทำให้เกิดมโนทัศน์ มโนทัศน์มีทั้งมโนทัศน์ที่เป็นรูปธรรมและมโนทัศน์ที่เป็นนามธรรม

๒.๒ หลักการ หรือกฎ (Principles or Rules) หมายถึง ข้อความที่ประกอบด้วย ความสัมพันธ์ระหว่างมโนทัศน์ตั้งแต่ ๒ มโนทัศน์ขึ้นไป

๓. ยุทธศาสตร์การคิด (Cognitive Strategy) เป็นความมุ่งหมายสูงสุดในการเรียนการสอน เพราะผู้สอนต่างมุ่งหวังให้ผู้เรียนสามารถประยุกต์ความรู้ที่ได้จากข้อเท็จจริงต่างๆ รวมทั้งข้อสรุปทั้งหลายไปใช้แก้ปัญหาได้ ดังนั้น การแก้ปัญหา (Problem Solving) จึงเป็นการบ่งชี้รูปแบบของกิจกรรมการเรียนระดับสูงสุดของกิจกรรมทางสติปัญญา

^{๓๐}การจัดการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ, “พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ”, พ.ศ. ๒๕๔๒, ในหมวด ๔, หน้า ๗.

^{๓๑}ไชยยศ เรื่องสุวรรณ, “เทคโนโลยีการสอน การออกแบบและพัฒนา”, (พิมพ์ครั้งที่ ๒, กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, ๒๕๓๑), หน้า ๘๐.

จากลักษณะผลการเรียนรู้ข้างต้น จะเห็นได้ว่า การเรียนรู้ระดับต่ำสุด คือ ข้อเท็จจริง เช่น การชี้บอกรู้ การอธิบายเกี่ยวกับวัตถุ หรือเหตุการณ์อย่างง่าย ๆ หลังจากที่ผู้เรียนสามารถชี้บอกรู้ข้อเท็จจริงได้ว่ามีคุณสมบัติร่วมกัน แสดงว่าผู้เรียนเกิดมโนทัศน์หรือแนวคิด เช่น การดูแผนที่ ผู้เรียนสามารถชี้บอกรู้ลักษณะของพื้นที่เรียกว่า “คาบสมุทร” ได้ถูกต้อง ดังนั้น มโนทัศน์หรือแนวคิด ก็คือ ผลจากการจัดระบบสารสนเทศให้เป็นโครงสร้างที่มีความหมายนั่นเอง และความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดตั้งแต่สองแนวคิดขึ้นไป ก็ได้กลายเป็นบทสรุปทั่วไป หรือ หลักการ

สำหรับหลักเกณฑ์ในการกำหนดเนื้อหาสาระว่าผู้เรียนจะต้องเรียนอะไรบ้างในหัวเรื่องที่จะจัดดำเนินการเรียนการสอนนั้น ผู้สอนมีเกณฑ์การพิจารณารายละเอียดของเนื้อหาจากหัวเรื่องที่กำหนดในการเรียน การสอน ดังนี้

๑. เนื้อหาสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้

๒. เนื้อหาเหมาะสมกับผู้เรียนในแง่ระดับความลึกซึ้งของเนื้อหา โดยมองในแง่ความสามารถในการรับรู้ และประสบการณ์เดิมของผู้เรียนที่จะสามารถต่อยอดความรู้เดิมเข้ากับความรู้ใหม่ได้

๓. เนื้อหาที่เป็นสาระสำคัญ หรือแก่นสารของศาสตร์นั้นๆ

๔. เนื้อหาที่มีประโยชน์เป็นปัจจุบันทันต่อเทคโนโลยีและสามารถนำไปใช้

ได้จริง^{๓๒}

ผู้วิจัยได้สรุปการกำหนดเนื้อหาวิชาว่า การกำหนดเนื้อหาวิชานั้นดังนี้ คือ การวางแผนต้องคำนึงถึงความสมเหตุสมผล มีความเหมาะสม มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ มีอย่างหลากหลายเหมาะกับทุกกลุ่ม ทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ มีความหมายต่อชีวิตของผู้เรียน เรียงตามลำดับเหตุการณ์ เรียงตามลำดับขั้นตอน เรียงตามหัวข้อเรื่อง และเรียงจากง่ายไปหายาก

๒.๒.๓ วิธีการสอน

วิธีการสอน คือ ขั้นตอนที่ผู้สอนดำเนินการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ ด้วยวิธีการต่างๆ ที่แตกต่างกันไปตามองค์ประกอบและขั้นตอนสำคัญอันเป็นลักษณะเด่นหรือลักษณะเฉพาะที่ขาดไม่ได้ของวิธีนั้นๆ เช่น วิธีสอนโดยใช้การบรรยาย องค์ประกอบสำคัญของการบรรยาย คือ เนื้อหาสาระที่จะบรรยาย และการบรรยาย และขั้นตอนสำคัญคือ การเตรียมเนื้อหา สาระ การบรรยาย (พูด บอก เล่า อธิบาย) และการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนที่เกิดจากการบรรยาย ดังนั้นวิธีสอนโดยใช้การบรรยาย ก็คือกระบวนการหรือขั้นตอนที่ผู้สอนใช้ในการช่วยให้

^{๓๒}Gagne, R. M., (1985), *The Conditions of Learning and Theory of Instruction*, 4 th ed., New York : Educational Technology Publication.

ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยการเตรียมเนื้อหาสาระที่จะบรรยาย แล้วบรรยาย คือ พูด บอก เล่า อธิบาย เนื้อหาสาระหรือสิ่งที่ต้องการสอนแก่ผู้เรียนและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีใดวิธีหนึ่งต่อความหมายการสอน

๑. รูปแบบการเรียนการสอนของการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Instructional Models of Cooperative Learning)

ก. ทฤษฎี/หลักการ/แนวคิดของรูปแบบ รูปแบบการเรียนการสอนของการเรียนรู้แบบร่วมมือพัฒนาขึ้นโดยอาศัยหลักการเรียนรู้แบบร่วมมือของจอห์นสัน และจอห์นสัน ซึ่งได้ชี้ให้เห็นว่าผู้เรียนควรร่วมมือกันในการเรียนรู้มากกว่าการแข่งขันกันเพราะการแข่งขันก่อให้เกิดสภาพการณ์ของ การแพ้-ชนะ ต่างจากการร่วมมือกัน ซึ่งก่อให้เกิดสภาพการณ์ของการชนะ-ชนะ อันเป็นสภาพการณ์ที่ดีกว่าทั้งทางด้านจิตใจและสติปัญญาหลักการเรียนรู้แบบร่วมมือ ๕ ประการประกอบด้วย

๑. การเรียนรู้ต้องอาศัยหลักการพึ่งพากัน (Positive Interdependence) โดยถือว่าทุกคนมีความสำคัญเท่าเทียมกันและจะต้องพึ่งพากันเพื่อความสำเร็จร่วมกัน

๒. การเรียนรู้ที่ดีต้องอาศัยการหันหน้าเข้าหากัน มีปฏิสัมพันธ์กัน (face to face Interaction) เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ข้อมูล และการเรียนรู้ต่าง ๆ

๓. การเรียนรู้ร่วมกันต้องอาศัยทักษะทางสังคม(Social Skills)โดยเฉพาะทักษะในการทำงานร่วมกัน

๔. การเรียนรู้ร่วมกันควรมีการวิเคราะห์กระบวนการกลุ่ม(Group Processing)ที่ใช้ในการทำงาน

๕. การเรียนรู้ร่วมกันจะต้องมีผลงานหรือผลสัมฤทธิ์ทั้งรายบุคคลและรายกลุ่มที่สามารถตรวจสอบและวัดประเมินได้ (Individual Accountability)หากผู้เรียนมีโอกาสได้เรียนรู้แบบร่วมมือกันนอกจากจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ทางด้านเนื้อหาสาระต่าง ๆ ได้กว้างขึ้นและลึกซึ้งขึ้นแล้ว ยังสามารถช่วยพัฒนาผู้เรียนทางด้านสังคมและอารมณ์มากขึ้นด้วย รวมทั้งมีโอกาสได้ฝึกฝนพัฒนาทักษะกระบวนการต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตอีกมาก

ข. วัตถุประสงค์ของรูปแบบ รูปแบบนี้มุ่งช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เนื้อหาสาระต่าง ๆ ด้วยตนเองและด้วยความร่วมมือและความช่วยเหลือจากเพื่อนๆรวมทั้งได้พัฒนาทักษะทางสังคมต่าง ๆ เช่น ทักษะการสื่อสาร ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น ทักษะการสร้างความสัมพันธ์ รวมทั้งทักษะการแสวงหาความรู้ ทักษะการคิด การแก้ปัญหาและอื่น ๆ

ค. กระบวนการเรียนการสอนของรูปแบบ รูปแบบการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้แบบร่วมมือมีหลายรูปแบบ ซึ่งแต่ละรูปแบบจะมีวิธีการดำเนินการหลัก ๆ ซึ่งได้แก่ การ

จัดกลุ่ม การศึกษาเนื้อหาสาระ การทดสอบ การคิดคะแนน และระบบการให้รางวัล แตกต่างกันไป เพื่อสนองวัตถุประสงค์เฉพาะแต่ไม่ว่าจะเป็นรูปแบบใด ต่างก็ใช้หลักการเดียวกันคือ หลักการเรียนรู้แบบร่วมมือ ๕ ประการ และมีวัตถุประสงค์มุ่งตรงไป ในทิศทางเดียวกันคือเพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในเรื่องที่ศึกษาอย่างมากที่สุดโดยอาศัย การร่วมมือกัน ช่วยเหลือกันและแลกเปลี่ยนความรู้กันระหว่างกลุ่มผู้เรียนด้วยกัน ความแตกต่างของรูปแบบแต่ละรูป จะอยู่ที่เทคนิคในการศึกษาเนื้อหาสาระและวิธีการเสริมแรงและการให้รางวัล เป็นประการสำคัญ^{๓๓}

๒. รูปแบบการเรียนการสอนของวิลเลียมส์ยุทธวิธีการสอนเมื่อใช้คิดและรู้สึก

(Frank E. Williams : Teaching Strategies for Thinking Thining and Feeling) วิลเลียมส์ มีหลักการเกี่ยวกับลักษณะของการเรียนที่มีประสิทธิภาพ ดังต่อไปนี้

๑. การเรียนรู้จะเกิดได้ดีเด็กซึ่งเป็นผู้เรียนเป็นผู้มีส่วนร่วมผลิตหรือกระทำด้วย และการเรียนนั้นมีพื้นฐานจากความสามารถและสไตล์ในการเรียนที่แตกต่างกันของผู้เรียน

๒. การคิดและการรู้สึกเกิดขึ้นด้วยกันมิได้แยกจากกัน ทุกครั้งที่บุคคลคิดเรื่องใดโดยกำหนดยุทธวิธีการสอน ดังต่อไปนี้

๓. ยุทธวิธีในการสอนของวิลเลียมส์

๑. การใช้สิ่งที่ตรงข้าม (Paradox) ยุทธวิธีนี้ต้องการให้ผู้เรียนมีความไวต่อการสังเกตความแตกต่างระหว่างความเป็นจริงความเชื่อต่างๆ ไป เพราะการศึกษาสิ่งตรงกันข้ามหรือ (Paradox) นี้เป็นสถานการณ์จริงที่ดูเหมือนไม่จริง เช่นในวิชาสังคมศึกษา การเดินเรือไปทางทวีปตะวันตก แต่เดินทางไปทางตะวันออก

๒. การใช้การเปรียบเทียบ (Analogies) การเปรียบเทียบแบบนี้จะเปรียบเทียบส่วนที่เหมือนส่วนที่มีความแตกต่างกัน เช่นในวิชาสังคมศึกษาให้นักเรียนเปรียบเทียบแฟชั่นและความนิยมในสมัยวัยรุ่นของพ่อแม่กับแฟชั่นและความนิยมของวัยรุ่นในปัจจุบัน โดยศึกษามีส่วนใดที่เหมือนและเหตุผล

๓. ให้ตัวอย่างของการเปลี่ยนแปลง (Change) ให้เด็กเห็นถึงลักษณะของการเปลี่ยนแปลงของโลก เช่น การอภิปรายกับนักเรียนถึงวิธีการรักษาสภาพของสิ่งของสัตว์เช่น การแช่ปลาในตู้เย็น การถนอมอาหาร ให้นักเรียนช่วยกันคิดว่าทำไมจึงต้องการรักษาถนอม

^{๓๓} Johnson, David W., and Roger T., Johnson, "Instruction Goal Structure : Cooperation Competitive or Individualistic", Review of Education Research ๔๔ (1974), 213 – 240.

๔. ใช้ตัวอย่างของนิสัยความเคยชิน (Habit) ยุทธวิธีนี้ต้องการช่วยให้เด็ก หลีกหนีจากการคิดที่เป็นไปตามความเคยชิน เช่นอภิปรายกับเด็กถึงความเคยชินกับจำนวนเลข หลักสิบให้ลองคิดในหลักอื่น หรือการคิดสิ่งปฏิบัติที่เคยชินและจะมีวิธีการเปลี่ยนนิสัยหรือการปฏิบัติที่เคยชินอย่างไร

๕. สอนมิใช่เพื่อปรับตัว (Adjust) สอนเพื่อพัฒนา เช่น สอนให้ในแง่ บวกถึงความผิดความล้มเหลว การเรียนรู้จากความผิด และการที่จะปรับปรุงสถานการณ์แทนที่จะ ปรับคนให้เข้ากับสถานการณ์เช่น หลังจากการศึกษาเรื่องระบบการปกครองท้องถิ่น ครูพานักเรียน ไปสำนักงานเทศบาลในเมือง สังเกตการณ์ทำงานและสัมภาษณ์จากเจ้าหน้าที่หลังจากนั้นครูให้นักเรียนคิดโครงสร้างระบบการปกครองท้องถิ่นในอุดมคติและคุณสมบัติคุณลักษณะต่างๆ และให้นักเรียนช่วยกันคิดว่าจะทำให้เกิดลักษณะและคุณสมบัติเหล่านั้นได้อย่างไร หรือหลังจากการศึกษา ปัญหาการขาดแคลนกระดาษ ให้นักเรียนคิดหาวิธีการที่จะหาสิ่งอื่นมาใช้แทนกระดาษ

๖. พัฒนาทักษะในการฟังอย่างสร้างสรรค์ (Creative Reading) ยุทธวิธีนี้ฝึกให้เด็กสร้างสรรค์ความคิดอ่าน “มิใช่อ่านเพื่อทราบว่าจะพูดว่าอะไรแต่เพื่อให้ทราบว่ามันพาเรา ไปที่ไหน” เช่น ครูให้นักเรียนอ่านแล้วเก็บคำถามต่างๆ ที่นักเรียนไว้ทำรายการไว้หรือรายการ โทรทัศน์อ่านหนังสือ และทำรายการจำนวนต่างๆ^{๓๔}

สรุป จากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษายุทธวิธีของการสอนของวิลเลียมส์นั้น พอจะวิเคราะห์ได้ว่า ในการสอนนั้นจะต้องมีการเปรียบเทียบเพื่อให้เด็กเกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านนิสัย ด้าน มุมมอง แนวคิด ด้านทักษะ ซึ่งเป็นวิธีที่ดีที่จะส่งผลให้เด็กเกิดการพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๔. วิธีการสอนแนวพุทธวิธี

ในทางพระพุทธศาสนา ชีวิตของมนุษย์เราต้องเผชิญการกับความทุกข์คือปัญหา ต่างๆและแนวทางแก้ปัญหาคือ การรู้จักการพัฒนาปัญญาเพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหานั้นได้ดังนั้นใน การศึกษาจึงต้องมีการฝึกอบรมให้มีปัญญา เมื่อปัญญารู้ตามเป็นจริงแล้ว ก็จะสามารรถแก้ไขปัญหา ได้ซึ่ง พระเทพเวทีได้สรุปเทคนิคการสอนของพระพุทธเจ้าเกี่ยวกับการสอน ไปสู่วิธีการแก้ปัญหาวัดดังนี้

๑. ปัญญา เป็นสิ่งที่สร้างสรรค์ขึ้นภายในตัวของผู้เรียน
๒. ผู้สอนทำหน้าที่เป็นกัลยาณมิตร ช่วยชี้แนะทางการเรียน

^{๓๔}อ้างใน กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, การจัดสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา กลุ่มสาระ การเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน, ๒๕๕๑, หน้า ๑๕๒.

๓. วิธีการสอนอธิบายและวิธีต่างๆ เป็นสื่อหรือเป็นเครื่องผ่อนแรงการเรียนรู้การสอน

๔. อิศรภาพในทางความคิด เป็นอุปกรณ์ที่สำคัญในการสร้างปัญญา^๕

๕. แนวการสอนพุทธวิธี

๑. วิธีสอนแบบอุปมา อุปไมย วิธีการสอนแบบอุปมา อุปไมย หมายถึง วิธีสอนโดยการบรรยายเนื้อหาเปรียบเทียบกับคน สัตว์หรือสิ่งของเพื่อให้ นักเรียนเข้าใจและมองเห็นภาพ เกิดมโนทัศน์ง่าย ชัดเจนมากขึ้นวิธีการบรรยายอธิบายเนื้อหาเป็นนามธรรมหรือเรื่องที่ยากเปรียบเทียบกับสิ่งที่นักเรียนจะเข้าใจและมองเห็นเป็นรูปธรรมได้ในการเปรียบเทียบอุปมาอุปไมย จะต้องเลือกตัวอย่างสิ่งของที่นำมาเปรียบเทียบอุปมา อุปไมย ที่ชัดเจนและตรงกับเนื้อหาตรงกับจุดมุ่งหมายของการสอนเรื่องนั้นๆมากที่สุด^๖

ผู้วิจัยสรุปว่า การสอนแบบอุปมาอุปไมยเป็นการสอนที่มีข้อคิดที่หลากหลายเพื่อนำไปใช้กับประโยชน์กับตนเอง และรู้จักการวิเคราะห์ในการเปรียบเทียบหาสิ่งต่างที่อยู่ใกล้ตัวเราเพื่อเป็นการหาคำตอบที่ถูกต้อง

๒. วิธีสอนแบบปจฉาวิธาน วิธีการสอนแบบปจฉาวิธาน หมายถึง วิธีสอนที่ใช้การถาม-ตอบ ระหว่างผู้สอนกับนักเรียน โดยผู้สอนเป็นผู้ถาม นักเรียนเป็นผู้ตอบ หรือนักเรียนเป็นผู้ถาม นักเรียนเป็นผู้ตอบเพราะในการถาม-ตอบนี้ผู้สอนจะไม่ตอบคำถามเอง แต่จะกระตุ้นเร้าหรือส่งเสริมให้นักเรียนช่วยกันตอบเป็นวิธีทำให้นักเรียนเกิดปัญญาขึ้นในตนเอง คิดเป็นทำเป็น แก้ปัญหาเป็น^๗

๓. วิธีสอนแบบธรรมสากัจฉา วิธีการสอนแบบธรรมสากัจฉา ในมงคลสูตร มงคลข้อที่ ๓๐ มีกล่าวว่า **กาลเลน ธมฺมสากัจฉา**^๘ แปลว่า การสนทนาธรรมตามกาลอันควรเป็นมงคลอย่างยิ่ง คำว่า ธรรมสากัจฉา หมายถึง การสนทนาธรรม แลกเปลี่ยนความคิดเห็น การอภิปรายปัญหา การแสวงหาเหตุผล คิดค้น คัดค้าน หรือคล้อยตามการปจฉาวิธาน การได้วาทีวิชาการ การซักถามและการแก้ปัญหา จึงได้อธิบายดังต่อไปนี้

^๕ อังใน, พระเทพเวทีวราณา สุตฺตวิจิตร, “พุทธวิธีการศึกษา”, (นครปฐม : ศูนย์ส่งเสริมและฝึกอบรมการเกษตรแห่งชาติ, ๒๕๔๐), หน้า ๓๗.

^๖ สุคนธ์ ดินพานนท์, **สุดยอดวิธีการสอน สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม นำไปสู่ผลการจัดการเรียนรู้ของครูยุคใหม่**, ๒๕๕๐, หน้า ๑๕๒.

^๗ พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต), “**พุทธวิธีสอนของพระพุทธเจ้า**”, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ธรรมสภา, ๒๕๔๖), หน้า ๓๕.

^๘ พุ.ศ., (บาลี), ๒๕/๓๑๗/๓๗๖.

การสอนแบบธรรมสาส์น หมายถึง วิธีสอนที่ผู้สอนเสนอสถานการณ์ที่เป็นปัญหาของการปฏิบัติศีล หรือการขาดหลักธรรม ให้นักเรียนสนทนากันจนได้ข้อสรุปความรู้ทางธรรมโดยมีลักษณะการสนทนา ของการอภิปรายตามหัวข้อธรรมในหมู่นักเรียน จนนักเรียนสรุปหลักธรรม ได้ซักถามกันระหว่างนักเรียนกับนักเรียน นักเรียนกับครูผู้สอน โดยนักเรียนเป็นฝ่ายถาม หรือเป็นฝ่ายตอบสลับกัน หรือนักเรียนและครูผู้สอนผลัดกันถาม – ตอบ จนนักเรียนสรุปหลักธรรมได้ ตั้งตัวแทนขึ้นซักถามกันระหว่างนักเรียนสองฝ่ายจนสรุปหลักธรรมได้วิธีสอนแบบนี้เหมาะกับนักเรียนที่มีพื้นฐานความรู้ในเนื้อหาพอสมควรและต้องการที่จะหาความกระจ่างในเนื้อหาเพิ่มขึ้นวิธีการนี้ใช้ได้ดีกับนักเรียนจำนวนน้อย และมีความสามารถในการใช้ภาษา การซักถาม ได้ตอบ แสดงความคิดเห็น อภิปราย อธิบายได้ดีพอสมควร^{๑๕}

ผู้วิจัยสรุปว่า วิธีการสอนแบบธรรมสาส์น เป็นการสอนให้รู้จักการสนทนาในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน และเป็นการแสวงหาคำตอบที่เป็นปัญหาหรือเป็นแนวคิดจากนั้นเป็นการสรุปแลกเปลี่ยนคำถามคำตอบและจึงทำให้เกิดความรู้ใหม่

๔. วิธีสอนแบบอริยสัจ ๔ วิธีการสอนแบบอริยสัจ ๔ หมายถึง มีขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ๔ ขั้นตอน ดังนี้

๑) ขั้นกำหนดปัญหา หรือขั้นทุกข์ครูช่วยนักเรียนให้พิจารณาปัญหาที่เกิดขึ้นด้วยตัวเอง ความรอบคอบ พยายามกำหนดขอบเขตของปัญหา และนักเรียนจะต้องคิดแก้ไขให้ได้

๒) ขั้นตั้งสมมุติฐาน หรือขั้นสมมุติครูช่วยนักเรียนให้ได้พิจารณาตัวเองว่าสาเหตุการปัญหาที่ยกขึ้นมากล่าวในขั้นที่ ๑ นั้นมีอะไรบ้าง ครูช่วยนักเรียนให้เกิดความเข้าใจว่าในการแก้ปัญหาใดๆ นั้นจะต้องกำจัดหรือดับที่ต้นตอ หรือแก้ปัญหานั้น และครูช่วยนักเรียนให้คิดว่าในการแก้ที่สาเหตุนั้น อาจจะกระทำอะไรได้บ้าง คือให้กำหนดสิ่งที่กระทำเป็นข้อ ๆ ไป

๓) ขั้นทดลองและเก็บข้อมูล หรือขั้นนิโรธขั้นทำให้แจ้ง ครูต้องสอนให้นักเรียนได้กระทำหรือทำการทดลองด้วยตนเองตามหัวข้อต่าง ๆ ที่ได้กำหนดไว้ในขั้นที่ ๒ ข้อ ค. และเมื่อทดลองได้ผลประการใด ต้องบันทึกผลการทดลองแต่ละอย่าง หรือที่เรียกว่าข้อมูลไว้เพื่อพิจารณาในขั้นต่อไป

๔) ขั้นวิเคราะห์ข้อมูล และสรุปผล หรือขั้นมรรค

^{๑๕} แรมสมร อยู่สถาพร, เทคนิคและวิธีการสอนในระดับประถมศึกษา, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๘), หน้า ๕๐.

(๑) จากการทดลองกระทำด้วยตนเองหลายๆ อย่างนั้น ย่อมจะได้ผลออกมาให้เห็นชัด ผลบางประการชี้ให้เห็นว่า แก้ปัญหาได้บ้าง แต่ไม่ค่อยชัดเจนนัก ผลที่ถูกต้องชี้ให้เห็นว่าแก้ปัญหาได้แน่นอนแล้ว และได้บรรลุจุดหมายแล้ว ได้แนวทางหรือข้อปฏิบัติที่เราต้องการแล้วเหล่านี้หมายความว่า จะต้องวิเคราะห์และเปรียบเทียบข้อมูลที่ได้อ่านที่กไว้ในขั้นที่๑ ข้อ ข. นั้นจนแจ่มแจ้งว่าทำอะไรจึงจะแก้ปัญหาก็กำหนดในขั้นที่๑ ได้สำเร็จ

(๒) จากการวิเคราะห์ดังกล่าวนี้ จะทำให้เห็นว่าสิ่งใดแก้ปัญหาก็จริงต่อไปก็สรุปการกระทำที่ได้ผลนั้นไว้เป็นข้อ ๆ หรือเป็นระบบ หรือเป็นแนวทางปฏิบัติและให้ลงมือกระทำหรือปฏิบัติอย่างเต็มที่ตามแนวทางนั้น โดยทั่วกัน^{๔๐}

ผู้วิจัยสรุปว่า วิธีสอนแบบอริยสัจ คล้ายคลึงกับวิธีสอนแบบวิทยาศาสตร์อย่างที่สุด ขึ้นต่างๆ คือ ๑. ทุคข์(ขั้นปัญหา) การพิจารณาเพื่อกำหนดปัญหาได้ถูกต้อง ๒. สมุทัย คือการรู้ที่ของปัญหา และหาวิธีแก้ไขปัญหา ๓. นิโรธ การดับทุกข์คือการทดลองและการบันทึกผล หรือการเก็บข้อมูล ๔. มรรค คือการหาเหตุผลและการแก้ปัญหา

๕) วิธีสอนแบบไตรสิกขา^{๔๑} วิธีสอนแบบไตรสิกขา ความหมาย การสอนแบบไตรสิกขา เป็นวิธีสอนที่ผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติสิ่งที่เรียนจริงๆ แล้วพิจารณาผลการปฏิบัติให้เห็นประโยชน์คุณโทษตามความเป็นจริงด้วยตนเอง แล้วนำความรู้ขึ้นมาเป็นหลักในการปฏิบัติอย่างจริงจัง วิธีการสอนแบบไตรสิกขา คือ วิธีการสอนประกอบด้วย ขั้นตอนการศึกษา ๓ ขั้น ดังนี้

(๑) ขั้นศีล (ศีลสิกขา) คือ การควบคุมให้นักเรียนอยู่ในระเบียบวินัย ทั้งทางกายและวาจาให้อยู่ในสภาพเรียบร้อยเป็นปกติพร้อมที่จะเรียน

(๒) ขั้นสมาธิ(จิตตสิกขา) คือ การฝึกสมาธิขั้นต้นในการควบคุมสติให้นักเรียนรวมจิตใจความคิดแน่วแน่เป็นจุดเดียว นักเรียนตัดสิ่งรบกวนอื่นๆ ออกจากความคิดและจิตใจ

(๓) ขั้นปัญญา (ปัญญาสิกขา) คือ ขั้นนักเรียนใช้สมาธิความมีจิตใจแน่วแน่ทำความเข้าใจในปัญหา การหาเหตุของปัญหาเพื่อการแก้ไข พิจารณาผลที่เกิดขึ้นจนเกิดความรู้อย่างชัดเจน

^{๔๐}ที.ปา., (ไทย) ๑๑/๓๕๔/๒๖๘.

^{๔๑}ที.ปา. (ไทย) ๑๑/๓๐๕/๒๖๒.

แจ้งเข้าใจและแก้ปัญหาได้เกิดการเรียนรู้เกิดปัญญาญาณขึ้นในตนเอง มีมโนทัศน์ในเรื่องนั้น ได้ถูกต้องตามความเป็นจริง^{๔๒}

ผู้วิจัยสรุปว่า การสอนแบบไตรสิกขา เป็นวิธีสอนที่ผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติสิ่งที่เรียนจริงๆแล้วพิจารณาผลการปฏิบัตินั้นให้เห็นประโยชน์คุณโทษตามความเป็นจริงด้วยตนเองแล้วนำความรู้นั้นมาเป็นหลักในการปฏิบัติอย่างจริงจังครูให้หลักการพิจารณา และกระตุ้นให้นักเรียนค้นพบความรู้จากการปฏิบัติตามหลักธรรมด้วยตนเองครูคอยชี้จุดสำคัญที่ผู้เรียนพึงพิจารณาและให้กำลังใจเน้นให้ผู้เรียนต้องปฏิบัติโดยสรววม กาย วาจา และการฝึกจิตให้ตั้งมั่นจนมีระเบียบทางความคิดความสามารถ คิดเป็นเหตุเป็นผล เป็นต้น

๖) วิธีสอนแบบเบญจขั้น วิธีสอนแบบเบญจขั้นหมายถึง ใช้หลักการยึดมั่น ถ้อยมั่นในขั้น๕ อันได้แก่รูป เวทนา สัญญา สังขาร และวิญญาณ ซึ่งมี๕ ขั้นตอนคือ

(๑) ขั้นกำหนดและเสนอสิ่งเร้า (ขั้นรูป) โดยครูกำหนดสิ่งเร้าเป็นสิ่งที่สัมผัสรับรู้แล้วเกิดอารมณ์ความรู้สึก เป็นสถานการณ์หลาย ๆ สถานการณ์

(๒) ขั้นรับรู้(ขั้นเวทนา) ครูควบคุมการสัมผัสให้นักเรียนได้สัมผัสโดยอายตนะทั้ง ๖ ให้ถูกช่องทางรับรู้อย่างแท้จริง และใช้คำถามการเรียนการสอนทางรับรู้

(๓) ขั้นวิเคราะห์เหตุผลและสังเคราะห์ความรู้สึก (ขั้นสัญญา) ครูตั้งคำถามเพื่อให้นักเรียนคิดแยกแยะ ว่ามีอะไรเกิดขึ้น ใครทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร ผลเป็นอย่างไร ใช้คำถามเพื่อให้นักเรียนสรุปความรู้สึกขั้นต้นที่เกิดขึ้นภายในจิตใจ

(๔) ขั้นตัดสินใจความดีงาม (ขั้นสังขาร) เป็นขั้นที่นักเรียนวิจารณ์ความผิด ความถูก ความดีงาม ความชั่วร้าย ความเหมาะสม ควรประพฤติและไม่ควรประพฤติ

(๕) ขั้นก่อเกิดอุปนิสัยหรือคุณธรรมฝังใจ (ขั้นวิญญาณ) เป็นขั้นใช้คำถามเพื่อโน้มน้าความดีหรือความรู้สึกอันชอบธรรมเข้ามาไว้ในใจของคน เป็นคำถามให้นักเรียนตอบโดยคำนึงถึงตนเองเป็นที่ตั้ง^{๔๓}

(๓) วิธีสอนแบบแก้ปัญหา วิธีสอนแบบแก้ปัญหามีวิธีสอนที่ให้ผู้เรียนคิดแก้ปัญหาโดยใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์ (Scientific Method) ซึ่งเป็นวิธีการแก้ปัญหามีขั้นตอน มีเหตุผล มีการรวบรวมข้อมูล มีการทดลองวิเคราะห์ข้อมูล และสรุปผล ดังนั้น จึงอาจเรียกวิธีสอน

^{๔๒}แสง จันทรงาม, “วิธีสอนของพระพุทธเจ้า”, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาราชวิทยาลัย, ๒๕๔๐), หน้า ๕๖.

^{๔๓}เนาวนิตย์ ใจมั่น, พระพุทธศาสนา เพื่อพัฒนาผู้เรียน, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๘), หน้า ๓๕.

แบบนี้ว่า วิธีสอนแบบวิทยาศาสตร์ ความมุ่งหมาย การฝึกทักษะการสังเกต การเก็บข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล ตีความสรุปความเชื่อมั่นในตัวเอง การคิดวิเคราะห์พิจารณาหาเหตุผล ฝึกทักษะการคิดแก้ปัญหา และความคิดริเริ่มสร้างสรรค์มีความคิดอิสระ และการทำงานร่วมกับเพื่อน^{๔๔}

สรุปว่า ในการนำหลักพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้กับการจัดการเรียนการสอน ซึ่งกระบวนการแก้ปัญหาตามหลักอริยสัจ ๔ เป็นรูปแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ประยุกต์หลักธรรมอริยสัจ ๔ ประการ คือ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ และมรรค โดยใช้ควบคู่กับแนวทางปฏิบัติเพื่อเป็นประโยชน์แก่ผู้เรียน และหาทางแก้ปัญหาทางดับทุกข์เป็นต้น

ผู้วิจัยสรุปว่า วิธีการสอนนั้น ครูควรคำนึงถึงความแตกต่างของผู้เรียนส่งเสริมให้นักเรียนได้มีการเรียนด้วยการกระทำส่งเสริมนักเรียนให้เรียนด้วยการทำงานเป็นกลุ่มมีการตอบสนองความต้องการของนักเรียนเรียนด้วยความสุขมีทักษะในการสอนแบบต่างๆ ได้เหมาะสมกับเนื้อหาที่มีกิจกรรมที่หลากหลาย เพื่อเร้าความสนใจ ผู้เรียนสนุกสนานมีการส่งเสริมให้นักเรียนได้ใช้ความคิดอยู่เสมอเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้คิดค้นหาเหตุผลความเป็นไปของสิ่งที่เรียนมีการส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ส่งเสริมการคิดทำสิ่งใหม่ๆ มีการใช้การจูงใจในระหว่างเรียน เช่น รางวัล การชมเชย คะแนนแข่งขัน

๒.๒.๔ สื่อการสอน

สื่อการเรียนการสอนที่เป็นตัวกลางซึ่งมีความสำคัญในการขับเคลื่อนกระบวนการเรียนการสอน เช่น อุปกรณ์การสอน โสตทัศนูปกรณ์ เทคโนโลยีการศึกษา สื่อการเรียนการสอน สื่อการศึกษาในระบบสื่อการศึกษา นับตั้งแต่มนุษย์ได้รู้จักนำเอาสื่อ (Media) มาใช้ในการสื่อความหมายก็ได้มีการพัฒนาเรื่อยมา จากสื่อที่ใช้สัญลักษณ์ รูป มาจนถึงสื่อในรูปแบบต่าง ๆ ที่ใช้อยู่ในปัจจุบันนี้ โดยธรรมชาติแล้วสื่อแต่ละประเภทจะมีคุณค่าอยู่ในตัวของมันเอง เพียงแต่ผู้ใช้ผลิตและผู้ใช้จะสามารถดึงเอาคุณค่านั้นมาใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพเพียงใด สื่อใดก็ตามถ้าได้มีการวางแผนดำเนินการผลิตการใช้ อย่างมีระบบ ย่อมเกิดประโยชน์ทางการศึกษา ตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ วิธีการระบบสามารถนำมาใช้กับกระบวนการสื่อได้ทุกระบวนการเช่น การเลือก การผลิต การใช้เป็นต้น^{๔๕}

^{๔๔} ศุคนธ์ สิ้นพานนท์, *สุดยอดวิธีการสอน สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม* นำไปสู่บทการจัดการเรียนรู้ของครูยุคใหม่, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์อักษรเจริญทัศน์, ๒๕๕๒), หน้า ๒๒๐.

^{๔๕} กมล เวียสุวรรณ และ นิตยา เวียสุวรรณ, *แนวคิดการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนและแนวทางในการจัดตั้งศูนย์วิทยบริการด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาสำหรับสายงานด้านมัธยมศึกษา*, (กรุงเทพมหานคร : พิมพ์ครั้งที่ ๑, บริษัท ดันอ้อแกรมมี จำกัด, พ.ศ ๒๕๓๕), หน้า ๗๕.

กิดานันท์ มลิทอง ได้กล่าวว่า สื่อการเรียนการสอนนับว่าเป็นสิ่งสำคัญที่มีบทบาทอย่างมากในการเรียนการสอนนับแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เนื่องจากเป็นตัวกลางที่ช่วยให้การสอนระหว่างผู้สอนและผู้เรียนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพทำให้ผู้เรียนได้เข้าใจความหมายในเนื้อหาบทเรียนได้ตรงตามที่ต้องการไม่ว่าสื่อนั้นจะเป็นสื่อแบบใด ชนิดใดก็ล้วนแต่เป็นที่เหมาะสมและตรงตามจุดประสงค์การสอนที่มีการวางแผนการสอนอย่างเป็นระบบ^{๔๖}

ศุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ ได้กล่าวถึงสื่อการเรียนการสอนไว้ว่า สื่อการเรียนการสอนที่ดีจะต้องมีคุณสมบัติของความน่าสนใจ ความประหยัดและการช่วยให้เกิดการเรียนรู้ได้เร็ว ดังนี้

๑. ความน่าสนใจ หมายถึง สื่อนั้นช่วยให้หน้าติดตาม ไม่น่าเบื่อ ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ได้เร็ว หมายถึง สื่อนั้นจะต้องใช้ได้ผลในการทำให้ผู้เรียนรู้ได้จริง และตรงกับเนื้อหาที่ใช้เรียน

๒. ความประหยัด หมายถึงสื่อที่ใช้มีราคาแพงอยู่ในระดับสถานศึกษาสามารถรับซื้อได้^{๔๗}

Kearsley,G. ได้กล่าวว่า การออกแบบสื่อการเรียนรู้ (Material Design) สิ่งที่น่าสนใจพิจารณาประกอบการตัดสินใจ จัดหา จัดเตรียม และเลือกใช้ประกอบ การเรียนการสอน ต้องคำนึงถึงหลักการ ดังนี้

๑. วัตถุประสงค์การเรียนรู้

๒. ลักษณะผู้เรียน ความเหมาะสมกับวัย ความสนใจ ระดับชั้น ความรู้ ทักษะ พื้นฐาน และประสบการณ์ของผู้เรียน

๓. รูปแบบการเรียนการสอน และการเรียนรู้

๔. ธรรมชาติเนื้อหาสาระการเรียนรู้ และวิธีการนำเสนอที่เหมาะสม

๕. สภาพการเรียนรู้

๖. ทรัพยากรต่าง ๆ เช่น วัสดุอุปกรณ์ ครุภัณฑ์ งบประมาณ

๗. ราคาที่เหมาะสม

ในการพิจารณาออกแบบสื่อการเรียนรู้ เพื่อประกอบการเรียนรู้ของผู้เรียนให้สอดคล้องกับรูปแบบการเรียนการสอนที่กำหนดไว้ บุคลากรที่รับผิดชอบในการจัดหาสื่อเพื่อ

^{๔๖}กิดานันท์ มลิทอง, “เทคโนโลยีการศึกษาร่วมสมัย”, (กรุงเทพมหานคร:โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๖), หน้า ๗๕.

^{๔๗}ศุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ, ๒๑ วิธีการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนากระบวนการคิด, (พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัด ภาพพิมพ์, ๒๕๔๕), หน้า ๑๐๘-๑๑๖.

ประกอบการเรียนรู้ คือ คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษา ครูผู้สอน หรือ ผู้รับผิดชอบสาระการเรียนรู้ ซึ่งต้องมีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับ

๑) การออกแบบการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ และจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียน

๒) ลักษณะเฉพาะของสื่อต่าง ๆ การนำไปใช้ และการออกแบบ สามารถสร้างความ สนใจ ให้ความหมาย และมีผลต่อประสบการณ์การเรียนรู้แก่ผู้เรียนได้อย่างไรบ้าง

๓) การจัดหาสื่อการเรียนรู้ จากแหล่งการเรียนรู้ ทั้งภายในและภายนอกสถาน ศึกษา ความคุ้มค่าในการผลิตเอง การหาซื้อ การปรับปรุงคัดแปลง หรือเลือกจัดซื้อ

๔) การประเมินคุณภาพสื่อการเรียนรู้

Kearsley,G ยังได้กล่าวไปอีกว่า นอกจากออกแบบสื่อแล้ว ยังต้องประกอบด้วยการ ออกแบบการเรียนรู้ และพัฒนาระบบการเรียนการสอน และยังได้ให้ความหมายว่า รูปแบบของสื่อ ต้องมีลักษณะ ๓ ประการ คือ ต้องมีการวิเคราะห์งาน หรือกิจกรรมการเรียนการสอน ต้องมีการ ประเมินทุกขั้นตอน และต้องมีการระบุกลยุทธ์การเรียน ระบุสื่อที่ใช้ สร้างสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อ ผู้เรียนให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ขึ้น องค์ประกอบใช้ในการออกแบบการเรียนรู้จากทฤษฎีการ เรียนรู้ เช่น แรงจูงใจ ความแตกต่างระหว่างบุคคล จุดมุ่งหมายการเรียนรู้ การจัดลำดับเนื้อหาความรู้ การเตรียมล่วงหน้า ผู้เรียน ข้อมูลย้อนกลับ การเสริมแรง การฝึกปฏิบัติ การนำไปใช้^{๔๔} ฯลฯ

รายงานการสังเคราะห์เอกสาร เรื่อง วิธีการสอนและรูปแบบการเรียนการสอนที่เน้น ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในแต่ละวิธีแล้ว ไม่มีข้อจำกัดว่า วิธีการ เรียนการสอนใดจะเหมาะสมกับเนื้อหาใดเนื้อหาหนึ่ง แต่ละวิธีเน้นบทบาทผู้เรียน และผู้สอน แตกต่างกันไป

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนการสอน โดยมุ่งไปที่ผลการเรียนรู้ของ ผู้เรียน จะสอดคล้องกับการเลือกสื่อการเรียนรู้ เช่น

๑. ผลการเรียนรู้ด้านทักษะปัญญาต้องการให้มีข้อมูลย้อนกลับ (Feed back) ต่อผู้เรียน ทั้งพฤติกรรมที่ถูกต้องและไม่ถูกต้องสื่อที่ใช้ควรมีลักษณะแบบปฏิสัมพันธ์เช่นจากผู้สอน VDO, CAI

๒. ผลการเรียนรู้ด้านมิติสัมพันธ์ หรือกฎเกณฑ์ต้องการจัดกลุ่มด้านระยะ (Spatial) ด้าน เวลา ใช้ตัวอย่างต่าง ๆ และสิ่งที่ไม่ต้องใช้ตัวอย่างที่หลากหลาย สื่อที่ใช้เป็นภาพ โดยเฉพาะภาพที่ เหมือนจริงจะให้ผลสัมฤทธิ์ได้ดีกว่าสื่อที่เป็นเสียง

^{๔๔}Kearsley, G., (1984), Training and Technology :A Handbook for Handbook for HRD Professional, Ontario : Addeson-Wesley Publishing Company.

๓. ผลการเรียนรู้ด้านการเปลี่ยนแปลงทัศนคติสิ่งที่น่าสนใจ นำเชื่อถือ ลำดับข้อมูลตามลักษณะผู้ฟัง สื่อที่ดีในการนำมาใช้ เช่น บุคคลที่เป็นต้นแบบ^{๔๕}

วารินทร์ รัตมีพรหม ได้อ้างถึง บรูเนอร์ (Jerome Bruner) ซึ่งเป็นนักจิตวิทยา กล่าวว่า การเรียนการสอนจะต้องให้ผู้เรียนได้เริ่มจากประสบการณ์ตรงไปสู่ประสบการณ์ผ่านภาพ (Iconic) ซึ่งเป็นตัวแทนของประสบการณ์จริง เช่น รูปภาพ ภาพยนตร์ โททัศน์ และเชื่อมไปสู่ลักษณะที่เป็นสัญลักษณ์ (Symbol) เช่น คำ ภาษา ผลงานวิจัยของ Fleming และ Levie ได้ทำการวิจัยพบว่า ประสบการณ์รูปธรรมจะทำให้การเรียนง่ายขึ้น และทำให้เกิดการรับรู้ เกิดการคงอยู่ของการเรียน และสามารถใช้สัญลักษณ์ที่เป็นนามธรรมได้ด้วย

ปัจจุบันประสบการณ์ในชีวิตประจำวัน เขาชนได้มีการเรียนรู้ผ่านสื่อมวลชนต่าง ๆ มากมาย ประสบการณ์จริงเหล่านี้ช่วยให้สามารถจำแนกแยกแยะสิ่งต่าง ๆ นำไปสู่การสร้างความคิดรวบยอดได้มาก ซึ่งความถูกต้องแม่นยำ ขึ้นอยู่กับครูและผู้ปกครองที่จะช่วยสร้าง แนะนำให้เขาชนสามารถบูรณาการประสบการณ์เหล่านี้ ให้มีความหมาย และสัมฤทธิ์ผลได้อย่างดี ความเหมาะสม คุณภาพระหว่างการเรียนจากรูปธรรม และนามธรรมเป็นเหตุผล สิ่งสำคัญในการจัดหาใช้สื่อการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้มีใช้เพียงแต่ให้ประสบการณ์รูปธรรมที่จำเป็น ยังสามารถบูรณาการประสบการณ์เดิมเข้าด้วยกันได้ ทำให้ความเป็นนามธรรมมีความหมายขึ้น อย่างไรก็ตาม การให้ประสบการณ์นามธรรมแก่ผู้เรียน จะใช้เวลาน้อยกว่า การให้ประสบการณ์รูปธรรม ดังตัวอย่างจากกรวยประสบการณ์ของ เดล (Edgar Dale) เช่น การจัดให้ไปทัศนศึกษาย่อมใช้เวลามากกว่าการใช้วีดิทัศน์ ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ควรคำนึงถึงความคุ้มค่าของเวลาที่ใช้ ประสบการณ์บางอย่างที่ใช้เวลาน้อยอาจให้ความคุ้มค่าต่อการเรียนรู้มากกว่าประสบการณ์ที่ใช้เวลามากก็ได้ แต่การให้ความรู้จำนวนมากโดยใช้เวลาน้อยผ่านสื่อสิ่งพิมพ์ หนังสือ เอกสารการเรียน คำบรรยาย โดยผู้เรียนไม่มีพื้นฐานมาก่อน อาจเกิดการสูญเสียและไม่เกิดการเรียนรู้ได้ ผู้สอนซึ่งเป็นผู้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ จึงต้องค้นหาสิ่งที่ถูกต้อง คอยชี้แนะ นำเสนอ และอำนวยความสะดวกต่อผู้เรียน โดยยึดหลักการสอนที่เรียกว่า การเรียนรู้ หมายถึง การเปลี่ยนแปลง การตอบสนอง การแสดงออกของผู้เรียน เป็นหลักสำคัญในการเลือกเสนอประสบการณ์ที่ถูกต้องให้ผู้เรียน ซึ่งนำไปสู่การเลือกหาประสบการณ์และสื่อการเรียนรู้ที่ถูกต้องแก่ผู้เรียน เพื่อนำมาใช้ประกอบการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม^{๕๐}

^{๔๕} สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ, “๒๑ วิธีการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนากระบวนการคิด”, (๒๕๔๕), หน้า ๑๐๘-๑๑๖.

^{๕๐} วารินทร์ รัตมีพรหม, การออกแบบและพัฒนาระบบการสอน, ภาควิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, กรุงเทพมหานคร, ๒๕๔๒), หน้า ๕๒.

Dale, Edgar. ได้กล่าวถึงประสบการณ์การเรียนรู้ กับการจำแนกสื่อการเรียนรู้ ว่า ขั้นตอนของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และการใช้สื่อแต่ละประเภทในกระบวนการเรียนรู้ โดยใช้กรวยประสบการณ์ (Cone of Experiences) ของ Edgar Dale ซึ่งแสดงขั้นตอนของประสบการณ์การเรียนรู้และการใช้สื่อแต่ละประเภทในกระบวนการเรียนรู้ จะเป็นแนวทางในการจัดแบ่งสื่อการเรียนรู้และอธิบายถึงความสัมพันธ์ระหว่างสื่อประเภทต่าง ๆ โดยเปรียบเทียบกับโครงสร้างลักษณะสำคัญการเรียนรู้ ซึ่งไม่เหมือนการศึกษาแบบดั้งเดิมในการศึกษาแบบดั้งเดิมสื่อการเรียนรู้เป็นสื่อกลางที่ถ่ายทอดให้ผู้เรียนเข้าใจและบรรลุ การเรียนรู้ ได้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ผู้สอนจะเป็นแหล่งข้อมูลและเพื่อหาความรู้ทั้งหลาย และเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ในการเรียนรู้ ปัจจุบันเทคโนโลยีแหล่งข้อมูลก้าวหน้ามากขึ้น การเก็บข้อมูล มีประสิทธิภาพมากขึ้น สามารถถ่ายทอดความรู้โดยตรงให้แก่ผู้เรียนได้ ผู้สอนจะไม่ใช่เป็นแหล่ง ข้อมูล และแหล่งถ่ายทอดข้อมูลเพียงผู้เดียวอีกต่อไป ผู้สอนจึงต้องเปลี่ยนบทบาทใหม่ เช่น

๑. ี่แนวทางการเรียน วิธีการค้นหาหาความรู้

๒. ี่แนะแหล่งข้อมูลให้ผู้เรียน ถ่ายทอดให้ผู้เรียนบางส่วน ตามลักษณะเฉพาะของสาระการเรียนรู้

๓. ผู้สอนมีบทบาทในการวางแผน จัดทำหลักสูตร ค้นหาข้อมูล หาวิธีการให้ผู้เรียน แลแนะแนวผู้เรียน ประเมินผลผู้เรียน โดยลดบทบาทการเป็นผู้เสนอเนื้อหา

๔. ช่วยผู้เรียนกระทำข้อมูลเป็นลำดับขั้นตอน หรือให้ง่าย และเข้าใจแจ่มแจ้งขึ้น^{๕๐}

สรุป จากที่ผู้วิจัยได้ศึกษาวิเคราะห์เรื่องสื่อการสอนที่นักวิชาการทั้งหลายได้แสดงแล้ว ก็ยกมาเป็นแนวทางในการศึกษาต่อการทำวิจัยนั้น ซึ่งถือว่าแนวความคิด ทฤษฎีต่างๆที่เกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอนนั้นนับว่าเป็นแนวความคิดที่สำคัญต่อการจัดทำหรือจัดหาสื่อการเรียนการสอน เป็นอย่างยิ่งไม่ว่าจะเป็นด้านการเรียนรู้เกี่ยวกับวัตถุประสงค์ ด้านความเหมาะสมของผู้เรียน ด้านรูปแบบของสื่อ ด้านความต้องการของผู้เรียน และด้านประสบการณ์ของผู้ใช้สื่อ ซึ่งถือว่ามีความสำคัญอันจะเป็นตัวนำสู่การเรียนการสอนให้บรรลุเป้าหมายต่อไป

กิดานันท์ มลิทอง ได้ให้แนวคิดและความหมายของสื่อการเรียนรู้ดังนี้

๑. สื่อการเรียนรู้ (Educational Material) เป็นตัวกลาง ที่ช่วยให้การสื่อสารระหว่างผู้สอน และผู้เรียนดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เข้าใจเนื้อหาความรู้ ได้ตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ

---

^{๕๐}Dale, Edgar. (1969 : 107). Audi –Visual Materials of Instruction. Chicago : University of Chicago Press

๒. สื่อการเรียนรู้ หมายถึง วิธีการ หรือกระบวนการ วัสดุ ของจริง เครื่องมือที่จัดทำขึ้น เพื่อใช้ในการเรียนการสอน ซึ่งมีสาระที่เป็นประโยชน์ต่อประสบการณ์การเรียนรู้ สำหรับนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เป็นไปตามหลักสูตรที่กำหนดไว้

สื่อกลางที่ถ่ายทอดความรู้ และการเรียนรู้ให้ผู้เรียน ไม่ใช่เป็นวัตถุประสงค์เพียงอย่างเดียว ยังรวมถึงกระบวนการ วิธีการใหม่ ๆ และบุคลากรด้วย สื่อการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงน่าจะหมายรวมถึงเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และนวัตกรรม การศึกษาด้วย^{๕๒}

สมพร จารุณี ได้กล่าวว่า ออกแบบสื่อการเรียนรู้ที่ต้องการให้สอดคล้องกับวิธีการ เรียนรู้ การจัดหาสื่อให้ตรงกับความต้องการ มีวิธีได้มา คือ

๑. สร้าง / ผลิตขึ้นเอง

ในการผลิตและจัดทำสื่อการเรียนรู้ขึ้นใหม่ทั้งหมด ผู้จัดทำต้องสามารถวิเคราะห์ ความ ต้องการ ความพร้อมทางด้านบุคลากร ผู้เชี่ยวชาญ ทรัพยากรที่สามารถผลิต และจัดทำได้อย่างมี คุณภาพ และต้องคำนึงถึงความคุ้มค่าในการจัดทำและผลิตขึ้นใหม่ทั้งหมด กระบวนการผลิตและ การสร้างสื่อการเรียนรู้ สามารถพิจารณาตามขั้นตอนได้ ดังนี้

- ๑) กำหนดวัตถุประสงค์ทั่วไป
- ๒) วิเคราะห์ กำหนดคุณสมบัติ ลักษณะผู้เรียน
- ๓) วิเคราะห์ กำหนดเนื้อหาสาระ วิธีการเรียนรู้
- ๔) วิเคราะห์ กำหนดจุดมุ่งหมายเฉพาะ
- ๕) กำหนดวิธีการ และแนวทางการเสนอเนื้อหาสาระ วิธีการ
- ๖) กำหนดรูปแบบ และวิธีประเมินผล เพื่อพัฒนาผู้เรียนและพัฒนาคุณภาพสื่อ
- ๗) กำหนดแหล่งข้อมูลในการจัดทำสื่อ
- ๘) ยกร่าง / จัดทำ
- ๙) ทดสอบ / ประเมินคุณภาพ
- ๑๐) ปรับปรุง
- ๑๑) นำไปใช้^{๕๓}

^{๕๒} กิดานันท์ มลิทอง, เทคโนโลยีทางการศึกษาและนวัตกรรม, พิมพ์ครั้งที่ ๒ ฉบับปรับปรุง เพิ่มเติม, (กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัด อรุณการพิมพ์, ๒๕๔๒), หน้า ๕๒.

^{๕๓} สมพร จารุณี, การจัดการเลือก และการใช้สื่อการเรียนการสอน, (กรุงเทพมหานคร: โรง พิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, ๒๕๓๕), หน้า ๑๕.

๒. จัดทำเพิ่มเติมหรือเปลี่ยนแปลงบางส่วน ในกรณีที่สามารถจัดหาสื่อการเรียนรู้จากแหล่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา ในท้องถิ่น หรือจัดซื้อหามา แต่ยังไม่เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ ความต้องการ และการนำไปใช้ในการเรียนรู้ ครูผู้สอนหรือผู้รับผิดชอบ สามารถพัฒนาสื่อที่มีอยู่ แล้วให้สอดคล้องกับความต้องการตามการออกแบบการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ได้โดย

๑) จัดทำเพิ่มเติมสาระการเรียนรู้จากสื่อที่มีอยู่

๒) ตัดแปลง หรือเปลี่ยนแปลงบางส่วน ในการตัดแปลง หรือเปลี่ยนแปลงสื่อที่มีอยู่แล้ว มีความคุ้มค่า และประหยัดค่าใช้จ่ายกว่าการผลิตชิ้นใหม่มาก อีกทั้งยังเป็นความท้าทายความสามารถ และความคิดสร้างสรรค์ด้วย เช่น

(๑) จัดทำคู่มือ เอกสาร หนังสือ ให้อ่านง่ายขึ้น

(๒) ตัดตอน ภาพยนตร์ โพรทัศน์ สื่อคอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต แหล่งการเรียนรู้ มาให้ผู้เรียน เฉพาะส่วนที่ต้องการ หรือบรรยายด้วยตนเองแทนเสียงบรรยายเดิม ที่ยากเกินไป

(๓) การตัดแปลง เกม สถานการณ์จำลอง การสาธิต ให้สอดคล้องกับวิธีการเรียนรู้ และสาระการเรียนรู้

(๔) ทำเอกสารความรู้เพิ่มเติม ในการตัดแปลง ปรับปรุง หรือเปลี่ยนแปลงสื่อที่มีอยู่แล้ว ต้องคำนึงถึงคุณภาพ ซึ่งควรใช้หลักการประเมินคุณภาพหรือร่วมพิจารณาด้วย

การเลือกจัดหาสื่อ เพื่อใช้ในการเรียนการสอน วิธีการที่ปฏิบัติและนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนโดยทั่วไป คณะกรรมการสถานศึกษา และครูผู้สอน ควรให้ความสำคัญ สามารถวิเคราะห์ และพิจารณาคุณภาพของสื่อที่เลือก ว่าสอดคล้องกับความต้องการและการออกแบบการเรียนรู้ สาระความรู้ที่กำหนดไว้ และความเหมาะสมการเรียนการสอน อย่างละเอียดถี่ถ้วน^{๕๔}

สรุปว่า ด้านสื่อการสอนนั้น ครูต้องมีการกำหนดให้ผู้เรียนแสดงพฤติกรรมโดยการดู การฟัง หรือการกระทำ มีความสามารถใช้สื่อเหมาะสมกับเนื้อหาที่มีความสามารถใช้ให้สื่อได้เหมาะสมกับกลุ่มผู้เรียนมีวิธีการนำเสนอสื่อใช้ได้อย่างเหมาะสม สื่อที่ใช้เป็นประโยชน์สำหรับการเรียน สื่อที่ใช้เหมาะสมกับการเรียนการสอนในเนื้อหานั้นๆสามารถจัดหาสื่อและผลิตสื่อการเรียนการสอนได้ด้วยตนเอง วิธีการนำเสนอสื่อมีรูปแบบหลากหลาย สื่อที่มีประสิทธิภาพและคุณภาพใช้ให้กับผู้เรียนเป็นอย่างดี มีความสามารถเลือกใช้สื่ออย่างเหมาะสม

^{๕๔} วิชาการ, กรม., ศูนย์พัฒนาหลักสูตร, “คู่มือการพัฒนาสื่อการเรียนรู้”, (ร่าง), (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๔๔), บทคัดย่อ.

๒.๒.๕ กิจกรรมการเรียนการสอน

ความหมายของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน หมายถึง การจัดกิจกรรมโดยวิธีต่างๆอย่างหลากหลายที่มุ่งให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริงเกิดการพัฒนาคนและสังคมคุณลักษณะที่จำเป็นสำหรับการเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมของประเทศชาติต่อไป การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนจึงต้องใช้เทคนิควิธีการเรียนรู้รูปแบบการสอนหรือกระบวนการเรียนการสอนในหลากหลายวิธี ซึ่งจะรู้กันดีว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งหมายถึง รูปแบบ วิธีการ กระบวนการ เทคนิค และสื่อ และแหล่งการเรียนรู้ ที่ได้มีการศึกษาและพัฒนาขึ้นมา เพื่อนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้เพื่อ พัฒนาการคิดของครู โดยเป็นสิ่งใหม่ที่ได้รับการยอมรับและนำไปใช้บ้างแล้วแต่ยังไม่แพร่หลาย หรือยังไม่ได้ใช้อย่างเป็นปกติ นวัตกรรมทางการศึกษานั้นอาจเป็นสิ่งใหม่ทั้งหมดหรือใหม่เพียง บางส่วนหรือเป็นส่วนหนึ่งของระบบงาน

๑. รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ หรือ รูปแบบการเรียนการสอน หมายถึง แบบแผนการดำเนินการจัดการเรียนรู้ที่ได้รับการจัดเป็นระบบอย่างสัมพันธ์และ สอดคล้องกับทฤษฎี/หลักการการเรียนรู้หรือการสอนที่รูปแบบนั้นยึดถือ โดยผ่านกระบวนการวิจัย และได้รับการพิสูจน์และทดสอบว่ามีประสิทธิภาพ ซึ่งรูปแบบการสอนจะแสดงขั้นตอนที่ผู้เรียนจะ ได้เรียนรู้และผู้สอนต้องดำเนินการตามขั้นตอนในรูปแบบดังกล่าวเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตาม จุดมุ่งหมายของรูปแบบนั้นๆ

๒. วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ หมายถึง แนวปฏิบัติที่ผู้สอนดำเนินการให้ ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ด้วยวิธีการต่างๆ ที่แตกต่างกันไปตามองค์ประกอบและ ขั้นตอนสำคัญอันเป็นลักษณะเฉพาะหรือลักษณะเด่นที่ขาดไม่ได้ของวิธีนั้นๆ วิธีการสอนเป็นสิ่งที่ มีเอกลักษณ์เฉพาะวิธี ซึ่งสามารถนำไปใช้เป็นส่วนหนึ่งของรูปแบบการเรียนการสอนได้ หรือจะ นำไปใช้โดยไม่ได้รวมเข้าเป็นส่วนหนึ่งของรูปแบบการเรียนการสอนก็ย่อมทำได้เช่นกัน

๓. กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ หมายถึง ขั้นตอนที่ผู้สอนจัดตาม แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบและนำเสนออย่างมีขั้นตอนเพื่อให้การเรียนการสอนนั้นเกิดประสิทธิภาพสูงสุด และตรงตามจุดมุ่งหมายเฉพาะของกระบวนการสอนนั้นๆ เช่น กระบวนการกลุ่ม กระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ กระบวนการสอนส่วนใหญ่มักแบ่ง ออกเป็น ๓ ส่วน คือ ขั้นเตรียม ขั้นสอน และขั้นสรุป

๔. เทคนิคการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ หมายถึง กลวิธีต่างๆ ที่ใช้เสริมวิธีการ และ กระบวนการสอน เพื่อช่วยให้วิธีการและกระบวนการสอนนั้นๆ มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ตัวอย่างเช่น เทคนิคการนำเข้าสู่บทเรียน เทคนิคการจัดกลุ่ม เทคนิคการใช้คำถาม เทคนิคการสรุปบทเรียน เป็นต้น^{๕๕}

ทิสนา แคมมณี และคณะ ได้กล่าวโดยสรุปไว้ว่า การจัดกิจกรรมการเรียนนั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่จะเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนได้รับประโยชน์สูงสุดจากการเรียน ได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ ได้ประยุกต์ความรู้ไปใช้ประโยชน์ในชีวิต ได้มีความสุขและสนุกกับการเรียนรู้ ตลอดจนมีคุณลักษณะนิสัยดีงามที่สังคมพึงปรารถนา ดังนี้คือ

๑. เป็นผู้ช่วยเหลือและแหล่งวิทยาการ (Helper and Resource) คอยให้คำตอบเมื่อนักเรียน ต้องการความช่วยเหลือทางวิชาการ ตัวอย่าง เช่น คำศัพท์หรือไวยากรณ์การให้ข้อมูลหรือความรู้ ในขณะที่นักเรียนต้องการ ซึ่งจะช่วยให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

๒. เป็นผู้สนับสนุนและเสริมแรง (Supporter and Encourager) ช่วยสนับสนุนด้านสื่ออุปกรณ์

๓. Active Learning เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนเป็นผู้กระทำ หรือปฏิบัติด้วยตนเอง ด้วยความกระตือรือร้น เช่น ได้คิด ค้นคว้า ทดลองรายงาน ทำโครงการ สัมภาษณ์ แก้ปัญหา ฯลฯ ได้ใช้ประสาทสัมผัสต่าง ๆ ทำให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างแท้จริง ผู้สอนทำหน้าที่ เตรียมการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ จัดสื่อสิ่งเร้าเสริมแรงให้คำปรึกษาและสรุปสาระการเรียนรู้ร่วมกัน

๔. Construct เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนได้ค้นพบสาระสำคัญหรือองค์การความรู้ใหม่ด้วยตนเองอันเกิด จากการได้ศึกษาค้นคว้าทดลอง แลกเปลี่ยนเรียนรู้และลงมือปฏิบัติจริง ทำให้ ผู้เรียนรักการอ่าน รักการศึกษาค้นคว้าเกิดทักษะในการแสวงหาความรู้ เห็นความสำคัญของการเรียนรู้ ซึ่งนำไปสู่ การเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ (Learning Man) ที่พึงประสงค์

๕. Resource เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนได้เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ที่หลากหลายทั้งบุคคลและ เครื่องมือทั้งในห้องเรียน และนอกห้องเรียน ผู้เรียนได้สัมผัสและสัมพันธ์ กับสิ่งแวดล้อมทั้งที่เป็นมนุษย์ (เช่น ชุมชน ครอบครัว องค์กรต่าง ๆ) ธรรมชาติและเทคโนโลยี ตามหลักการที่ว่า “การเรียนรู้เกิดขึ้นได้ทุกที่ทุกเวลาและทุกสถานการณ์”

๖. Thinking เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมกระบวนการคิด ผู้เรียนได้ฝึกวิธีคิดในหลายลักษณะ เช่น คิดคล่อง คิดหลากหลาย คิดละเอียด คิดชัดเจน คิดถูก ทางคิดกว้าง คิดลึกซึ้ง คิดไกล คิดอย่างมีเหตุผล เป็นต้น การฝึกให้ผู้เรียนได้คิดอยู่เสมอในลักษณะ ต่าง ๆ จะทำให้ผู้เรียนเป็นคนคิดเป็น แก้ปัญหาเป็น คิดอย่างรอบคอบมีเหตุผล มีวิจารณญาณ ในการคิด มีความคิดสร้างสรรค์ มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ที่จะเลือกรับและปฏิเสธข้อมูล ข่าวสารต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม

^{๕๕} คณะอนุกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้, (ร่าง), “การปฏิรูปการเรียนรู้ ผู้เรียนสำคัญที่สุด”, (เอกสารอัดสำเนา, ๒๕๔๓), หน้า ๓๖ - ๓๗.

ตลอดจนสามารถแสดงความคิด เห็นออกได้อย่างชัดเจนและมี เหตุผลอันเป็นประโยชน์ต่อการ ดำรงชีวิตประจำวัน

๗. Happiness เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนได้เรียนอย่างมีความสุข เป็นความสุขที่เกิดจาก ประการที่หนึ่ง ผู้เรียนได้เรียนในสิ่งที่ตนสนใจสาระการเรียนรู้ ชวนให้สนใจใฝ่ค้นคว้าศึกษาท้าทาย ให้แสดง ความสามารถและให้ใช้ศักยภาพของตนอย่างเต็มที่ ประการที่สองปฏิสัมพันธ์ (Interaction) ระหว่างผู้เรียนกับผู้สอนและระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน มีลักษณะเป็นกัลยาณมิตร มีการ ช่วยเหลือ เกื้อกูลซึ่งกันและกัน มีกิจกรรมร่วมด้วยช่วยกัน ทำให้ผู้เรียนรู้สึกมีความสุขและสนุกกับ การเรียน

๘. Participation เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนกำหนดงาน วางเป้าหมายร่วมกัน และมีโอกาสเลือกทำงานหรือศึกษาค้นคว้าในเรื่องที่ตรงกับความถนัด ความสามารถ ความสนใจของตนเอง ทำให้ผู้เรียนเรียนด้วยความกระตือรือร้น มองเห็นคุณค่าของ สิ่งที่เรียนและสามารถ ประยุกต์ความรู้นำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตจริง

๙. Individualization เป็นกิจกรรมที่ผู้สอนให้ความสำคัญแก่ผู้เรียนในความ เป็นเอก บุคคลผู้สอนยอมรับในความสามารถ ความคิดเห็น ความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน มุ่งให้ ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองให้เต็มศักยภาพมากกว่าเปรียบเทียบแข่งขันระหว่างกัน โดยมีความเชื่อมั่น ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถในการเรียนรู้ได้ และมีวิธีการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน

๑๐. Good Habit เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนได้พัฒนาคุณลักษณะนิสัยที่ดีงาม เช่น ความ รับผิดชอบ ความเมตตา กรุณา ความมีน้ำใจ ความขยัน ความมีระเบียบวินัย ความเสียสละ ฯลฯ และ ลักษณะนิสัยในการทำงานอย่างเป็นกระบวนการการทำงานร่วมกับผู้อื่น การยอมรับผู้อื่น และ การ เห็นคุณค่าของงาน เป็นต้น^{๔๖}

กล่าวโดยสรุป การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทั้ง ๑๐ รูปแบบ โดยมีวิธีต่างๆอย่าง หลากหลายเพื่อมุ่งให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริงเกิดการพัฒนาตนและตั้งสมคุณลักษณะที่ จำเป็นสำหรับการเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมของประเทศชาติต่อไป

ชาติ แจ่มนุช และคณะ : มทป ได้สรุปลักษณะของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้ดังนี้

---

^{๔๖} ทิศนา แจ่มมณี และคณะ, “การพัฒนากระบวนการคิด.เอกสารประกอบการอบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่องการพัฒนา รูปแบบ การสอนที่เน้นกระบวนการคิดตามแนวปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้”, นครปฐม : ศูนย์ศึกษา พัฒนาคู คณะครุศาสตร์, (สถาบันราชภัฏนครปฐม, ๒๕๔๓), หน้า ๕๕-๕๕

๑. Active Learning เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนเป็นผู้กระทำ หรือปฏิบัติด้วยตนเอง ด้วยความกระตือรือร้น เช่น ได้คิด ค้นคว้า ทดลองรายงาน ทำโครงการ สัมภาษณ์ แก้ปัญหา ฯลฯ ได้ใช้ประสาทสัมผัสต่าง ๆ ทำให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างแท้จริง ผู้สอนทำหน้าที่เตรียมการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ จัดสื่อสิ่งเร้าเสริมแรงให้คำปรึกษาและสรุปสาระการเรียนรู้ร่วมกัน

๒. Construct เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนได้ค้นพบสาระสำคัญหรือองค์ความรู้ใหม่ด้วยตนเอง อันเกิดจากการได้ศึกษาค้นคว้าทดลอง แลกเปลี่ยนเรียนรู้และลงมือปฏิบัติจริง ทำให้ผู้เรียนรักการอ่าน รักการศึกษาค้นคว้าเกิดทักษะในการแสวงหาความรู้ เห็นความสำคัญของการเรียนรู้ ซึ่งนำไปสู่ การเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ (Learning Man) ที่พึงประสงค์

๓. Resource เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนได้เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ที่หลากหลายทั้งบุคคลและ เครื่องมือทั้งในห้องเรียน และนอกห้องเรียน ผู้เรียนได้สัมผัสและสัมพันธ์ กับสิ่งแวดล้อมทั้งที่เป็นมนุษย์ (เช่น ชุมชน ครอบครัว องค์กรต่าง ๆ) ธรรมชาติและเทคโนโลยี ตามหลักการที่ว่า "การเรียนรู้เกิดขึ้นได้ทุกที่ทุกเวลาและทุกสถานการณ์"

๔. Thinking เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมกระบวนการคิด ผู้เรียนได้ฝึกวิธีคิดในหลายลักษณะ เช่น คิดคล่อง คิดหลากหลาย คิดละเอียด คิดชัดเจน คิดถูก ทางคิดกว้าง คิดลึกซึ้ง คิดไกล คิดอย่างมีเหตุผล เป็นต้น การฝึกให้ผู้เรียนได้คิดอยู่เสมอในลักษณะ ต่าง ๆ จะทำให้ผู้เรียนเป็นคนคิดเป็น แก้ปัญหาเป็น คิดอย่างรอบคอบมีเหตุผล มีวิจารณญาณ ในการคิด มีความคิดสร้างสรรค์ มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ที่จะเลือกรับและปฏิเสธข้อมูล ข่าวสารต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม ตลอดจนสามารถแสดงความคิด เห็นออกได้อย่างชัดเจนและมี เหตุผลอันเป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตประจำวัน^{๕๗}

สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ ได้กล่าวถึงกิจกรรมการเรียนการสอน (เน้นผู้เรียน)ว่า กิจกรรมการเรียนการสอนที่ดีจะต้องมีคุณสมบัติน่าสนใจความเหมาะสมและความริเริ่ม ดังนี้

๑. ความน่าสนใจ หมายถึง กิจกรรมที่นำมาใช้ชวนให้หน้าติดตามไม่เบื่อหน่าย

๒. ความเหมาะสม หมายถึง กิจกรรมที่นำมาใช้จะต้องทำให้เกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ได้จริง

^{๕๗}ชาติ แจ่มนุช และคณะ, “นักเรียนเป็นศูนย์กลางคืออย่างไร”, เอกสารอัดสำเนา, มปป., (การปฏิรูปการเรียนรู้ ผู้เรียนสำคัญที่สุด, (ร่าง), ๒๕๔๓), หน้า ๑-๑๓.

๓. ความคิดริเริ่ม หมายถึง การที่นำเอากิจกรรมใหม่ๆที่ทำทนายมาสอดแทรกช่วยให้เกิดการเรียนรู้^{๕๔}

สรุปการจัดกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนได้รับประโยชน์สูงสุดจากการเรียน ได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ ได้ประยุกต์ความรู้ไปใช้ประโยชน์ในชีวิต ได้มีความสุขและสนุกกับการเรียนรู้ ตลอดจนมีคุณลักษณะนิสัยดีงามที่สังคมพึงปรารถนา

สรุปว่า กิจกรรมการเรียนการสอนที่ครูควรทำนั้น คือ ครูควรเป็นผู้ช่วยเหลือและแหล่งวิทยาการ คอยให้คำตอบเมื่อนักเรียน ต้องการความช่วยเหลือทางวิชาการเป็นผู้สนับสนุนและเสริมแรง ช่วยสนับสนุนด้านสื่ออุปกรณ์เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเป็นผู้กระทำ หรือปฏิบัติด้วยตนเองด้วยความ กระตือรือร้นเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ค้นพบสาระสำคัญหรือองค์ความรู้ใหม่ด้วยตนเอง แนะนำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ที่หลากหลายจากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ มีการส่งเสริมกระบวนการคิด แนะนำให้ผู้เรียนได้ฝึกวิคิดในหลายลักษณะ ชวนให้ผู้เรียนสนใจใฝ่ค้นคว้าศึกษาท้าทาย ให้แสดงความสามารถและให้ใช้ศักยภาพของตนอย่างเต็มที่ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนกำหนดงาน วางเป้าหมายร่วมกัน และมีโอกาสเลือกทำงานหรือศึกษาค้นคว้าในเรื่องที่ตรงกับความสามารถ ความสามารถของตนแนวความคิดที่สำคัญต่อกระบวนการเรียนการสอนเป็นอย่างดีอันจะเป็นตัวนำการเรียนการสอนให้บรรลุเป้าหมายต่อไป ผู้สอนให้ความสำคัญแก่ผู้เรียนในความเป็นเอกบุคลิก คือให้การยอมรับในความสามารถ ความคิดเห็น ความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียนให้ผู้เรียนได้พัฒนาคุณลักษณะนิสัยที่ดีงาม เช่น ความรับผิดชอบ ความเมตตา กรุณา ความมีน้ำใจ ความขยัน ความมีระเบียบวินัย ความเสียสละ

๒.๒.๖ การวัดผลและประเมินผล

ความหมายและแนวคิดในการวัดผลและประเมินผล

เนื้อหาและลักษณะการออกข้อสอบ เกณฑ์การตัดสินแต่ละระดับ และการรายงานผลการเรียนการสอนที่จะส่งผลไปสู่การปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้กระบวนการเรียนการสอนบรรลุตามเป้าหมาย

๑. การประเมินผลการสอน

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๔๒ มาตรา ๕๒ ได้กำหนดให้กระทรวงศึกษาธิการส่งเสริมให้มีระบบ กระบวนการผลิต การพัฒนาครูคณาจารย์และบุคคลทางการศึกษาให้มีคุณภาพและได้มาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพครูชั้นสูง ดังนั้นการประเมินการสอนของคณาจารย์ที่เชื่อถือได้อันเป็นการตรวจสอบคุณภาพงานของคณาจารย์ทำทราบ

^{๕๔} สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ, “๒๑ วิธีการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาระบวนการคิด”, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัด ภาพพิมพ์, ๒๕๔๕), หน้า ๑๐๘-๑๑๖.

ข้อมูลป้อนกลับ Feedack Data สำหรับการพิจารณาตัดสินคุณค่าหรือหาทางเลือกรวมทั้งปรับปรุง และการพัฒนาคุณภาพการสอนให้มีประสิทธิภาพขึ้น

๒. ความหมายการประเมิน

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้ให้ความหมายไว้ว่าการประเมิน Evaluation หมายถึง การพิจารณาและวัดคุณค่าของกิจกรรมใดๆ ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้เช่น การประเมินการสัมมนา ประเมินผลการปฏิบัติในรอบปีของบริษัท ส่วนด้าน การศึกษา หมายถึง การวัดคุณค่า หรือการวัดผลความก้าวหน้าทางการศึกษา เช่นการสอบไล่เป็นวิธีการประเมินผลการศึกษาวิธีหนึ่ง^{๕๕}

สมหวัง พริยานุวัฒน์ ได้ให้คำจำกัดความไว้ว่า การประเมิน หมายถึงการตัดสินคุณค่าของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือเป็นกระบวนการที่ให้ได้มาซึ่งสารสนเทศ สำหรับตัดสินคุณ โปรแกรม การศึกษา ผลิตผล กระบวนการ จุดมุ่งหมายของโครงการหรือ โปรแกรมหรือการเลือกต่างๆที่ ออกแบบเพื่อนำไปปฏิบัติให้บรรลุจุดมุ่งหมาย^{๖๐}

ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ ได้กล่าวว่า การประเมินผล คือ กระบวนการพิจารณาตัดสินคุณค่าของวัตถุประสงค์ สิ่งของ หรือการดำเนินงานกิจกรรมว่าบรรลุความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้มากน้อยเพียงใด มีดีหรือเลวเพียงใด^{๖๐}

ก. แนวคิดในการควบคุมและประเมินผลแผนกลยุทธ์ มีองค์ประกอบที่สำคัญได้แก่

๑. การติดตามผลการดำเนินการ (Track Status) เป็นเครื่องมือสำคัญของผู้บริหารที่จะสร้างความมั่นใจได้ว่า การปฏิบัติงานขององค์กรเป็นไปในทิศทางที่ถูกต้องและสามารถสร้างผลงานที่สอดคล้องตามเป้าประสงค์หรือจุดมุ่งหมายที่วางเอาไว้ การติดตามผลการดำเนินงานจะช่วยให้ผู้บริหารทราบข้อมูลที่เป็นตัวบ่งชี้ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น ซึ่งจะเป็นข้อมูลแก่ผู้บริหาร ในการปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป การติดตามผลการดำเนินงานนี้ หมายความว่ารวมถึงการรวบรวมผลการดำเนินงานในแต่ละช่วงเวลาของกิจกรรม งาน โครงการ

^{๕๕}ราชบัณฑิตยสถาน, “พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒”, (กรุงเทพมหานคร: นานมีบุ๊คพับลิชเคชั่นส์, ๒๕๔๖), หน้า ๖๖๔.

^{๖๐}สมหวัง พริยานุวัฒน์, “วิทยาการสอน”, (กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช, ๒๕๔๐), หน้า, ๑๔๕.

^{๖๐}ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์, “การพัฒนาหลักสูตร หลักการและแนวปฏิบัติ”, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์สายส่งสุขภาพใจ, ๒๕๕๕), หน้า ๕๔.

ต่างๆ สอดคล้องตามตัวชี้วัดผลสำเร็จของการดำเนินงานในแต่ละระดับที่ได้กำหนดไว้ในแผนปฏิบัติงานประจำปี

๒. การรายงานความก้าวหน้า (Communicate Progress) เป็นกระบวนการหลังจากที่ได้มีการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับผลการดำเนินงานตามแผนกลยุทธ์ภายใต้กรอบของตัวชี้วัดผลสำเร็จของการดำเนินงานในแต่ละช่วงเวลาแล้ว เป็นหน้าที่ของผู้มีหน้าที่ในการกำกับติดตามผลที่จะต้องจัดทำรายงานสรุปเสนอต่อผู้บริหารให้ได้รับทราบความก้าวหน้าในการปฏิบัติงานเป็นระยะ รวมทั้งควรส่งข้อมูลย้อนกลับให้แก่ผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อช่วยให้ผู้รับผิดชอบแต่ละระดับ ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามแนวทางที่เหมาะสม

๓. การวัดผลและประเมินผล (Measurement and Evaluation) จะประกอบด้วยกระบวนการย่อย ๓ ขั้นตอน ได้แก่ การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์และประเมินผลข้อมูล พร้อมทั้งการนำเสนอผลการประเมิน การวัดผลและประเมินผลจะเป็นการประเมินผลสำเร็จของการปฏิบัติงานตามแผนในแต่ละรอบเวลาที่กำหนด ซึ่งผลที่ได้จากการประเมินจะเป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผนกลยุทธ์รอบต่อไปขององค์กร^{๖๒}

สรุป แนวคิดในการควบคุมและประเมินผลแผนกลยุทธ์ เป็นการเตรียมการไว้ล่วงหน้าเมื่อถึงเวลาเมื่อโอกาสมาถึงก็จะสามารถนำมาเชื่อมโยงปรับเปลี่ยนเพื่อนำไปใช้ในปัจจุบันได้ต่อไป ไม่ต้องเสียเวลาที่จะไปคิดทำใหม่ที่จะต้องใช้เวลาอีก เพราะฉะนั้นการควบคุมและประเมินผลแผนกลยุทธ์จึงมีความสำคัญในการวางแผนงานต่างเป็นอย่างดี

ข. แนวคิดและหลักการในด้านการควบคุมและติดตามผลการปฏิบัติงานได้แก่

๑. กระบวนการในการควบคุมและติดตามผล แยกเป็น ๔ ขั้นตอน คือ

๑) การกำหนดมาตรฐานที่ใช้วัด (Establishing Standard) ทุกองค์กรจะมีวัตถุประสงค์ขององค์กร ดังนั้นมาตรฐานที่กำหนดนโยบายจะต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์นั้น มาตรฐานโดยทั่วไปแยกเป็น ๒ ประเภท ได้แก่

(๑) มาตรฐานผลผลิต (Output Standard) ซึ่งวัดด้วยปริมาณ คุณภาพ ต้นทุน และเวลาที่ใช้ จำนวนเงินที่ใช้เปรียบเทียบกับงบประมาณ จำนวนหน่วยผลิตและขนาดของบริการที่ใช้ในระยะเวลาที่กำหนด

(๒) มาตรฐานปัจจัยที่ใช้ในการผลิต (Input Standard) จะวัดด้วยความพยายามที่ให้กับงาน (Work Effort) เช่น การวัดประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากรเป็นต้น

^{๖๒} ชัยสิทธิ์ เกลิมมีประเสริฐ, “ความพร้อมของหน่วยงานภาครัฐในการบริหารจัดการระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ชาติ และกรณีตัวอย่างกรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข”, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๖), หน้า ๑/๑๕-๑/๔๐.

๒) การวัดผลงานที่ทำได้จริง (Measuring Actual Performance) ได้แก่การวัดผลงานที่เกิดขึ้นจริงเป็นหน่วยการผลิตที่จริง หรือความพยายามที่ให้กับงานจริง หน่วยวัดที่ใช้จะต้องเป็นอย่างเดียวกันกับมาตรฐานที่กำหนดขึ้นมา เช่น จำนวนที่ผลิต จำนวนวันที่ขาดงาน จำนวนเพิ่มจำนวนรายได้ที่เกิดขึ้น ซึ่งผลงานเหล่านี้ได้มาจากการรายงาน การสังเกต และสถิติตัวเลขต่างๆ

๓) การเปรียบเทียบผลงานที่ทำได้จริงกับมาตรฐาน (Comparing Actual Performance with Standard) เป็นการเปรียบเทียบเนื้อหาความแตกต่างที่เกิดขึ้น ระหว่างหน่วยงานที่ทำให้จริงกับมาตรฐาน

๔) การแก้ไขให้ถูกต้อง (Taking Corrective Action) ได้แก่การดำเนินการทางด้านการบริหาร เมื่อพบความแตกต่างระหว่างผลงานที่เกิดขึ้นจริง กับมาตรฐานเพื่อปรับการดำเนินงานให้เป็นไปตามแผนที่ต้องการ^{๖๓}

สรุป กระบวนการในการควบคุมและติดตามผลใน ๔ ขั้นตอนที่กล่าวมาแล้วนั้น กระบวนการที่สามารถทำให้การปฏิบัติบรรลุวัตถุประสงค์ได้จริง เพราะมีการกำหนดเป้าหมายไว้ อย่างชัดเจน มีการวัดอย่างจริงจัง เอาผลที่วัดมาเปรียบเทียบเพื่อนำไปแก้ไขในข้อที่บกพร่องต่อไป เพราะฉะนั้นแนวคิดเช่นถือว่ามีผลสำคัญ

ก. เทคนิคในการควบคุมและติดตามผล แบ่งออกเป็น ๔ ด้าน ดังนี้

๑. การควบคุมด้านคุณภาพ หมายถึงเทคนิคต่างๆ ที่นำมาใช้เพื่อวัดว่าสินค้าและบริการที่ผลิตได้นั้น ตรงต่อความต้องการของลูกค้า

๒. การควบคุมด้านปริมาณ คือการควบคุมที่มีการใช้ตัวเลขต่างๆ เพื่อนำมาใช้วัดผลในทางปริมาณ เช่นการวัดจำนวนผลผลิตว่าเป็นไปตามที่ตั้งเป้าหมายเอาไว้หรือไม่

๓. การควบคุมด้านค่าใช้จ่าย โดยการใช้งบประมาณเพื่อควบคุมค่าใช้จ่าย ซึ่งเป็นเทคนิคที่สำคัญและนิยมใช้มากที่สุด โดยการให้หน่วยงานจัดทำงบประมาณการใช้จ่ายในทุกๆ ด้านไว้ล่วงหน้า เมื่อเข้าสู่ขั้นตอนการปฏิบัติ ผู้บริหารก็จะสามารถควบคุมค่าใช้จ่ายโดยวัดผลการใช้จ่ายที่เกิดขึ้นกับงบประมาณที่ตั้งเอาไว้

๔. การควบคุมด้านเวลา คือการควบคุมให้งานต่างๆ ดำเนินไปได้โดยสามารถจัดทำได้เสร็จตามกำหนดเวลาที่วางเอาไว้ สรุป เทคนิคในการควบคุมติดตามผล สำคัญอย่างยิ่งที่ควรจะมีไว้

^{๖๓}เสนาะ ดิยาวี, “หลักการบริหาร”, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๓), หน้า ๒๕๓-๓๑๕.

ในการวัดผลติดตามผลและก็ควรมีไว้หลายๆแบบ เพื่อเป็นตัวเลือกในการนำไปใช้ให้เหมาะสมกับ
 ชิ้นงานซึ่งจะทำให้การทำงานนั้นเร็วขึ้น^{๖๔}

ง. การควบคุมและติดตามผลที่มีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย

๑. ความถูกต้อง (Accuracy) ระบบการควบคุมและติดตามผลที่ถูกต้องจะทำให้เกิดความ
 น่าเชื่อถือ และนำไปใช้ได้ผลตามที่ต้องการ หากการควบคุมเกิดจากข้อมูลที่ไม่ถูกต้อง จะทำให้ฝ่าย
 บริหารแก้ไขไม่ตรงจุด โดยไม่อาจทราบได้ว่าควรแก้ไขอย่างไร หรือควรดำเนินการต่อไปอย่างไร

๒. ความทันเวลา (Timeliness) ระบบการควบคุมและติดตามผลที่ดีจะต้องสามารถ
 กระตุ้นให้ผู้บริหารสนใจและเอาใจใส่ได้ทันเวลา เพื่อการแก้ไขหรือป้องกันความเสียหายที่อาจ
 เกิดขึ้น โดยข้อมูลจากการควบคุมและติดตามผลอาจไม่มีความหมายเลยหากได้รับมาล่าช้ากว่าเวลา
 อันควร ดังนั้นระบบการควบคุมและติดตามผลที่ดีจะต้องสามารถนำมาใช้แก้ปัญหาได้อย่างทันเวลา

๓. ความประหยัด (Economy) ระบบการควบคุมและติดตามผลจะต้องสามารถทำให้
 เกิดประโยชน์ที่คุ้มค่าเมื่อเปรียบเทียบกับค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้น โดยจะต้องใช้ระดับของการควบคุมให้
 น้อยที่สุด ประหยัดที่สุด แต่เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด

๔. ความยืดหยุ่น (Flexibility) ระบบการควบคุมและติดตามผลที่ดีจะต้องมีความ
 ยืดหยุ่น สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงและการเกิดขึ้นใหม่ของสถานการณ์ต่างๆ ซึ่งระบบการ
 ควบคุมควรปรับตัวตามเวลาและสภาพแวดล้อม

๕. การสามารถเข้าใจได้ (Understandability) ระบบการควบคุมและติดตามผลควรมี
 ความซับซ้อนน้อยที่สุด เพื่อความสะดวกในการใช้ และคนที่เกี่ยวข้องกับระบบการควบคุมสามารถ
 เข้าใจได้ง่าย

๖. การมีมาตรฐานที่สมเหตุสมผล (Reasonable Criteria) การกำหนดมาตรฐานของการ
 ควบคุมและติดตามผลจะต้องสมเหตุสมผล และสามารถทำได้จริงจึงจะสามารถจูงใจให้
 ผู้ปฏิบัติงานปฏิบัติตามได้

๗. การจัดระบบอย่างมีกลยุทธ์ (Strategic Placement) ผู้บริหารจะต้องจัดวางระบบการ
 ควบคุมและติดตามผลอย่างมีกลยุทธ์ อันจะทำให้องค์กรบรรลุวัตถุประสงค์ในการควบคุมได้ ซึ่ง
 ระบบการควบคุมและติดตามผลควรครอบคลุมกิจกรรม เหตุการณ์ และการดำเนินงานทุกอย่าง
 ภายในองค์กร ซึ่งถ้าหากองค์กรนำระบบการควบคุมและติดตามผลมาใช้โดยขาดกลยุทธ์ที่
 เหมาะสม ก็จะไม่สามารถบรรลุผลตามต้องการได้

^{๖๔} รงชัย สันติวงศ์, “หลักการจัดการ”, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิชย์, ๒๕๓๑),
 หน้า ๑๔๕-๑๖๐.

๘. การเน้นกฎแห่งข้อยกเว้น (Emphasis on The Exception) ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารไม่สามารถจะควบคุมและติดตามผลทุกอย่างได้ จึงต้องเน้นเฉพาะเรื่องที่สำคัญ หรือควบคุมติดตามเฉพาะในหลักใหญ่ที่เป็นสาระสำคัญจริงๆ ไม่ไ้หลงไปอยู่ในรายละเอียดทุกเรื่อง การเข้าไปตรวจสอบควบคุมในทุกรายการจะส่งผลต่อการใช้อำนาจในการบริหารจัดการ อีกทั้งส่งผลให้ไม่สามารถปฏิบัติงานได้อย่างคล่องตัว

๙. การใช้มาตรการหลายๆอย่าง (Multiple Criteria) การควบคุมและติดตามที่เน้นจุดใดจุดหนึ่ง หรือมาตรฐานใดมาตรฐานหนึ่ง จะทำให้มองปัญหาไม่ครอบคลุม เพราะงานแต่ละงานย่อมมีมาตรฐานที่แตกต่างกัน ดังนั้นมาตรฐานในการควบคุมและติดตามผลจึงควรกำหนดให้เหมาะสมสำหรับกิจกรรมแต่ละประเภท

๑๐. การแก้ไขให้ถูกต้อง (Corrective Active) การควบคุมและติดตามผลที่มีประสิทธิภาพ ไม่เพียงแต่เป็นการแจ้งให้รู้ว่ามีข้อบกพร่องผิดพลาดอะไรเกิดขึ้นเท่านั้น แต่จะต้องเสนอแนะด้วยว่า ควรจะดำเนินการแก้ไขอย่างไรเพื่อให้เกิดความถูกต้อง และสามารถดำเนินการต่อไปได้อย่างราบรื่นและประสบผลสำเร็จ^{๖๕}

สรุป ใน ๑๐ ขั้นตอนของการควบคุมและติดตามผล ผู้วิจัยสรุปว่าเป็นกระบวนการที่สมบูรณ์อย่างยิ่งถ้าหากว่าผู้ใช้สามารถนำไปใช้ให้ครบทั้งหมดก็จะเป็นผลดีในการดำเนินงานทำให้งานสำเร็จได้เร็วพลันทันต่อเวลาที่วางไว้

จ. คุณลักษณะของการควบคุมและติดตามผลที่ดี ได้แก่

๑. ต้องประหยัด ระบบการควบคุมและติดตามผลที่ดีนอกจากจะต้องช่วยให้เกิดความมั่นใจว่าองค์กรจะสามารถทำงานบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งเอาไว้แล้ว ในเวลาเดียวกันการควบคุมและติดตามผลจะต้องคุ้มค่ากับต้นทุนในการดำเนินการด้วย ระบบการควบคุมและติดตามผลที่มากเกินไป มีความจำเป็น มีวิธีการหรือเทคนิคที่ยุ่งยาก และเสียค่าใช้จ่ายสูงนั้น ย่อมทำให้เกิดผลเสียมากกว่าผลดี ผู้บริหารจึงควรคำนึงถึงต้นทุนทั้งในแง่ของระยะเวลาและค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นในการควบคุมและติดตามผลด้วย

๒. รายงานผลต้องรวดเร็ว การควบคุมและติดตามผลจะต้องสามารถรายงานผลความแตกต่างระหว่างเป้าหมายที่พึงได้รับกับผลงานที่เกิดขึ้นจริงได้อย่างรวดเร็ว เพื่อให้ผู้บริหารสามารถดำเนินการแก้ไข และปรับปรุงข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นได้อย่างทันท่วงที

๓. เน้นส่วนสำคัญของผลงาน การควบคุมและติดตามผลจะต้องเน้นถึงส่วนสำคัญของผลงานอันจะส่งผลต่อความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ การวัดในรายละเอียดปลีกย่อยที่ไม่ใช่ส่วน

^{๖๕}เสนาะ ดิยาว, “หลักการบริหาร”, หน้า ๒๕๘ – ๒๕๙.

สำคัญของความสำเร็จของงานตามวัตถุประสงค์ย่อมไม่เกิดประโยชน์ เพราะจะไม่ช่วยชี้ให้เห็นถึงความเป็นไปที่แท้จริงซึ่งจะมีผลต่อความสำเร็จขององค์กร

๔. สามารถเข้าใจได้ง่าย การควบคุมและติดตามผลจะต้องเข้าใจง่าย ไม่ยุ่งยากซับซ้อน เพราะหากกระบวนการมีความยุ่งยากซับซ้อน หรือเลื่อนลอยจนยากที่จะเข้าใจ ก็ย่อมไม่เกิดแรงจูงใจในการปฏิบัติตาม และไม่อาจก่อให้เกิดประโยชน์ในทางปฏิบัติได้

๕. เป็นที่ยอมรับ การควบคุมและติดตามผลควรมีการชี้แจงให้ผู้ปฏิบัติเล็งเห็นถึงประโยชน์และเหตุผลประกอบ เพื่อให้ผู้ปฏิบัติเกิดความยอมรับ และทุ่มเทในการปฏิบัติหน้าที่ เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย^{๖๖}

ดังนั้นผู้วิจัยได้สรุป การวัดผลประเมินผล ที่ได้จากการศึกษาจากนักวิชาการที่นำมาเป็นแนวทางต่อการศึกษาทั้ง ๑๐ ประการ ซึ่งผู้วิจัยคิดว่ามีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการพัฒนาการเรียนการสอนของผู้เรียนและผู้สอนแต่ละระดับ เป็นเกณฑ์การรายงานผลการเรียนการสอนซึ่งผลที่ได้จากการวัดผลการศึกษาจะมีความเชื่อถือได้ ถูกต้องและบรรลุจุดมุ่งหมายตามต้องการอย่างแท้จริงว่าอยู่ในระดับไหน สามารถนำมาปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาให้บรรลุตามวัตถุประสงค์สอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติที่วางเอาไว้ต่อไป

เนื้อหาและลักษณะการออกข้อสอบ เกณฑ์การตัดสินแต่ละระดับ และการรายงานผลการเรียนผลที่ได้จากการวัดผลการศึกษาจะมีความเชื่อถือได้ ถูกต้องและบรรลุจุดมุ่งหมายตามต้องการอย่างแท้จริง ควรยึดหลักการเบื้องต้นต่อไปนี้

๑. วัดได้ตรงจุดมุ่งหมาย โดยต้องกำหนดให้ชัดเจนว่าจะวัดอะไร และกำหนดคุณลักษณะของสิ่งที่วัดให้ตรงกับจุดมุ่งหมายที่ต้องการวัด พร้อมทั้งเงื่อนไขที่เป็นตัวเสริมให้แสดงคุณลักษณะนั้นออกมา

๒. ใช้วิธีการวัดและเครื่องมือวัดให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของสิ่งที่ต้องการวัด เพราะถ้าใช้วิธีการวัดและเครื่องมือที่ไม่เหมาะสมย่อมทำให้ผลการวัดเชื่อถือไม่ได้

๓. ต้องวัดได้ครอบคลุมพฤติกรรมที่ต้องการวัด การวัดบางส่วนหรือบางพฤติกรรม ย่อมทำให้ผลการวัดนั้นคลาดเคลื่อนไม่แน่นอน และไม่สามารถสรุปผลได้อย่างมั่นใจ ดังนั้นการวัดจึงจำเป็นต้องใช้วิธีการวัดหลาย ๆ อย่างประกอบกันและต้องวัดให้ครอบคลุมพฤติกรรมการศึกษาทั้ง ๓ ประเภท คือ พุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย

๔. เลือกกลุ่มตัวอย่างของสิ่งที่วัดให้เหมาะสม ทั้งด้านเนื้อหา ด้านความสามารถและคุณลักษณะตามจุดมุ่งหมายที่ต้องการวัด ผลการวัดที่ได้ถึงจะถูกต้องตามจุดมุ่งหมายที่ต้องการวัด

^{๖๖} ธงชัย สันติวงศ์, “หลักการจัดการ”, หน้า ๑๕๓ – ๑๕๔

๕. ใช้วิธีวัดและเครื่องมือวัดหลายๆประเภท อย่างสม่ำเสมอหลายๆครั้งเพื่อให้ได้ผลการวัดที่ถูกต้องเชื่อถือได้

๖. ใช้เครื่องมือวัดที่มีคุณภาพดี และต้องศึกษาคุณลักษณะของเครื่องมือแต่ละประเภทอย่างละเอียดว่ามีข้อดีข้อเสียอย่างไร เพราะผลการวัดที่ถูกต้องเชื่อถือได้ตรงกับพฤติกรรมหรือคุณลักษณะที่ต้องการวัด จะต้องขึ้นอยู่กับการใช้เครื่องมือที่มีคุณภาพดีเหมาะสมกับลักษณะที่ต้องการวัด

๗. แปลผลการวัดอย่างถูกต้อง เพราะการวัดทุกครั้งผลที่ได้คือตัวแทนของพฤติกรรมเท่านั้น ซึ่งส่วนใหญ่จะออกมาในรูปของคะแนนแล้วจึงนำเอาคะแนนไปแปลผลเป็นลักษณะของพฤติกรรมที่มีในตัวบุคคล การแปลผลดังกล่าวนั้นจะได้ผลดีมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับหลักเกณฑ์ในการแปลว่าเหมาะสมหรือไม่ โดยทั่วไปแล้วการแปลผลการวัดจะแปลผลโดยนำไปเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และเปรียบเทียบกับคนอื่นๆในกลุ่มที่วัดในเรื่องเดียวกัน

๘. มีความยุติธรรม กล่าวคือการวัดผลแต่ละครั้งต้องดำเนินการวัดด้วยเงื่อนไข หรือสภาพการณ์ที่เหมือนกัน ทั้งผู้วัดและผู้ดำเนินการวัดโดยไม่ลำเอียง

๙. ใช้ผลการวัดให้คุ้มค่า การวัดผลไม่ใช่เป็นเพียงการตรวจสอบว่าผู้เรียนมีคุณภาพเป็นอย่างไรเท่านั้น ควรมุ่งหวังต่อไปว่าคุณภาพของนักเรียนนั้นเด่นหรือด้อยในด้านใด จะพัฒนาสิ่งเหล่านั้นอย่างไร และจะนำผลการวัดนั้นไปใช้ปรับปรุงในเรื่องการจัดการศึกษา ผู้เรียน ผู้สอนอย่างไรด้วย

๑๐. การวัดควรตั้งจุดมุ่งหมายไว้หลายๆด้าน เช่น มุ่งเอาผลการวัดไปใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอน ปรับปรุงหลักสูตรการแนะแนว การบริหารการศึกษา การวิจัย ฯลฯ หลักการประเมินผลการศึกษา การประเมินผลการศึกษาที่จะให้ได้ผลถูกต้องกับสภาพจริงเชื่อถือได้ย่อมเกี่ยวข้องกับผลการวัดที่ดี เกณฑ์หรือมาตรฐานที่ใช้ตัดสิน การตัดสินใจ ปรัชญาและเป้าหมายของการศึกษา ซึ่งองค์ประกอบต่างๆที่กล่าวมานี้มีความสำคัญต่อผลของการประเมินว่าจะดีมีประโยชน์อย่างแท้จริงหรือไม่ ดังนั้นการประเมินผลจะดำเนินไปด้วยดี

สรุปว่า การวัดผลและประเมินผลที่ผู้วิจัยต้องการศึกษา คือ วัดตรงจุดมุ่งหมายชัดเจน ใช้วิธีการวัดและเครื่องมือวัดให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของสิ่งที่ต้องการวัดวัดครอบคลุมพฤติกรรมที่ต้องการวัดเลือกส่วนตัวอย่างของสิ่งที่จะวัดได้อย่างเหมาะสม ใช้วิธีวัดและเครื่องมือวัดหลายๆประเภท อย่างสม่ำเสมอหลายๆครั้ง ใช้เครื่องมือวัดที่มีคุณภาพดี ศึกษาคุณลักษณะของเครื่องมือแต่ละประเภทอย่างละเอียด แปลผลการวัดอย่างถูกต้องสอดคล้องกับเนื้อหา มีความยุติธรรมไม่ลำเอียงใช้ผลการวัดไปพัฒนาการเรียนการสอนการวัดมีจุดมุ่งหมายไว้อย่างมากมายหลายด้าน

๒.๓ ปัญหาและแนวทางการสอนศีลธรรมในโรงเรียน

สมเด็จพระมหารัชมังคลาจารย์ (ช่วง วรปุญญ์) เจ้าอาวาสวัดปากน้ำ ภาษีเจริญ กรรมการมหาเถรสมาคม(มส.) เป็นประธานเปิดการจัดสัมมนาพระสอนศีลธรรม พระนักเทศน์ และนักเผยแผ่พระพุทธศาสนาทั่วประเทศ ประจำปี ๒๕๕๒ จากนั้นพระธรรมโกศาจารย์ เจ้าอาวาสวัดประยุรวงศาวาส ฯ อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย(มจร.) กล่าวปาฐกถาเรื่อง “นโยบายวาระพระสงฆ์เข้มแข็งในสถานการณ์ปัจจุบัน” ว่า ในขณะที่รัฐบาลประกาศนโยบายไทยเข้มแข็ง พระสงฆ์ก็ควรใช้เป็นโอกาสในการร่วมดำเนินนโยบายดังกล่าวด้วย โดยการสร้างความเข้มแข็งในตัวเองเพื่อส่งเสริมศีลธรรม ทั้งนี้จุดแข็งของพระสงฆ์ที่พุทธศาสนิกชนคาดหวังคือ มีความรู้ในเรื่องธรรมะ และการได้รับความเคารพจากพุทธศาสนิกชน ดังนั้นจึงไม่ควรไปทำลายจุดแข็งของตัวเอง และอย่าให้ใครมาดูถูกว่าไปเก่งในเรื่องที่ไม่ควรเก่ง^{๖๓}

พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต) ยังพบว่า จุดอ่อนของพระที่เข้าไปสอนศีลธรรมในโรงเรียนก็คือ ความรู้ในเรื่องวิชาครู การจัดทำแผนการสอน ซึ่งจะต้องหาแนวทางแก้ไขต่อไป ทั้งนี้แม้ปัจจุบันรัฐบาลจะส่งเสริมการให้พระเข้าไปสอนวิชาพระพุทธศาสนา ศีลธรรม ในโรงเรียนมากขึ้น แต่กลับพบปัญหาใหม่คือ บางโรงเรียนก็จัดตารางสอนให้วิชาพระพุทธศาสนามีเวลาน้อยลง ซึ่งก็เป็นสิ่งที่พระต้องปรับตัวในการปรับเนื้อหา เวลาการสอน ให้มีความกระชับมากยิ่งขึ้น

"ที่ผ่านมาแม้ กระทรวงศึกษาธิการ จะมีการขอความร่วมมือให้พระสอนศีลธรรม สอนเกี่ยวกับเรื่องนโยบาย ๓ ดี ด้วย แต่ก็ยังไม่ค่อยมีพลังในการให้พระปฏิบัติตาม จึงอยากขอความร่วมมือกับทางรัฐบาลหากต้องการจะให้พระช่วยสอนไปในทิศทางใด ในเรื่องอะไรควรที่จะแจ้งผ่านมาทาง สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ(พ.ศ.) เพื่อที่จะให้นำเข้าสู่การพิจารณาของที่ประชุมมหาเถรสมาคม (มส.) ซึ่งหาก มส. ออกเป็นมติมา จะมีพลังในการให้พระปฏิบัติตามมากขึ้น"

ดร.อรุณ จันทวานิช เลขาธิการสภาการศึกษาเปิดเผยว่า โครงการครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน เป็นโครงการหนึ่งที่กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรมร่วมกับกระทรวงศึกษาธิการ ดำเนินการ เพื่อเป็นการปลูกฝังคุณธรรมศีลธรรมผ่านกิจกรรมศาสนกิจของแต่ละศาสนาตามยุทธศาสตร์การส่งเสริมและพัฒนาคุณธรรมศีลธรรมในสถานศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ โดยมีเป้าหมายโรงเรียนสังกัดการศึกษาขั้นพื้นฐานและการอาชีวศึกษา เริ่มดำเนินการปีงบประมาณ ๒๕๔๘ โดยคณะรัฐมนตรีได้อนุมัติงบประมาณกลาง เพื่ออุดหนุน

^{๖๓}สมเด็จพระมหารัชมังคลาจารย์, (ช่วง วรปุญญ์) และพระธรรมโกศาจารย์, (ประยูร ธมฺมจิตฺโต) “ปัญหาครูสอนศีลธรรมในโรงเรียน”, (ข่าว : ไทยรัฐ๑๗ กันยายน ๒๕๕๒).

โครงการครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนจำนวน ๔,๐๐๐ รูป และได้เพิ่มเป็น ๑๐,๐๐๐ รูปในปีงบประมาณ ๒๕๔๕ อย่างไรก็ตามปัญหาที่พบในเบื้องต้นคือ การวางตัวของครูพระสอนศีลธรรม การใช้/การผลิตสื่อวัตกรรมการสอน การวัดประเมินผล อุปสรรคการเดินทางไปสอนในโรงเรียนที่ห่างไกล ดังนั้นกรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรมจึงได้มอบโครงการครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนให้กระทรวงศึกษาธิการดูแลรับผิดชอบตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๕ มิ.ย.๒๕๕๐ กระทรวงศึกษาธิการได้รับความร่วมมือจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (มจร.) ในการดูแลรับผิดชอบโครงการทั้งเชิงวิชาการและการบริหาร

เลขาธิการสภาการศึกษา กล่าวว่า จากการติดตามนิเทศงานโดย มจร.พบปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานมีหลายประการ เช่น การวางตัวของครูพระ การพัฒนาสื่อการสอน รวมถึงสื่อการสอนที่ขาดแคลน บางโรงเรียนต้องการครูพระเพิ่ม ครูพระบางรูปต้องสอนหลายโรงเรียน ค่าตอบแทนน้อยเกินไป การประสานงานระหว่างหน่วยปฏิบัติระดับจังหวัดยังไม่ต่อเนื่อง การนิเทศงานไม่ทั่วถึง รวมทั้งมีข้อเสนอแนะคือ ต้องการให้โครงการครูพระสอนศีลธรรมดำเนินการต่อ ให้มีการพัฒนาครูพระด้านเทคนิคการสอน การผลิตสื่อและการวางตัวที่เหมาะสม การบรรจุพระบัณฑิตอาสาเข้าโครงการครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน รวมทั้งการเพิ่มค่าตอบแทน เป็นต้น และที่สำคัญ ภารกิจการสอนศีลธรรมในหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการ หน้าหลักคือ หน้าทีของครูผู้สอนที่จะต้องพัฒนารูปแบบวิธีการสอนให้เป็นที่น่าสนใจ เช่นเดียวกับการสอนวิชาหลักทั่วไป ครูพระเป็นเพียงวิธีหนึ่งที่เป็นวิทยากรมาช่วยสอนเป็นครั้งคราว เป็นการศึกษาที่คณะสงฆ์อนุญาตและสงเคราะห์ให้แก่เยาวชน และในปัจจุบันมีครูจำนวนมากที่มีเทคนิคการสอนที่ดีสมควรเป็นแบบอย่างแก่ครูทั่วไปได้ รวมทั้งเทคนิคการสอนที่ดีของครูพระที่สมควรศึกษาเพื่อเผยแพร่เป็นแบบอย่างแก่ครูทั่วไป

ดร.อาร์ง ยังกล่าวด้วยว่า สภาพปัญหาดังกล่าว สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (สกศ.) จึงได้จัดทำโครงการศึกษาวิจัยและพัฒนาเรื่อง “การพัฒนาการจัดการเรียนการสอนศีลธรรมในสถานศึกษา: กรณีศึกษากรุงเทพมหานครและปริมณฑล” เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนศีลธรรมในสถานศึกษาของครู/ครูพระ และความต้องการพัฒนาศักยภาพการจัดการเรียนการสอน เพื่อเสนอหลักสูตรประเภทต่าง ๆ ที่ช่วยในการเพิ่มพูนศักยภาพการจัดการเรียนการสอนของครูสอนศีลธรรมในสถานศึกษา และหาแนวทางร่วมในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนศีลธรรมในสถานศึกษา โดยระยะเวลาวิจัยดำเนินการช่วงเดือนส.ค.๒๕๕๑-มี.ค.๒๕๕๒ ทั้งนี้สกศ.คาดหวังว่าจะได้รับทราบปัญหา อุปสรรค การสอนของครูสอนศีลธรรมในสถานศึกษาและแนวทางแก้ไขปัญหาของครู/ครูพระ พัฒนาครู/ครูพระสอนศีลธรรมด้านเทคนิควิธีการสอน สื่อการสอน

และอื่นๆ รวมทั้งเผยแพร่ผลการวิจัยเพื่อนำสู่การพัฒนาและเสนอแนะแนวทางการจัดการเรียนการสอนศีลธรรมในสถานศึกษา^{๒๔}

พระไพศาล วิสาโล กล่าวว่า สังคมไทยในอดีต บุคคลไม่ได้ถูกปลูกฝังให้มีศีลธรรม เพราะการเทศนาสั่งสอนหรือการอบรมเลี้ยงดูโดยตรงเท่านั้น หากยังได้รับการกล่อมเกลาทางศีลธรรมจากการมีปฏิสัมพันธ์กับครอบครัว ชุมชน วัฒนธรรม อธิปไตยจากวิถีชีวิต สภาพแวดล้อม และระบบความสัมพันธ์ประเพณีเป็นสิ่งที่พุทธศาสนาให้ความสำคัญอย่างมาก พระพุทธองค์จึงทรงจัดตั้งคณะสงฆ์และบัญญัติวินัยขึ้นมา คณะสงฆ์ก็คือสภาพแวดล้อมที่จะช่วยกล่อมเกลาภิกษุ ส่วนวินัยก็คือสิ่งที่มากำกับวิถีชีวิต สภาพแวดล้อม และระบบความสัมพันธ์ระหว่างภิกษุในหมู่สงฆ์ เป็นไปในทางที่ดีงาม ก่อให้เกิดวัฒนธรรมที่เกื้อกูลต่อความเจริญงอกงามทางธรรมนั่นเอง กล่าวอีกนัยหนึ่งวินัยก็คือศีลธรรมระดับ โครงสร้างที่เป็นรากฐานของศีลธรรมระดับวัฒนธรรมนั่นเอง เป็นแต่ว่ามีขอบเขตเฉพาะในหมู่สงฆ์เท่านั้น

ปัญหาหรือจุดอ่อนประการหนึ่งของการเสริมสร้างศีลธรรมในปัจจุบัน โดยเฉพาะในแวดวงองค์กรศาสนา อยู่ตรงที่การเน้นแต่ศีลธรรมระดับบุคคล โดยไม่เห็นความเชื่อมโยงหรือไม่เห็นความสำคัญของศีลธรรมระดับโครงสร้าง โดยเฉพาะในส่วนที่มีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตและพฤติกรรม ดังนั้น จึงเน้นแต่การเทศนาสั่งสอนหรือปลูกฝังจิตสำนึกอย่างเดียว แต่ไม่คิดที่จะปรับปรุงเปลี่ยนแปลงสถาบัน หรือระบบต่างๆ ที่แวดล้อมบุคคล อาจจะมีการณรงค์ให้ทำดีเป็นระยะๆ หรือคัดค้านกฎหมายบางฉบับที่ขัดศีลธรรม แต่ไม่ได้ผลักดันเท่าที่ควรเพื่อให้มีการปรับปรุงสถาบัน หรือเปลี่ยนแปลงระบบและโครงสร้างเพื่อให้ส่งผลในทางบวกต่อศีลธรรม

วินัยที่พระพุทธองค์ทรงบัญญัติแก่คณะสงฆ์ เป็นแบบอย่างของการวางระเบียบชีวิตและระบบสังคมเพื่อให้เอื้อต่อความเจริญงอกงามของธรรมในระดับบุคคล สำหรับศีลธรรมของผู้นั้นในสังคมวงกว้างนั้น ก็ต้องการระบบสังคมที่เกื้อกูลเช่นเดียวกัน ตัวอย่างที่ชัดเจนปรากฏในกฎพันตสูตร พระพุทธองค์ได้กล่าวถึงเมืองๆ หนึ่งซึ่งมีโจรผู้ร้ายชุกชุม พระราชาต้องการขจัดโจรผู้ร้ายด้วยการประหารประหาร จองจำ และเนรเทศ แต่พราหมณ์ได้ทักท้วงว่าวิธีนี้ไม่ได้ผลเพราะถึงอย่างไรก็ปราบไม่หมด ส่วนโจรที่เหลือก็จะมาก่อปัญหาที่ร้ายแรงกว่าเดิมในภายหลัง พราหมณ์ได้เสนอให้พระราชทานอาหารและเงินเดือนแก่ข้าราชกร

^{๒๔}ชาดิชัช รำพึง, ผู้สื่อข่าว อ่างอิง ดร.อรุณ จันทวานิช, “สกศ.วิจัยการพัฒนาการเรียนการสอนศีลธรรมในสถานศึกษา”, (สำนักข่าวแห่งชาติ กรมประชาสัมพันธ์), <http://thainews.prd.go.th>.

ปรากฏว่าไม่นานบ้านเมืองก็ปราศจากผู้ร้าย ประชากรายอยู่เย็นเป็นสุข ไม่ต้องปิดประตูบ้าน แม้แต่เด็กก็พื่อนอยู่นอกแม่อย่างมีความสุข จะเห็นได้ว่าในกรณีนี้พระราชามีไม่ได้ใช้วิธีเทศนาสั่งสอนประชาชนให้มีศีลธรรมเลย เป็นแต่จัดวางระบบเศรษฐกิจและการกระจายรายได้ให้ทั่วถึง ซึ่งส่งผลถึงพฤติกรรมของผู้คนและในที่สุดก็แก้ปัญหาโจรผู้ร้ายได้

กรณีดังกล่าวมิได้หมายความว่า คนจะมีศีลธรรมได้ก็เพราะมีระบบเศรษฐกิจที่เกื้อกูลเท่านั้น หากต้องการชี้ให้เห็นว่าศีลธรรมของบุคคลนั้น นอกจากคุณธรรมภายในแล้ว ยังต้องอาศัยเงื่อนไขทางสังคมหรือสภาพแวดล้อมภายนอกเป็นองค์ประกอบด้วย พุทธอีกอย่างคือต้องมีระบบหรือโครงสร้างที่เกื้อกูลศีลธรรมหรือส่งเสริมให้คนทำดีได้ง่ายขึ้น ยกตัวอย่าง การนำของที่เก็บได้คืนเจ้าของ ซึ่งจัดว่าเป็นความซื่อสัตย์อย่างหนึ่ง แม้คนไทยร้อยละ ๘๖% จะตอบว่า หากเก็บกระเป๋าเงินได้ จะเอาไปคืนเจ้าของ แต่เมื่อมีการทดลองทำกระเป๋าใส่ตังค์ตก ปรากฏว่ามีเพียงร้อยละ ๕๕ เท่านั้นที่เก็บได้แล้วเอาไปคืนเจ้าของ ในขณะที่ชาวญี่ปุ่นมีสัดส่วนการคืนสูงมากจนเป็นที่กล่าวขานกันทั่วโลก ทำไมจึงเป็นเช่นนั้น ?

คำตอบคงไม่ใช่เป็นเพราะคนญี่ปุ่นมีความซื่อสัตย์สูงกว่าคนไทยเท่านั้น แต่ยังเป็นเพราะประเทศญี่ปุ่นมีระบบที่อำนวยความสะดวกแก่พลเมืองดี เช่น มีศูนย์รับของหายอยู่ทั่วประเทศ โดยเฉพาะบริเวณสถานีรถไฟใต้ดิน ใครที่เก็บของหายได้ จึงไม่ต้องเหนื่อยในการตามหาเจ้าของ เพียงแต่มามอบให้แก่ศูนย์ดังกล่าวก็เบาใจได้ว่าเจ้าของมีโอกาสจะได้คืนสูง ระบบที่สะดวกเช่นนี้ทำให้ใครๆ ก็ไม่รังเกียจที่จะเป็นพลเมืองดี ในขณะที่คนไทยถ้าหากอยากเป็นพลเมืองดี จะต้องเหนื่อยยากอย่างมากในการตามหาเจ้าของ เพราะไม่มีระบบรองรับ ผลก็คือเมื่อเก็บของตกหล่นได้ จึงไม่ค่อยอยากหาเจ้าของ ถึงตรงนี้ก็ไม่ใช่เรื่องยากแล้วที่จะ “อม” หรือเก็บไว้เป็นของตนเอง

จุดอ่อนประการที่สองในการเสริมสร้างศีลธรรมในสังคมไทย คือการให้ความสำคัญกับวิธีการ “สอน” หรือการพูด แต่มองข้ามการกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง หรือการกล่อมเกลาโดยอาศัยสิ่งแวดล้อม ทุกวันนี้ไม่ว่าพ่อแม่ ครู หรือพระจะสอนหรือพูดอย่างไร ก็ไม่อาจยกระดับศีลธรรมของบุคคลได้ เพราะสิ่งที่เขาเรียนรู้จากพฤติกรรมของพ่อแม่ ครู หรือพระนั้น มักเป็นไปในทางตรงข้าม การสอนเรื่องอบายมุข ความซื่อสัตย์ ความเสียสละ และเศรษฐกิจพอเพียง ทุกวันนี้จึงมีผลน้อยมากต่อผู้คนไม่ว่าเยาวชนหรือผู้ใหญ่ เพราะสิ่งที่เอามาสอนผู้คนกับสิ่งที่ผู้คนประสบพบเห็นในชีวิตจริงนั้นสวนทางกัน

สิ่งหนึ่งที่เรามองข้ามไปก็คือ การเรียนรู้ที่สำคัณกว่าการสอน ไม่ว่าจะพร่ำสอนเพียงใดก็ตาม แต่หากการสอนนั้นไม่กระตุ้นหรือส่งเสริมการเรียนรู้ของอีกฝ่ายเลย การสอนนั้นก็ไร้ประโยชน์ นี่ก็คือเหตุผลว่าทำไมการสอนส่วนใหญ่ในบ้านและในโรงเรียนจึงไม่ได้ผล ในทางตรงข้ามผู้คนกลับเรียนรู้จากสื่อมวลชนมากมาย ทั้งๆ ที่สื่อเหล่านั้นไม่ได้สอนเลย สื่อไม่เคยสอนว่า

วัตถุนิยม ความรุนแรง และการหมกมุ่นทางเพศ เป็นเรื่องดี แต่เนื้อหาของสื่อที่เต็มไปด้วยเรื่องราวเหล่านั้น ก็มากและน่าสนใจพอที่จะกระตุ้นให้เด็กเรียนรู้และซึมซับพฤติกรรมดังกล่าว

ยิ่งไปกว่านั้นการสอนศีลธรรมโดยให้เด็กท่องจำอย่างเดียว แต่ไม่ส่งเสริมให้เด็กได้เห็นด้วยตนเองว่าศีลธรรมนั้นคืออะไร คืออย่างไร และจำเป็นอย่างไรต่อชีวิตและสังคม ที่สำคัญคือเด็กไม่ได้ถูกฝึกมาให้เรียนรู้ที่จะเอาใจเราไปใส่ใจเขา เพื่อเข้าใจถึงผลจากการเบียดเบียนผู้อื่น ด้วยเหตุนี้การสอนศีลธรรมไม่ว่าในบ้านหรือในโรงเรียนประสบความสำเร็จล้มเหลว ในทำนองเดียวกันการบังคับให้เด็กนั่งสมาธิ ก็กลับทำให้เด็กเกลียดการนั่งสมาธิไปเลย ทั้งๆ ที่สมาธิเป็นสิ่งที่เด็กสามารถเรียนรู้ได้จากวิธีอื่นๆ อีกมากมาย อีกทั้งการสร้างแรงจูงใจให้เด็กมีฉันทะหรือความชอบในการนั่งสมาธิ ก็เป็นสิ่งสำคัญกว่าการบังคับหรือเอาคะแนนเข้าล่อ

การปลูกฝังและกล่อมเกลาศีลธรรมสามารถทำได้ด้วยวิธีการที่หลากหลาย แม้ไม่ต้องอาศัยการเทศนาหรือการสอนเลยก็ได้ หากสามารถคิดค้นกิจกรรมเพื่อช่วยให้เด็กเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง เช่น เรียนรู้จากสภาพความเป็นจริง หรือเรียนรู้จากการปฏิบัติและประสบการณ์ตรง (เช่น การไปเป็นอาสาสมัคร) โดยครูเป็นเพียงผู้ชี้แนะ หรือตั้งคำถามให้เด็กคิด

นอกจากนั้น กระบวนการกลุ่มก็มีประโยชน์อย่างมากในการส่งเสริมการเรียนรู้ โดยผ่านการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ หรือผ่านการทำกิจกรรมร่วมกัน จนเห็นประโยชน์ของการร่วมมือกัน เกิดความเห็นใจกัน หรือเห็นคุณค่าของความหลากหลาย จนเกิดความใจกว้างและเคารพกันมากขึ้น ใช่หรือไม่ว่าคุณสมบัติดังกล่าวก็เป็นศีลธรรมที่สำคัญในยุคปัจจุบัน การศึกษาวิจัยและพัฒนากระบวนการเพื่อเสริมสร้างศีลธรรมในบริบทต่างๆ หรือสำหรับกลุ่มชนระดับต่างๆ เป็นสิ่งที่พึงได้รับความสำคัญให้มากกว่านี้ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการถูกปัญหาครุพระ สอนศีลธรรมในโรงเรียน ซึ่งทางครูและพระ ขอความชัดเจนจากกระทรวงฯ ว่าสถานศึกษาจะยังคงเต็มใจให้พระเข้าไปสอนศีลธรรม จริยธรรม เพื่อขัดเกลาเด็กต่อไปหรือไม่^{๖๕}

นายจรินทร์ ลักษณวิศิษฏ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ พร้อมด้วยผู้บริหารกระทรวง ร่วมหารือกับพระธรรมโกศาจารย์ อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และครุพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ถึงปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น โดยพระธรรมโกศาจารย์ ขอความชัดเจนจากทางกระทรวงฯ สถานศึกษาเต็มใจที่จะให้ครุพระเข้าไปสอนศีลธรรม จริยธรรม และวิชาพระพุทธศาสนาตามโรงเรียนต่างๆ รวมไปถึงโรงเรียนวิถิพุทธหรือไม่ เพราะปัจจุบันยังไม่มีความชัดเจนในเรื่องนี้ บางเทอมก็ให้พระเข้าไปสอน บางเทอมก็ไม่ให้เข้าไปสอน และที่สำคัญอยากจะให้มีการพัฒนาครุให้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องของศีลธรรมให้มากขึ้น เพื่อที่จะสอน

^{๖๕}พระไพศาล วิสาโล, “จุดอ่อนของการเสริมสร้างศีลธรรมในปัจจุบัน”, (หนังสือพิมพ์มติชน, ราชวัน หน้า ๖ คอลัมน์ มองอย่างพุทธ วันที่ ๒๐ สิงหาคม พ.ศ., ๒๕๔๕), ปีที่ ๒๕ ฉบับที่ ๑๐๓๘๕.

ควบคุมไปกับพระได้ในขณะที่พระองค์เองก็อยากจะให้มีการเข้าอบรมวิชาชีพรู เพื่อรับประกาศนียบัตร จะได้มีความรู้ ความเข้าใจในวิชาชีพรูมากกว่าเดิม นอกจากนี้ยังพบปัญหาในเรื่องของงบประมาณ ที่ภาครัฐตั้งเอาไว้ให้ ๔๗๒ ล้านบาท ซึ่งยังไม่เพียงพอ เฉพาะเงินเดือนที่จะต้องจ่ายให้ครูพระนั้น ประมาณ ๔๐๐ ล้านบาท ในระยะเวลา ๑๐ เดือน ส่วนงบประมาณที่เหลือก็ไม่สามารถที่จะนำไปจัดอบรม พัฒนาวิชาชีพรูให้ครู พระได้ อย่างไรก็ตามครูพระก็พยายามที่จะเข้าไปสอนศีลธรรม จริยธรรม และ หลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนาให้กับเด็ก คาดว่าน่าจะใช้เวลาในการสอนสัปดาห์ละ ๒ วัน ภายใต้งบประมาณ ๓ ติ คือ พัฒนาเด็กให้มีคุณธรรม จริยธรรม ปลุกฝังจิตสำนึกให้เด็กศรัทธา สถาบัน พระมหากษัตริย์ และให้เด็กห่างไกลยาเสพติด รวมไปถึงขัดเกลาจิตใจเด็กให้รู้จักผิดชอบชั่วดี เชื่อว่าทั้งหมดนี้จะสามารถลดปัญหาสังคมที่เกิดขึ้น^{๑๐}

ดร.อรุณ จันทวานิช เลขาธิการสภาการศึกษา (สกศ.) เปิดเผยว่า ตามที่ กระทรวงศึกษาธิการ (ศธ.) ได้ร่วมกับกรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม (วธ.) ดำเนินโครงการ ครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน เพื่อปลุกฝังคุณธรรมและศีลธรรมให้แก่เด็ก โดยเริ่มมาตั้งแต่ ปีงบประมาณ ๒๕๔๘ ซึ่งคณะรัฐมนตรี (ครม.) ได้อนุมัติงบประมาณกลาง เพื่ออุดหนุน โครงการครู พระฯ จำนวน ๔,๐๐๐ รูป และได้เพิ่มเป็น ๑๐,๐๐๐ รูป ในปีงบประมาณ ๒๕๔๙ นั้น จากการที่ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (มจร.) ได้ติดตามนิเทศงานในเบื้องต้นพบว่า โครงการ ดังกล่าวมีปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานหลายประการ เช่น การวางตัวของครูพระ สื่อการสอนขาดแคลน ครูพระบางรูปต้องสอนหลายโรงเรียน ค่าตอบแทนน้อยเกินไป และการ ประสานงานระหว่างหน่วยปฏิบัติระดับจังหวัดยังไม่ต่อเนื่อง เป็นต้น

เลขาธิการ สกศ. ยังกล่าวต่อไปอีกว่า ทาง มจร. ได้เสนอแนะว่า ต้องการให้ดำเนิน โครงการครูพระฯต่อ โดยมีการพัฒนาครูพระด้านเทคนิคการสอน การผลิตสื่อ และการวางตัวที่เหมาะสม การบรรจุพระบัณฑิตอาสาเข้าโครงการครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน การเพิ่ม ค่าตอบแทน เป็นต้น และ มจร. ยังเห็นว่า ภารกิจการสอนศีลธรรมในหลักสูตร ศธ. นั้นผู้ที่ทำหน้าที่หลักคือ ครูผู้สอนที่จะต้องพัฒนารูปแบบวิธีการสอนให้เป็นที่น่าสนใจ เช่นเดียวกับการสอนวิชา หลักทั่วไป ส่วนครูพระเป็นเพียงวิธีหนึ่งที่เป็นวิทยากรมาช่วยสอนเป็นครั้งคราว เป็นการศึกษาที่ คณะสงฆ์อนุญาตและสงเคราะห์ให้แก่เยาวชน ซึ่งในปัจจุบันมีครูจำนวนมากที่มีเทคนิคการสอนที่ดี สมควรเป็นแบบอย่างแก่ครูทั่วไปได้^{๑๑}

^{๑๐} นายจรินทร์ ลักษณวิศิษฏ์, “ก.ศธ.ลดปัญหาครูพระ สอนศีลธรรมใน ร.ร.”, (ครอบครัวข่าว ๓ ข่าวสังคม วันจันทร์ ที่ ๒๖ ธันวาคม พ.ศ., ๒๕๕๔).

^{๑๑} ดร.อรุณ จันทวานิช, “สกศ.บุกพื้นที่วิจัยงานครูพระสาธิตปัญหาสอนศีลธรรมใน ร.ร.”, (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.), Copyright 2009-2011. All rights reserved.

สรุป จากที่ผู้วิจัยได้ศึกษาปัญหาต่างการสอนศีลธรรมในโรงเรียนที่นักวิชาการผู้บริหารได้กล่าวไว้ในข้อต้นนั้น จะเห็นได้ว่าปัญหาที่พบต่อการสอนนั้นได้แก่ ความรู้ในเรื่องวิชาครู การจัดทำแผนการสอน คือบางโรงเรียนมีการจัดตารางสอนให้วิชาพระพุทธศาสนามีเวลาน้อยลง ด้านเนื้อหา ด้านเวลาการสอน การวางตัวของครู รูปแบบวิธีการสอน การผลิตสื่อ นวัตกรรมการสอน การวัดประเมินผล และ อุปสรรคการเดินทางไปสอนในโรงเรียนที่ห่างไกล

๒.๔ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

นางสาวจินตนา จรรย์านนท์ ศึกษาเรื่องความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีต่อพระสงฆ์ผู้สอนวิชาพระพุทธศาสนา ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายจาก ๕ โรงเรียน จำนวน ๒๕๐ คน วิเคราะห์ข้อมูลหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพอสรุปได้ดังนี้

๑.ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาโดยพระสงฆ์ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

๒.ความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับความพึงพอใจต่อพระสงฆ์ในด้านบุคลิกภาพของครูพระสงฆ์ เนื้อหาวิชาเทคนิคการสอนอยู่ในระดับเหมือนกันทั้งหมด

๓.ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อพระสงฆ์ผู้สอนวิชาพระพุทธศาสนา จำแนกตามประเภทของโรงเรียน จากการจำแนกตามประเภทของโรงเรียนพบว่า โดยภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามนักเรียนสหศึกษามีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด สำหรับนักเรียนชายล้วนและนักเรียนหญิงล้วน มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากเหมือนกัน^{๑๒}

บุญหนา จิมาหัง และ ฤดี แสงเดือนฉาย ในการวิจัยนี้ มุ่งศึกษาประสิทธิภาพการสอนของพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษาเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค ๕ ศึกษาความพึงพอใจของสถานศึกษาที่มีต่อพฤติกรรมของนักเรียนหลังจากมีพระสอนศีลธรรมและเปรียบเทียบผลการศึกษาระหว่างตัวแปร กับประสิทธิภาพการสอนของพระสอนศีลธรรมเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามทางไปรษณีย์ จากกลุ่มประชากรที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาตามโครงการพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษา ได้ประชากรกลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๔๑๔ คน ผลการวิจัยประชากรกลุ่ม

^{๑๒}นางสาวจินตนา จรรย์านนท์, “ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีต่อพระสงฆ์ผู้สอนวิชาพระพุทธศาสนา ในเขตกรุงเทพมหานคร”, วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิตครุศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, พ.ศ.๒๕๔๕), บทคัดย่อ.

ตัวอย่างให้ความเห็นว่า พระสอนศีลธรรมในสถานศึกษาเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค ๕ มีประสิทธิภาพการสอนอยู่ในระดับดี เมื่อเปรียบเทียบประสิทธิภาพการสอนของพระสอนศีลธรรมกับตัวแปรอิสระ พบว่า พระสอนศีลธรรมที่มีอายุต่างกัน มีวุฒิการศึกษาแผนกธรรมต่างกัน มีวุฒิการศึกษาแผนกบาลีต่างกัน มีประสิทธิภาพการสอนศีลธรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ๐.๐๕ สำหรับความพึงพอใจต่อพฤติกรรมของนักเรียน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจต่อพฤติกรรมของนักเรียนหลังจากมีพระสอนศีลธรรมอยู่ในระดับดีเพียงร้อยละ ๕๑.๑ ส่วนปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการสอนศีลธรรม พบว่า ระยะเวลาที่สอน ระดับความพึงพอใจต่อพฤติกรรมของนักเรียนจำนวนชั่วโมงสอน จำนวนนักเรียนมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการสอนในเชิงบวก^{๑๓}

พระชาติรี สิริจันโท (ศรีราชา) ทัศนคติและเปรียบเทียบของครูและนักเรียนที่มีต่อพระภิกษุผู้สอนในโรงเรียน เขตธนบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานครเขต ๑ ผลการศึกษาวิจัยพบว่า

๑. ทัศนคติของครู ที่มีต่อพระภิกษุผู้สอนในโรงเรียนเขตธนบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต ๑ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า อยู่ในระมกทั้ง ๗ ด้าน เรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย คือ ด้านบุคลิกภาพ,ด้านการเตรียมการสอน,ด้านการดำเนินการสอน,ด้านการใช้วิธีการสอน,ด้านการสร้างบรรยากาศในห้องเรียน,ด้านการวัดผลและประเมินผล และด้านการใช้สื่ออุปกรณ์ในการเรียนการสอนตามลำดับ

๒. ทัศนคติของนักเรียน ที่มีต่อพระภิกษุผู้สอนในโรงเรียนเขตธนบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต ๑ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า อยู่ในระมกทั้ง ๗ ด้าน เรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย คือ ด้านบุคลิกภาพ,ด้านการเตรียมการสอน,ด้านการดำเนินการสอน,ด้านการใช้วิธีการสอน,ด้านการสร้างบรรยากาศในห้องเรียน,ด้านการวัดผลและประเมินผล และด้านการใช้สื่ออุปกรณ์ในการเรียนการสอนตามลำดับ

๓. ผลการเปรียบเทียบ ทัศนคติของครูและนักเรียน ที่มีต่อพระภิกษุผู้สอนในโรงเรียนเขตธนบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต ๑ จำแนกตาม เพศ การศึกษา

---

^{๑๓}บุญหนา จิมานัง, ฤดี แสงเดือนฉาย, ศศ.ม, “การประเมินประสิทธิภาพการสอนของพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษาเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค ๕”, รายงานการวิจัย สำนักวิชาการ, (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยวิทยาเขตขอนแก่น, พ.ศ. ๒๕๕๑), หน้า ๑.

ของครูและการศึกษาทางธรรมของนักเรียน พบว่า ไม่แตกต่างกัน เมื่อจำแนกตามอายุ ปละ การศึกษาทางโลกของนักเรียน พบว่า แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

๔. ผลการเปรียบเทียบ ทักษะคิดของครูและนักเรียน ที่มีต่อพระภิกษุผู้สอนในโรงเรียน เขตชนบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต ๓ พบว่า โดยภาพรวม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ครูกับนักเรียน มีทัศนคติไม่แตกต่างกัน ๑ ด้าน คือ ด้านบุคลิกภาพ แตกต่างกัน ๖ ด้าน คือ ด้านการเตรียมการสอน ,ด้านการดำเนินการสอน,ด้านการใช้วิธีการสอน,ด้านการสร้างบรรยากาศในห้องเรียน,ด้านการ วัดผลและประเมินผล และด้านการใช้สื่ออุปกรณ์ในการเรียนการสอน โดยนักเรียนมีทัศนคติสูงกว่าครูทั้ง ๖ ด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ^{๓๔}

พระครูเมตตามงคลวิศิษฐ์ (วัชรินทร์ อคฺควโร) การศึกษาเรื่องศึกษาความคิดเห็นของ นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายต่อบทบาทของครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน เขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต ๑ ผลการวิเคราะห์พบว่า

๑. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายต่อ บทบาทของครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน เขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต ๑ โดยการ หาค่าเฉลี่ย (X) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D) พบว่า โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านการวัดผลประเมินผล และด้านเทคนิคและวิธีการสอน ตามลำดับ

๒. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายต่อ บทบาทของครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน เขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต ๑ จำแนก ตามเพศ โดยการทดสอบค่า (T-test) โดยภาพรวม พบว่า แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .๐๕ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านก็พบว่า แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

๓. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายต่อ บทบาทของครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน เขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต ๑ จำแนก ตามอายุ ระดับชั้นเรียน โดยวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way Analysis of Variance: ANOVA) สรุปได้ดังนี้

---

^{๓๔}พระชาตรี สิริจันโท (ศรีราชา), “ทัศนคติของครูและนักเรียนที่มีต่อพระภิกษุผู้สอนใน โรงเรียนเขตชนบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต ๓”, วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญา พุทธศาสตรมหา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๑), บทคัดย่อ.

๓.๑ จำแนกตามอายุโดยภาพรวม พบว่า แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ เมื่อพิจารณารายด้านก็พบว่า แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

๓.๒ จำแนกตามระดับชั้นเรียน โดยภาพรวม พบว่า แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ เมื่อพิจารณารายด้านก็พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕^{๑๕}

พระมหาบุญเลิศ อินุทปญโญ ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาความคิดเห็นของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและนักเรียนที่มีต่อการดำเนินงานโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค ๕ พบว่า พระสอนศีลธรรมมีความต้องการในการพัฒนาสมรรถภาพการสอนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ผู้บริหารสถานศึกษามีความเห็นเกี่ยวกับบทบาทของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนอยู่ในระดับมาก ครูที่เล็งมีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมการจัดการเรียนการสอนของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนและการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียนหลังจากที่พระสอนศีลธรรมเข้าไปสอนอยู่ในระดับมาก นักเรียนมีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการสอนอยู่ในระดับมาก เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครูและนักเรียนต่อการดำเนินโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค ๕ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

โดยครูมีความคิดเห็นต่อการดำเนินโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมากที่สุด รองลงมา คือนักเรียนและที่มีความคิดเห็นน้อยที่สุดคือ ผู้บริหารสถานศึกษา เมื่อทำการทดสอบต่อเนื่องด้วยวิธีจับคู่พหุคูณก็พบว่า ทุกกลุ่มมีความเห็นเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ^{๑๖}

พระมหาสมชาย ธมฺมวโร ได้ศึกษาเรื่อง “การศึกษาเปรียบเทียบการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา ของครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน และครูประจำการในโรงเรียนเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร” พบว่า ครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง ๓๑-

^{๑๕} พระครูเมตตามงคลวิศิษฐ์ (วัชรินทร์ อุดควโร), “ศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายต่อบทบาทของครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน เขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต ๑”, วิทยานิพนธ์หลักสูตรพุทธศาสตรมหา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, พ.ศ.๒๕๕๓), บทคัดย่อ.

^{๑๖} พระมหาบุญเลิศ อินุทปญโญ, “การศึกษาความคิดเห็นของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและนักเรียนที่มีต่อการดำเนินงานโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ในเขตปกครองคณะสงฆ์ ภาค ๕”, รายงานการวิจัย, (วิทยาลัยสงฆ์พุทธชินราช: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒), บทคัดย่อ.

๑๕ ปี สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า มีวุฒินักธรรมชั้นเอกประโยค ป.ธ.๑-๒ และเปรียญธรรม ๓ ประโยค โดยครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการสอนวิชาพระพุทธศาสนาระหว่าง ๓-๔ ปี และเคยเข้าร่วมโครงการอบรมวิธีการสอนวิชาพระพุทธศาสนาโดยคิดเป็นร้อยละ ๘๖.๒ นอกจากนี้ยังมีการพัฒนาความรู้ ความเข้าใจในวิชาพระพุทธศาสนาจากสื่ออินเทอร์เน็ต และมีการใช้สื่อทางธรรมชาติในการสอน^{๓๖}

พระครูธรรมศาสนโมสิต (ภิญโญ/อนาลโย) ปัญหาด้านการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๔๔ ของกรมมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดกรมสามัญศึกษา อำเภอสะเดาะ จังหวัดสงขลา ผลการวิเคราะห์ระดับปัญหาการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช ๒๕๔๔ ของกรมมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดกรมสามัญศึกษา อำเภอสะเดาะ จังหวัดสงขลา ตามประสบการณ์ของครูผู้สอนวิชาพระพุทธศาสนาต่ำกว่า ๑๐ ปี และประสบการณ์ตั้งแต่ ๑๐ ปี ขึ้นไป โดยรวมและรายด้าน ดังนี้

๑). ปัญหาการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของครูตามประสบการณ์ของครูผู้สอน โดยการรวมและภาพรายด้าน มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน

๒). ปัญหาด้านการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๔๔ ของกรมมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดกรมสามัญศึกษา อำเภอสะเดาะ จังหวัดสงขลา ตามประสบการณ์ของครูเมื่อพิจารณาแต่ละด้าน พบว่า

๑. ด้านการศึกษาหลักสูตร ครูผู้สอนวิชาพระพุทธศาสนา มีปัญหาในการจัดการเรียนการสอนด้านการศึกษาหลักสูตร โดยรวมมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ผู้สอนที่มีประสบการณ์ต่ำกว่า ๑๐ ปี มีปัญหาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ผู้สอนที่มีประสบการณ์เกินกว่า ๑๐ ปีขึ้นไป มีปัญหาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

๒. ด้านการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ ครูผู้สอนวิชาพระพุทธศาสนามีปัญหาในการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ โดยรวมมีปัญหาอยู่ในระดับกลาง ผู้สอนมีประสบการณ์ต่ำกว่า ๑๐ ปี มีปัญหาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ผู้สอนมีประสบการณ์เกินกว่า ๑๐ ปี มีปัญหาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

^{๓๖}พระมหาสมชาย ฐมมวโร, ได้ศึกษาเรื่อง “การศึกษาเปรียบเทียบการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา ของครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน และครูประจำการในโรงเรียนเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒), บทคัดย่อ.

๓. ด้านการทำแผนการสอน ครูผู้สอนวิชาพระพุทธศาสนามีปัญหาการทำแผนการสอน โดยรวมมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ผู้สอนที่มีประสบการณ์ต่ำกว่า ๑๐ ปี มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ผู้สอนอยู่ในระดับเกินกว่า ๑๐ ปี มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง

๔. ด้านการดำเนินการจัดกิจกรรมตามแผนการสอน ครูผู้สอนวิชาพระพุทธศาสนา มีปัญหาการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแผนการสอน โดยรวมมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ผู้สอนที่มีประสบการณ์ต่ำกว่า ๑๐ ปี มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ผู้สอนอยู่ในระดับเกินกว่า ๑๐ ปี มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง

๕. ด้านการวัดผลและประเมินผล ครูผู้สอนวิชาพระพุทธศาสนา มีปัญหาการวัดผลและประเมินผล โดยรวมมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ผู้สอนที่มีประสบการณ์ต่ำกว่า ๑๐ ปี มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ผู้สอนอยู่ในระดับเกินกว่า ๑๐ ปี มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง^{๖๔}

พระปิยะ ปิยธมฺโม (เมฆแสน) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อกระบวนการสอน วิชาพระพุทธศาสนาของครูประจำการและครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาอำเภอเมืองแพร่” ผลการวิจัยพบว่า

ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อกระบวนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา ทั้ง ๔ ด้าน คือ ด้านการวางแผนการสอน ด้านกระบวนการสอน ด้านวิธีการสอนและด้านการประเมินผลการสอน พบว่าในภาพรวม และรายด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้าน

เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อกระบวนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของครูประจำการและครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาอำเภอเมืองแพร่ ทั้ง ๔ ด้าน พบว่า ครูประจำ การและครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา มีกระบวนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาช่วงชั้นที่ ๓ (ม.๑-ม.๓) อำเภอเมืองแพร่โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .๐๕ เมื่อพิจารณาการเปรียบเทียบในแต่ละด้านพบว่าครูประจำการกับครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา มีกระบวนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .๐๕ ทุกด้าน

สรุปว่า ครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอเมืองแพร่มีการสอนวิชาพระพุทธศาสนาดีกว่าครูประจำการ^{๖๕}

^{๖๔} พระครูธรรมศาสนโมลิต (ภิญโญ/อนาลโย), “ปัญหาด้านการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๔๔ ของกรมมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดกรมสามัญศึกษา อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (สาขาวิชาพระพุทธศาสนา บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๓), บทคัดย่อ.

พระมหาไชยา ขยสิทธิ์ (แสนแสนยา) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ศึกษาทัศนคติและความคาดหวังของครู และนักเรียนที่มีต่อบทบาทของพระภิกษุที่สอนธรรมศึกษา และศึกษาทัศนคติและความคาดหวังของพระภิกษุผู้สอนธรรมศึกษาที่มีต่อความเหมาะสมของหลักสูตรธรรมศึกษา” ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

๑. บทบาทและวิธีการสอนของพระภิกษุ ครูในโรงเรียน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพระภิกษุผู้สอนธรรมศึกษาว่ามีความเหมาะสมในระดับค่อนข้างมาก และมีความคาดหวังต่อพระภิกษุที่ทำการสอนธรรมศึกษาไว้สูงมากในด้านการสอน โดยต้องการให้พระภิกษุใช้สื่อการสอนที่หลากหลาย ไม่เน้นการสอนแบบบรรยายจะทำให้ให้นักเรียนเบื่อธรรมะ และพระภิกษุบางรูปยังมีความไม่พร้อมในการสอนหลายอย่าง เช่น ความรู้ ความแม่นยำในหลักสูตร และความหลากหลายในวิธีการสอนเด็ก

๒. วิธีการสอนของพระภิกษุ นักเรียนธรรมศึกษา เห็นว่าวิธีการสอนของพระภิกษุผู้สอนธรรมศึกษามีความเหมาะสมในระดับเหมาะสมค่อนข้างมาก มีความคาดหวังต่อพระภิกษุในด้านการใช้อุปกรณ์การสอนที่หลากหลาย สร้างบรรยากาศในห้องเรียนให้สนุกสนานไม่เครียดกับวิชาการ เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็น และมีกิจกรรมร่วมอื่นๆ ในการเรียนการสอนวิชาธรรมะ

๓. หลักสูตรธรรมศึกษา พระภิกษุผู้สอนธรรมศึกษา มีความเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรธรรมศึกษาทั้งในส่วนที่เป็นข้อดีและข้อเสียตามประสบการณ์การสอนไม่แตกต่างกันนักดังนี้

ข้อดี เนื้อหาหลักสูตร สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตรพอสมควร โดยเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้ทางด้านทฤษฎีมากกว่าด้านปฏิบัติ ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักแก้ไขปัญหาและยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และส่งเสริมให้คนเป็นคนดีรู้จักนำความรู้มาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันอย่างมาก มีเนื้อหาหลักสูตรที่ทันสมัยเหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน ที่นำไปปฏิบัติสามารถดำรงชีวิตเป็นสุขได้ตลอดชีวิต

---

^{๑๕} พระปิยะ ปิยธมฺโม (เมฆแสน), ได้ทำการวิจัยเรื่อง, “ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อกระบวนการสอน วิชาพระพุทธศาสนาของครูประจำการและครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาอำเภอเมืองแพร่”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๑), บทคัดย่อ.

ข้อเสีย เนื้อหาวิชาที่ทำการสอนมากเกินไปเกินความต้องการของนักเรียน และมีศัพท์ธรรมะที่ยากเกินความสามารถของนักเรียน ซึ่งมีวุฒิภาวะเพียงชั้นประถมศึกษาเท่านั้น^{๕๐}

นางสาวกัณพิชญ์ ไยเสถียร การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ๑) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนต่อการจัดการเรียนการสอน วิชา การประยุกต์คอมพิวเตอร์กับงานสถิติ นักเรียนระดับชั้น ปวช.๓ สาขางานคอมพิวเตอร์ธุรกิจ วิทยาลัยเทคนิคพังงา ด้านการเตรียมการสอน, ด้านความประพฤติทั่วไป, ด้านการปฏิบัติต่อนักเรียน/นักศึกษา, การวัดและประเมินผล, ด้านการบูรณาการหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การจัดการเรียนรู้ ๒) เพื่อรวบรวมความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา และข้อเสนอแนะในการจัดการเรียนของนักเรียนระดับชั้น ปวช.๓ สาขางานคอมพิวเตอร์ธุรกิจ วิทยาลัยเทคนิคพังงา เกี่ยวกับความพึงพอใจต่อการจัดการ เรียนการสอนวิชา การประยุกต์คอมพิวเตอร์กับงานสถิติ ของนักศึกษา ๕ ด้านรวม ได้แก่ ด้านหลักสูตร ด้านครู ด้านวิธีการสอนและกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสภาพแวดล้อมในการเรียน และด้านวัดผลและประเมินผลผลการศึกษา พบว่า นักเรียนระดับ ปวช.๓ สาขางานคอมพิวเตอร์ธุรกิจ มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนรายวิชาการประยุกต์คอมพิวเตอร์กับงานสถิติ โดยรวมด้านอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าโดยรวม และรายด้าน อยู่ในระดับมาก ด้านการปฏิบัติต่อนักศึกษา พบว่า นักศึกษามีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอน โดยรวม และรายด้าน อยู่ในระดับมาก ด้านการวัดและประเมินผล พบว่า นักศึกษามีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอน โดยรวม และรายด้าน อยู่ในระดับมาก ด้านความประพฤติทั่วไป พบว่า นักศึกษามีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนโดยรวม และรายด้าน อยู่ในระดับมาก ด้านการเตรียมการสอน พบว่า นักศึกษามีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนโดยรวม และรายด้าน อยู่ในระดับมาก ด้านการบูรณาการหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การจัดการเรียนรู้ โดยรวม และรายด้านอยู่ในระดับมาก^{๕๑}

วิภาวรรณ สิงห์พริ้ง, ทศนีย์ ตันติพิศาลกุล, อังสนา จันแดง, และ ภูงงค์ แพรขาว ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของนักศึกษาคือต่อการเรียนการสอนวิชาพื้นฐานของคณะวิทยาศาสตร์ ในการวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาคือต่อการเรียน

^{๕๐}พระมหาไชยา ชยสิทฺธิ (แสนแสนยา), “ศึกษาทัศนคติและความคาดหวังของครูและนักเรียนที่มีต่อพระภิกษุผู้สอนธรรมศึกษา”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (พระพุทธศาสนา), (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๑), บทคัดย่อ.

^{๕๑}นางสาวกัณพิชญ์ ไยเสถียร, “ความพึงพอใจต่อกระบวนการจัดการเรียนการสอน”, วิชา การประยุกต์คอมพิวเตอร์กับงานสถิติ ของนักเรียน ระดับชั้น ปวช. ๓ สาขางานคอมพิวเตอร์ธุรกิจ (วิทยาลัยเทคนิคพังงา, ๒๕๕๓), บทคัดย่อ.

การสอนวิชาพื้นฐานของคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี เพื่อหาข้อมูลที่ใช้เป็นแนวทางในการวิเคราะห์และปรับปรุงเนื้อหา ปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอน ในรายวิชาพื้นฐานของคณะวิทยาศาสตร์ และได้ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยเกื้อหนุน เช่น อุปกรณ์ ประกอบในการเรียนการสอน สภาพห้องเรียน และขนาดกลุ่มเรียน จากผลการวิจัยพบว่า นักศึกษามีความพึงพอใจในการเตรียมพร้อมต่อการสอนวิชาบรรยายที่ระดับมาก ความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนและคุณลักษณะผู้สอนที่ระดับปานกลาง ความพึงพอใจต่อวิชาปฏิบัติการของวิชาพื้นฐานที่ระดับมาก และนักศึกษาให้ความเห็นเรื่องความซ้ำซ้อนของเนื้อหาวิชาพื้นฐาน คณะวิทยาศาสตร์กับเนื้อหาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่ระดับปานกลาง^๒

นางสาวฉวีชาติกร มะลิรักษ์ การวิจัยเรื่องความพึงพอใจของนักเรียนต่อสภาพแวดล้อมในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต ๑ มีวัตถุประสงค์เพื่อ (๑) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนต่อสภาพแวดล้อมในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต ๑ (๒) เปรียบเทียบความพึงพอใจของนักเรียนต่อสภาพแวดล้อมในโรงเรียนโดย จำแนกตามเพศ คะแนนเฉลี่ยสะสม ระดับการศึกษา และขนาดโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นนักเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต ๑ จำนวน ๑,๓๔๓ คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า เกี่ยวกับความพึงพอใจของนักเรียนต่อสภาพแวดล้อมในโรงเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ ๐.๘๗ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที่ผลการวิจัยปรากฏว่า (๑) นักเรียนมีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมในโรงเรียน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านบุคลากร ด้านการบริหารจัดการ ด้านการเรียน การสอน และด้านกายภาพ (๒) นักเรียนที่มีเพศต่างกันมีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมในโรงเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ (๓) นักเรียนที่มีคะแนนเฉลี่ยสะสมต่างกันมีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมในโรงเรียนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ (๔) นักเรียนที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมในโรงเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ และ (๕) นักเรียนที่ศึกษาอยู่ใน

^๒วิภาวรรณ สิงห์พริ้ง, ทศนีย์ ตันดิพิศาลกุล, อังสนา จันทร์แดง, และ ภูซงค์ แพรขาว, “ความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการเรียนการสอนวิชาพื้นฐาน”, (คณะวิทยาศาสตร์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี, ๒๕๔๘), บทคัดย่อ.

โรงเรียนที่มีขนาดต่างกันมีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมในโรงเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕^{๘๓}

ยาวลักษณ์ งามแสนโรจน์ ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการเรียน วิชาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อชีวิต ผลการวิจัยพบว่า จากการประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่ออาจารย์ผู้สอนทั้ง ๕ ด้าน นักศึกษาส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อ อาจารย์ผู้สอนในภาพรวมทั้ง ๕ ด้านอยู่ในระดับพอใจมาก จากการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่ออาจารย์ผู้สอนในแต่ละด้าน พบว่า

๑. ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการเรียนวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อชีวิตด้านผู้สอน พบว่านักศึกษามีความพึงพอใจในเรื่องความรู้ ความสามารถของผู้สอนมากที่สุด คิดเป็นคะแนนเฉลี่ย ๔.๕๑ รองลงมาคือความพึงพอใจในเรื่องของบุคลิกภาพ โดยรวมของผู้สอน คิดเป็นคะแนนเฉลี่ย ๔.๕๐

๒. ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการเรียนวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อชีวิตด้านเนื้อหา พบว่านักศึกษามีความพึงพอใจในเรื่อง ความครอบคลุมและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์มากที่สุด คิดเป็นคะแนนเฉลี่ย ๔.๓๘ รองลงมาคือความพึงพอใจในเรื่องของความ น่าสนใจ ทันสมัย คิดเป็นคะแนนเฉลี่ย ๔.๓๑

๓. ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการเรียนวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อชีวิตด้านกิจกรรมการเรียนการสอน พบว่านักศึกษามี ความพึงพอใจในเรื่องมีการวัดผลและประเมินผลตามสภาพจริงมากที่สุด คิดเป็นคะแนนเฉลี่ย ๔.๒๘ รองลงมาคือความพึงพอใจ ในเรื่องของมีกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คิดเป็นคะแนนเฉลี่ย ๔.๒๔

๔. ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการเรียนวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อชีวิตด้านสื่อและสิ่งสนับสนุนการเรียนการสอน พบว่า นักศึกษามีความพึงพอใจในเรื่องมีเอกสารและสื่อประกอบในการเรียนรู้มากที่สุด คิดเป็นคะแนนเฉลี่ย ๔.๖๔ รองลงมาคือความ พึงพอใจในเรื่องของการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาใช้ในการเรียนการสอน คิดเป็นคะแนนเฉลี่ย ๔.๓๘

๕. ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการเรียนวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อชีวิตด้านผู้เรียน พบว่าพบว่านักศึกษามีความพึงพอใจ ในเรื่องการนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้มากที่สุด

---

^{๘๓}นางสาวณิชชาติกร มะลิรักษ์, “การวิจัยเรื่องความพึงพอใจของนักเรียนต่อสภาพแวดล้อมในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต ๑”, (นักศึกษานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, ๒๕๕๑), บทคัดย่อ

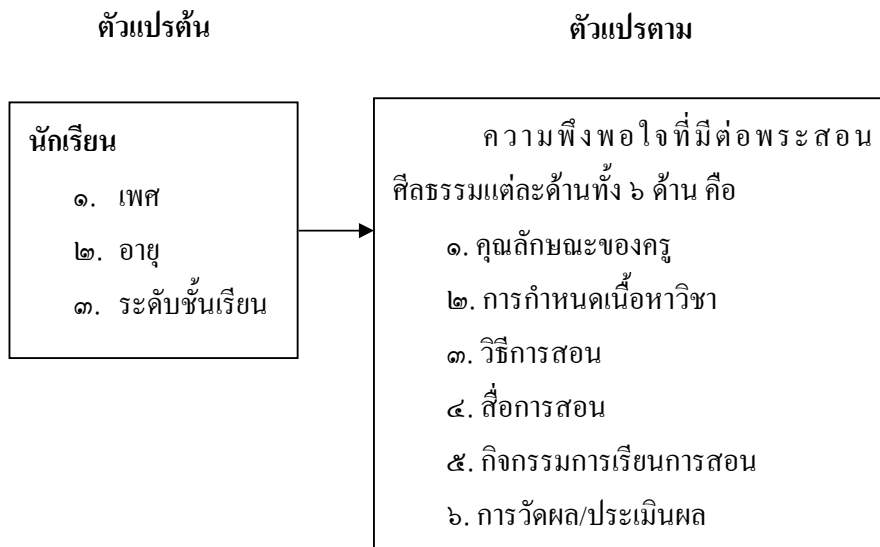
คิดเป็นคะแนนเฉลี่ย ๔.๓๕ รองลงมาคือความพึงพอใจในเรื่องของความตรง ต่อเวลาและความสม่ำเสมอในการเข้าเรียน คิดเป็นคะแนนเฉลี่ย ๔.๒๑^{๔๔}

สรุป ผู้วิจัยได้ศึกษาวิเคราะห์งานวิจัยที่ได้นำมาเป็นแนวทางในการวิจัยนั้น พบว่างานวิจัยที่นำมาเป็นแนวทางในการทำวิจัยนั้นสอดคล้องกับเนื้อหาที่ผู้วิจัยได้ทำนี้ทั้ง ๖ ด้านด้วยกัน ได้แก่ ด้านคุณลักษณะของครู ด้านการกำหนดเนื้อหาวิชา ด้านวิธีการสอน ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อการสอน และด้านการวัดผลประเมินผล ซึ่งเป็นปัจจัยที่ผู้วิจัยต้องการทราบถึงความเปลี่ยนแปลงของแต่ละด้านว่าเป็นอย่างไรบ้าง

๒.๕ กรอบแนวคิดในการวิจัย

๒.๕.๑ ตัวแปรต้น ๑)เพศ ๒) อายุ ๓) ระดับชั้นเรียน

๒.๕.๒ ตัวแปรตาม ได้แก่ ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการสอนของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา ๖ ด้าน คือ ๑) คุณลักษณะของครู ๒) การกำหนดเนื้อหาวิชา ๓) วิธีการสอน ๔) สื่อการสอน ๕) กิจกรรมการเรียนการสอน ๖) การวัดผลและประเมินผล

แผนภาพที่ ๒.๑ กรอบแนวคิดในการวิจัย

^{๔๔}เขาวัดลักษ์ณ์ งามแสนโรจน์, “การศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการเรียน”, วิชาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อชีวิต, งานวิจัยในชั้นเรียน, (มหาวิทยาลัยราชภัฏรำปาง, ๒๕๕๒), บทคัดย่อ.

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้วิจัยเชิงสำรวจ (survey research) เพื่อศึกษาการพัฒนาการเรียนการสอนของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาปีการศึกษา ๒๕๕๔ ในอำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยดำเนินการวิจัย ดังนี้

- ๓.๑ ประชากรและกลุ่มตัวอย่างการวิจัย
- ๓.๒ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- ๓.๓ ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ
- ๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล
- ๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๑ ประชากรและกลุ่มตัวอย่างการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาได้แก่นักเรียนที่สังกัดในโรงเรียนขนาดใหญ่ ซึ่งเป็นโรงเรียนของรัฐบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา รวมทั้งหมด ๔ แห่ง โดยใช้กลุ่มประชากรที่เป็นนักเรียนจำนวน ๒,๒๐๐ คน

๑. จำแนกนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายของแต่ละโรงเรียนออกเป็น มัธยมศึกษาปีที่ ๔ มัธยมศึกษาปีที่ ๕ และมัธยมศึกษาปีที่ ๖

๒. ทำการสุ่มแบบอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จากประชากรในแต่ละโรงเรียนรวมทั้งหมด ๒,๒๐๐ คน

๓. กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้สำหรับในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียน ของโรงเรียนทั้ง ๔ แห่งในเขตอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา โดยศึกษาจากนักเรียนทั้ง ๔ โรงเรียนจำนวนประชากรทั้งสิ้น ๒,๒๐๐ คน ขนาดการสุ่มตัวอย่างของ R.V.Krejcie และ D.W.Morgan ที่กำหนดความคลาดเคลื่อนไว้ร้อยละ ๐.๐๕ ดังนี้ การคำนวณได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างได้ จำนวน ๓๒๗ คน ซึ่งแบ่งเก็บข้อมูลแต่ละโรงเรียน ตามตารางแผนภาพที่ ๓.๑

โรงเรียน	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
๑) โรงเรียนเบญจมราชรังสฤษฎิ์	๓๕๐	๕๐
๒) โรงเรียนเบญจมราชรังสฤษฎิ์ ๒	๔๐๐	๓๕
๓) โรงเรียนคัคครุณี	๖๐๐	๘๕
๔) โรงเรียนพุทธโสธร	๔๕๐	๓๗
รวม	๒,๒๐๐	๓๒๗

ตารางที่ ๓.๑ ตารางประชากรและกลุ่มตัว

๓.๒ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การดำเนินการวิจัยในครั้งนี้เพื่อศึกษาการเรียนการสอนของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา ได้แบ่งออกเป็น ๓ ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ ๑ ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้ อายุ เพศ และระดับชั้นเรียน โดยลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบให้เลือกตอบและกรอกข้อมูล

ส่วนที่ ๒ ปัจจัยทางด้านการเรียนการสอนของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาอำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา

ส่วนที่ ๓ แบบสอบถามปลายเปิด (Open-ended Questions) ซึ่งเปิดโอกาสให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ

๓.๓ ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

๑. ศึกษาจากคู่มือ ตำรา บทความ ทฤษฎีและงานวิจัยต่างๆที่เกี่ยวกับการสอนวิชาพระพุทธศาสนา แล้วนำมากำหนดเป็นปัจจัย เพื่อสร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมตามเนื้อหาที่ต้องการศึกษา

๒. สร้างแบบสอบถามตามกรอบที่กำหนดไว้ในข้อ ๑-๓

๓. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปหาความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) โดยการนำให้ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญในการตรวจสอบความครอบคลุมของเนื้อหาจำนวน ๕ ท่านคือ

๑) รศ.พิเศษ ดร.อำนาจ เดชชัยศรี

๒) ผศ.ดร.เริงชัย ห่มั่นชนะ

๓) ผศ.ดร.สมชัย ศรีนอก

๔) ผศ. สมหมาย คูขจรรัมย์ อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๕) อาจารย์เกษม แสงนนท์ อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ซึ่งได้ค่าความเที่ยงตรงตามเนื้อหาที่ .๘๐-๑๐๐

๔. ปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญซึ่งได้ค่าความเที่ยงตรงของเครื่องมือ

๕. นำแบบสอบถามที่แก้ไขแล้วไปหาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยนำไปให้นักเรียนที่ไม่ได้เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๓๐ คน ตอบแบบสอบถาม แล้วนำมาวิเคราะห์ความเชื่อมั่นโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ สถิติที่ใช้ ได้ค่าความเชื่อมั่นที่ ๐.๘๐๑ ซึ่งนับว่าเป็นแบบสอบถามที่ใช้ได้

ก. เกณฑ์การให้คะแนน

คำถามที่แสดงความคิดเห็นในเชิงบวก (Positive Statement) ให้คะแนนดังนี้

ระดับความพึงพอใจมากที่สุด	ให้คะแนน	๕	คะแนน
ระดับความพึงพอใจมาก	ให้คะแนน	๔	คะแนน
ระดับความพึงพอใจปานกลาง	ให้คะแนน	๓	คะแนน
ระดับความพึงพอใจน้อย	ให้คะแนน	๒	คะแนน
ระดับความพึงพอใจน้อยที่สุด	ให้คะแนน	๑	คะแนน

คำถามที่แสดงความคิดเห็นในเชิงลบ (Negative Statement) ให้คะแนนดังนี้

ระดับความพึงพอใจน้อยที่สุด	ให้คะแนน	๑	คะแนน
ระดับความพึงพอใจน้อย	ให้คะแนน	๒	คะแนน
ระดับความพึงพอใจปานกลาง	ให้คะแนน	๓	คะแนน
ระดับความพึงพอใจมาก	ให้คะแนน	๔	คะแนน
ระดับความพึงพอใจมากที่สุด	ให้คะแนน	๕	คะแนน

ข. เกณฑ์การวัดระดับความพึงพอใจ^๑

เกณฑ์การวัดระดับความพึงพอใจใช้ค่าเฉลี่ยคิดเป็นเกณฑ์ ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	๔.๕๐-๕.๐๐	ผลของระดับคะแนน	พอใจมากที่สุด
คะแนนเฉลี่ย	๓.๕๐-๔.๔๙	ผลของระดับคะแนน	พอใจมาก
คะแนนเฉลี่ย	๒.๕๐-๓.๔๙	ผลของระดับคะแนน	พอใจปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	๑.๕๐-๒.๔๙	ผลของระดับคะแนน	พอใจน้อย
คะแนนเฉลี่ย	๑.๐๐-๑.๔๙	ผลของระดับคะแนน	พอใจน้อยที่สุด

๓.๓ การเก็บรวบรวมข้อมูล

๑. ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากโครงการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดศรีสุดาราม บางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร เพื่อขออนุญาตเข้าทำการเก็บรวบรวมข้อมูล

๒. ขอความร่วมมือจากผู้บริหาร โรงเรียนที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา การศึกษา อำเภอมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา รวม ๔ โรงเรียน โดยใช้กลุ่มตัวอย่างของประชากรที่เป็นนักเรียนจำนวน ๓๒๗ คน

๓.๔ การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูล ประมวลผลข้อมูลโดยโปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ สถิติที่ใช้ดังนี้

๑. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา(Descriptive Statistics) ค่าความถี่ (Frequency), ค่าร้อยละ (Percentage)

๒. วิเคราะห์ข้อมูลความพึงพอใจที่นักเรียนมีต่อการสอนของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

---

^๑ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา, พิมพ์ครั้งที่ ๘, (กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น, ๒๕๓๘), หน้า ๓๓.

๓. ทดสอบสมมติฐาน เปรียบเทียบความพึงพอใจเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการศึกษา
แนวทางพัฒนาการเรียนการสอนของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอเมือง
จังหวัดฉะเชิงเทราโดยใช้สถิติเชิงอนุมานหาค่าร้อยละ ตามลักษณะตัวแปรที่ใช้ คือ T-test และ
F-test (One way ANOVA) ถ้าเกิดความแตกต่างของค่าเฉลี่ยที่มีค่ามากกว่าสองกลุ่มในเรื่องอายุ
และระดับชั้นเรียน แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ ๐.๐๕ ใช้ LSD หรือ scheffe

๔. ข้อมูลที่เป็นคำถามปลายเปิด วิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ ๔

ผลการศึกษา

การดำเนินการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ปีการศึกษา ๒๕๕๔ ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา ครั้งนี้ ได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น ๔ ตอนดังนี้

๑. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับตัวนักเรียน

๒. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย

๒.๑ ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายทำการวิเคราะห์โดยรวม

๒.๒ ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายแยกทำการวิเคราะห์แต่ละด้าน

๒.๓ ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย แต่ละโรงเรียน

๓. เปรียบเทียบการทดสอบสมมติฐานความพึงพอใจที่มีต่อพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย

๔. อุปสรรค ปัญหา และข้อเสนอแนะความพึงพอใจของนักเรียนเพิ่มเติม

ตอนที่ ๑ สภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตาม เพศ, อายุ, ระดับชั้น, และแต่ละโรงเรียน มีรายละเอียดดังแสดงไว้ในตารางที่ ๔.๑, ๔.๒, ๔.๓. และ ๔.๔

ตารางที่ ๔.๑ แสดงจำนวนและร้อยละเกี่ยวกับเพศของกลุ่มตัวอย่าง

เพศของนักเรียน	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	๕๒	๒๘.๑
หญิง	๒๑๕	๗๑.๙
รวม	๓๒๗	๑๐๐

จากตารางที่ ๔.๑ พบว่า นักเรียนส่วนมากเป็นนักเรียนหญิง คิดเป็นร้อยละ ๗๑.๙ และนักเรียนชาย คิดเป็นร้อยละ ๒๘.๑

ตารางที่ ๔.๒ แสดงจำนวนและร้อยละเกี่ยวกับ อายุ

อายุของนักเรียน	จำนวน	ร้อยละ
อายุ ต่ำกว่า ๑๖ ปี	๑๓	๔.๐
อายุ ๑๖, ๑๗, ปีขึ้นไป	๓๑๔	๙๖.๑๒
รวม	๓๒๗	๑๐๐

จากตารางที่ ๔.๒ พบว่า นักเรียนส่วนมากมีอายุระหว่าง ๑๖-๑๗ ปี อายุ ๑๖,๑๗, ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ ๙๖.๑๒ และอายุ ต่ำกว่า ๑๖ ปี คิดเป็นร้อยละ ๔.๐

ตารางที่ ๔.๓ แสดงจำนวนและร้อยละเกี่ยวกับระดับชั้นที่นักเรียนกำลังเรียนอยู่

ผู้ตอบแบบสอบถามทั้ง ๔ โรงเรียน	จำนวน	ร้อยละ
ม.๔	๘๔	๒๕.๓
ม.๕	๑๓๗	๔๑.๕
ม.๖	๑๐๖	๓๒.๔
รวม	๓๒๗	๑๐๐.๐

จากตารางที่ ๔.๓ พบว่า จากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจำนวน ๓๒๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐ นั้น มีนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ มีระดับมากที่สุด จำนวน ๑๓๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๑.๕ คน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ มีระดับปานกลางที่สุด จำนวน ๑๐๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๒.๔ คน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ มีระดับน้อยที่สุด จำนวน ๘๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๕.๓ คน คิดแต่ระดับของชั้น

ตารางที่ ๔.๔ แสดงกลุ่มตัวอย่าง จำนวนและร้อยละของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในแต่ละโรงเรียน

ลำดับ ที่	ชื่อโรงเรียน	จำนวนนักเรียน	
		จำนวนกลุ่มตัวอย่าง	ร้อยละ
๑	โรงเรียนเบญจมราชรังสฤษฎิ์	๕๐	๒๗.๕๒
๒	โรงเรียนเบญจมราชรังสฤษฎิ์๒	๗๕	๒๒.๕๓
๓	โรงเรียนตติศรณี	๘๕	๒๕.๕๕
๔	โรงเรียนพุทธโสธร	๗๗	๒๓.๕๔
	รวม	๓๒๗	๑๐๐

จากตารางที่ ๔.๔ พบว่า จากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจำนวน ๓๒๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐ นั้น มีนักเรียนโรงเรียนเบญจมราชรังสฤษฎิ์ มีนักเรียนมากที่สุด จำนวน ๕๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๗.๕๒ คน นักเรียนโรงเรียนเบญจมราชรังสฤษฎิ์ ๒ มีจำนวนนักเรียน ๗๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๒.๕๓ นักเรียนโรงเรียนตติศรณี มีนักเรียน จำนวน ๘๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๖ คน นักเรียนโรงเรียนพุทธโสธร มีนักเรียนจำนวน ๗๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๓.๕๔ คน คิดแต่ละโรงเรียน

ตอนที่ ๒ ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน

ตอนที่ ๒.๑ ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนโดยรวม ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ ๔.๕, ๔.๖, ๔.๗-๔.๑๑

ตารางที่ ๔.๕ แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความพึงพอใจที่มีต่อพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนโดยรวมของแต่ละด้าน

ลำดับ ที่	รายการ	ความพึงพอใจของนักเรียน		
		$\bar{X}$	S.D	ระดับ
๑	ด้านคุณลักษณะทั่วไปของครู	๔.๐๖	๐.๘๐๑	มาก
๒	ด้านการกำหนดเนื้อหาวิชา	๓.๕๓	๐.๕๗๑	มาก
๓	ด้านวิธีการสอน	๓.๘๖	๐.๘๔๖	มาก
๔	ด้านสื่อการสอน	๓.๕๓	๐.๘๐๑	มาก
๕	ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน	๓.๕๔	๐.๗๕๘	มาก
๖	ด้านการวัดผลและประเมินผล	๓.๕๘	๐.๘๒๑	มาก
	รวม	๓.๕๕	๐.๘๔๐	มาก

*มีนัยสำคัญที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๕ พบว่า นักเรียนความพึงพอใจที่มีต่อพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๕๕$) เมื่อพิจารณาในรายด้าน พบว่านักเรียนมีความพึงพอใจในระดับมากทุกข้อ นักเรียนมีความพึงพอใจในระดับ ๖ ข้อแรก ได้แก่ ด้านคุณลักษณะของครู ($\bar{X} = ๔.๐๖$) ด้านการวัดผลและประเมินผล ($\bar{X} = ๔.๐๖$) ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ($\bar{X} = ๓.๕๕$) ด้านการกำหนดเนื้อหาวิชา ($\bar{X} = ๓.๕๖$) ด้านสื่อการสอน ($\bar{X} = ๓.๕๔$) และข้อที่นักเรียนมีความพึงพอใจมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านวิธีการสอน ($\bar{X} = ๓.๕๒$)

ตอนที่ ๒.๒ ความพึงพอใจที่มีต่อพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน โดยแยกวิเคราะห์และพิจารณาแต่ละด้านดังนี้

ตารางที่ ๔.๖ แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีต่อพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ด้านคุณลักษณะของครู

ลำดับ ที่	ด้านคุณลักษณะของครู	ระดับความพึงพอใจ		
		$\bar{X}$	S.D	ระดับ
๑	มีระเบียบวินัย	๔.๐๒	.๗๕๑	มาก
๒	มีความซื่อสัตย์สุจริตและความยุติธรรม	๔.๐๕	.๗๕๑	มาก
๓	มีความขยันประหยัด และซื่อมั่นในสัมมาอาชีพ	๔.๐๔	.๘๑๕	มาก
๔	มีความสำนึกในหน้าที่และการงานต่าง ๆ รวมไปถึง ถึงความรับผิดชอบ	๔.๑๐	.๘๑๓	มาก
๕	มีความเป็นผู้มีความคิดริเริ่มมีเหตุผล	๔.๐๐	.๘๐๕	มาก
๖	มีความกระตือรือร้นในการปกครองระบอบ ประชาธิปไตย	๓.๕๘	.๘๐๒	มาก
๗	มีพละทานภัยที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกายและจิตใจ	๔.๐๘	.๗๕๘	มาก
๘	มีความสามารถในการพึ่งพาตนเองและมีอุดมคติ	๔.๑๐	.๗๕๗	มาก
๙	ความภาคภูมิใจและการรู้จักทำนุบำรุงศิลปะ วัฒนธรรม และทรัพยากรของชาติ	๔.๐๗	.๘๔๘	มาก
๑๐	มีความเสียสละ และเมตตาปราณี รักความสามัคคี	๔.๑๒	.๗๕๒	มาก
	รวม	๔.๐๖	.๘๐๑	มาก

*มีนัยสำคัญที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๖ พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในด้านคุณลักษณะของครู โดยภาพรวมของผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๐๖$) เมื่อพิจารณาในรายข้อพบว่า มีความพึงพอใจระดับมากทุกข้อ ข้อที่นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการสอน๕ข้อได้แก่ ด้านมีความเสียสละ และเมตตาปราณี ($\bar{X} = ๔.๑๒$) รองลงมาด้านมีความสำนึกในหน้าที่และการงานต่าง ๆ รวมไปถึงถึงความรับผิดชอบ และมีความสามารถในการพึ่งพาตนเองและมีอุดมคติ ($\bar{X} = ๔.๑๐$)

ด้านมีความซื่อสัตย์สุจริตและความยุติธรรม ($\bar{X} = ๔.๐๕$) และข้อที่นักเรียนมีความพึงพอใจมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านมีความกระตือรือร้นในการปกครองระบอบประชาธิปไตย ($\bar{X} = ๓.๕๘$)

ตารางที่ ๔.๗ แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีต่อพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ด้านการกำหนดเนื้อหาวิชา

ลำดับ ที่	ด้านการกำหนดเนื้อหาวิชา	ระดับความพึงพอใจ		
		$\bar{X}$	S.D	ระดับ
๑	การวางแผนคำนึงถึงความสมเหตุสมผล	๓.๕๖	.๗๗๘	มาก
๒	เนื้อหามีความเหมาะสม	๔.๐๒	.๗๖๕	มาก
๓	มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์	๔.๐๓	.๘๐๐	มาก
๔	มีอย่างหลากหลายเหมาะกับทุกกลุ่ม	๓.๕๑	.๘๓๕	มาก
๕	ทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ	๓.๖๕	.๕๑๓	มาก
๖	มีความสอดคล้องกับธรรมชาติของผู้เรียน	๓.๕๗	๒.๓๖๖	มาก
๗	เรียงตามลำดับเหตุการณ์	๓.๘๗	.๘๐๘	มาก
๘	เรียงตามลำดับขั้นตอน	๓.๕๖	.๘๐๔	มาก
๙	เรียงตามหัวข้อเรื่อง	๓.๕๑	.๗๘๗	มาก
๑๐	เรียงจากง่ายไปหายาก	๓.๕๘	.๘๕๘	มาก
	รวม	๓.๕๓	.๕๗๑	มาก

* มีนัยสำคัญที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๗ พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในด้านการกำหนดเนื้อหาวิชา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๕๓$) เมื่อพิจารณาในรายข้อพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจในระดับมากทุกข้อ นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการสอนด้านการกำหนดเนื้อหาใน ๕ ข้อ ได้แก่ มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ($\bar{X} = ๔.๐๓$) รองลงมา เนื้อหาเหมาะสม ($\bar{X} = ๔.๐๒$) เรียงจากง่ายไปหายาก ($\bar{X} = ๓.๕๘$) การวางแผนคำนึงถึงความสมเหตุสมผล เรียงตามลำดับขั้นตอน ($\bar{X} = ๓.๕๖$) เรียงตามหัวข้อเรื่อง ($\bar{X} = ๓.๕๑$) และข้อที่นักเรียนมีความพึงพอใจมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ ($\bar{X} = ๓.๖๕$)

ตารางที่ ๔.๘ แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
ตอนปลายที่มีต่อพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ด้านวิธีการสอน

ลำดับ ที่	ด้านวิธีการสอน	ระดับความพึงพอใจ		
		$\bar{X}$	S.D	ระดับ
๑	คำนึงถึงความแตกต่างของผู้เรียน	๓.๘	๐.๘๑๔	มาก
๒	ส่งเสริมให้นักเรียนได้มีการเรียนด้วยการกระทำ	๓.๘๒	๐.๘๐๒	มาก
๓	ส่งเสริมให้นักเรียนให้เรียนด้วยการทำงานเป็นกลุ่ม	๓.๘๖	๐.๘๓๕	มาก
๔	มีการตอบสนองความต้องการของนักเรียนเรียนด้วยความสุข	๓.๘๕	๐.๘๓	มาก
๕	มีทักษะในการสอนแบบต่างๆ ได้เหมาะสมกับเนื้อหา	๓.๕๔	๐.๘๒๕	มาก
๖	มีกิจกรรมที่หลากหลาย เพื่อสร้างความสนใจ ผู้เรียนสนุกสนาน	๓.๗๖	๐.๘๓	มาก
๗	มีการส่งเสริมให้นักเรียนได้ใช้ความคิดอยู่เสมอ	๓.๕๕	๐.๘๓๑	มาก
๘	เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้คิดค้นหาเหตุผลความเป็นไปของสิ่งที่เรียน	๓.๕๑	๐.๘๑๗	มาก
๙	มีการส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ส่งเสริมการคิดทำสิ่งใหม่ๆ	๓.๘๕	๐.๘๓๓	มาก
๑๐	มีการใช้การจูงใจในระหว่างเรียน เช่น รางวัล การชมเชย คะแนนแข่งขัน	๓.๘	๐.๕๑๕	มาก
รวม		๓.๘๖	๐.๘๔๖	มาก

*มีนัยสำคัญที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๘ พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรม
ในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในด้านวิธีการสอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๘๖$)
เมื่อพิจารณาในรายข้อพบว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากทุกข้อ นักเรียนมีความพึงพอใจต่อ
การสอนด้านวิธีการสอน ใน ๕ ข้อ ได้แก่ มีการส่งเสริมให้นักเรียนได้ใช้ความคิดอยู่เสมอ
($\bar{X} = ๓.๕๕$) รองลงมาคือ มีทักษะในการสอนแบบต่างๆ ได้เหมาะสมกับเนื้อหา ($\bar{X} = ๓.๕๔$)
เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้คิดค้นหาเหตุผลความเป็นไปของสิ่งที่เรียน ($\bar{X} = ๓.๕๑$) มีการส่งเสริม
ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ส่งเสริมการคิดทำสิ่งใหม่ๆ ($\bar{X} = ๓.๘๕$) ส่งเสริมให้นักเรียนให้เรียนด้วยการ
ทำงานเป็นกลุ่ม ($\bar{X} = ๓.๘๖$) และข้อที่นักเรียนมีความพึงพอใจมีค่าเฉลี่ยที่ต่ำสุดคือ คำนึงถึงความ
แตกต่างของผู้เรียน มีการใช้การจูงใจในระหว่างเรียน เช่น รางวัล การชมเชยคะแนนแข่งขัน
($\bar{X} = ๓.๘๒$)

ตารางที่ ๔.๕ แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีต่อพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ด้านสื่อการสอน

ลำดับ ที่	ด้านสื่อการสอน	ระดับความพึงพอใจ		
		$\bar{X}$	S.D	ระดับ
๑	มีการกำหนดให้ผู้เรียนแสดงพฤติกรรมอย่างมีส่วนร่วม	๓.๕๓	๐.๗๗๒	มาก
๒	มีความสามารถเลือกใช้สื่อเหมาะสมกับเนื้อหา	๓.๕๒	๐.๗๗๕	มาก
๓	มีความสามารถเลือกใช้สื่อได้เหมาะสมกับกลุ่มผู้เรียน	๓.๕๗	๐.๗๖๕	มาก
๔	มีวิธีการนำเสนอสื่อใช้ได้เหมาะสม	๓.๕๔	๐.๘๒	มาก
๕	สื่อที่ใช้เป็นประโยชน์สำหรับการเรียน	๔.๐๓	๐.๗๕๕	มาก
๖	สื่อที่ใช้เหมาะสมกับการเรียนการสอนในเนื้อหานั้นๆ	๓.๕๘	๐.๘๑๔	มาก
๗	สามารถจัดหาสื่อและผลิตสื่อได้ด้วยตนเอง	๓.๘๗	๐.๘๐๗	มาก
๘	วิธีการนำเสนอสื่อมีรูปแบบหลากหลาย	๓.๘๖	๐.๘๕	มาก
๙	สื่อมีประสิทธิภาพและคุณภาพใช้ได้กับผู้เรียนเป็นอย่างดี	๓.๕	๐.๘๒๑	มาก
๑๐	มีความสามารถเลือกใช้สื่ออย่างเหมาะสม	๓.๕๔	๐.๘๒๕	มาก
	รวม	๓.๕๓	๐.๘๐๑	มาก

*มีนัยสำคัญที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๕ พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในด้านสื่อการสอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๕๓$) เมื่อพิจารณาในรายข้อพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจในระดับมากทุกข้อ ข้อที่นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการสอนด้านสื่อการสอน ใน ๕ ข้อ ได้แก่ สื่อที่ใช้เป็นประโยชน์สำหรับการเรียน ($\bar{X} = ๔.๐๓$) มีวิธีการนำเสนอสื่อใช้ได้เหมาะสม และสื่อที่ใช้เหมาะสมกับการเรียนการสอนในเนื้อหานั้นๆ ($\bar{X} = ๓.๕๔$) มีความสามารถเลือกใช้สื่อได้เหมาะสมกับกลุ่มผู้เรียน ($\bar{X} = ๓.๕๗$) วิธีการนำเสนอสื่อใช้ได้เหมาะสม ($\bar{X} = ๓.๕๘$) และข้อที่นักเรียนมีความพึงพอใจมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ มีวิธีการนำเสนอสื่อมีรูปแบบหลากหลาย ($\bar{X} = ๓.๘๖$)

ตารางที่ ๔.๑๐ แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีต่อพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน

ลำดับ ที่	ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน	ระดับความพึงพอใจ		
		$\bar{X}$	S.D	ระดับ
๑	เป็นผู้ช่วยเหลือแนะแหล่งวิชาการ คอยให้คำตอบเมื่อนักเรียนต้องการความช่วยเหลือทางวิชาการ	๔.๐๒	.๓๘๔	มาก
๒	เป็นผู้สนับสนุนและเสริมแรง ช่วยสนับสนุนด้านสื่ออุปกรณ์	๓.๕๓	.๓๗๖	มาก
๓	เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเป็นผู้กระทำ หรือปฏิบัติด้วยตนเองด้วยความกระตือรือร้น	๓.๕๓	.๓๖๘	มาก
๔	เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ค้นพบสาระสำคัญหรือองค์ความรู้ใหม่ด้วยตนเอง	๓.๕๕	.๓๓๓	มาก
๕	แนะนำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ที่หลากหลายจากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ	๓.๕๕	.๘๐๐	มาก
๖	มีการส่งเสริมกระบวนการคิด แนะนำให้ผู้เรียนได้ฝึกวิธีคิดในหลายลักษณะ	๔.๐๒	.๓๖๗	มาก
๗	ชวนให้ผู้เรียนสนใจใฝ่ค้นคว้าศึกษาท้าทาย ให้แสดงความสามารถและใช้ศักยภาพของตนอย่างเต็มที่	๓.๕๕	.๓๕๕	มาก
๘	ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนกำหนดงานวางเป้าหมายร่วมกัน และมีโอกาสเลือกทำงานหรือศึกษาค้นคว้าในเรื่องที่ตรงกับความถนัดความสามารถของตน	๓.๕๕	.๘๐๑	มาก
๙	ผู้สอนให้ความสำคัญแก่ผู้เรียนในความเป็นเอกบุคลิกคือให้การยอมรับในความสามารถ ความคิดเห็น ความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน	๔.๐๖	.๘๐๕	มาก
๑๐	ให้ผู้เรียนได้พัฒนาคุณลักษณะนิสัยที่ดีงาม เช่น ความเป็นมิตร ความเมตตา กรุณา ความมีน้ำใจ ความขยัน ความมีระเบียบวินัย ความเสียสละ	๔.๑๑	.๓๘๔	มาก
รวม		๓.๕๔	๐.๓๕๘	มาก

*มีนัยสำคัญที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๐ พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในด้านกิจกรรมการเรียนการสอนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๙๔$) เมื่อพิจารณาในรายข้อพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจในระดับมากทุกข้อ ข้อที่นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการสอนด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ใน ๕ ข้อ ได้แก่ ให้ผู้เรียนได้พัฒนาคุณลักษณะนิสัยที่ดีงาม เช่น ความรับผิดชอบ ความเมตตา กรุณาความมีน้ำใจ ความขยัน ความมีระเบียบวินัยความเสียสละ ($\bar{X} = ๔.๑๑$) รองลงมาคือ ผู้สอนให้ความสำคัญแก่ผู้เรียนในความเป็นเอกบุคลิก คือให้การยอมรับในความสามารถ ความคิดเห็น ความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน ($\bar{X} = ๔.๐๖$) มีการส่งเสริมกระบวนการคิด แนะนำให้ผู้เรียนได้ฝึกวิธีคิดในหลายลักษณะมี ($\bar{X} = ๓.๙๙$) เป็นผู้ช่วยเหลือแนะแหล่งวิชาการ คอยให้คำตอบเมื่อนักเรียนต้องการความช่วยเหลือทางวิชาการ ($\bar{X} = ๔.๐๒$) ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนกำหนดงานวางแผนเป้าหมายร่วมกัน และมีโอกาสเลือกทำงานหรือศึกษาค้นคว้าในเรื่องที่ตรงกับความถนัดความสามารถของตน ($\bar{X} = ๓.๙๕$) และข้อที่นักเรียนมีความพึงพอใจมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ เป็นผู้สนับสนุนและเสริมแรง ช่วยสนับสนุนด้านสื่ออุปกรณ์ ($\bar{X} = ๓.๙๒$)

ตารางที่ ๔.๑๑ แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีต่อพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ด้านการวัดผลและประเมินผล

ลำดับ ที่	ด้านการวัดผลและประเมินผล	ระดับความพึงพอใจ		
		$\bar{X}$	S.D	ระดับ
๑	วัดตรงจุดมุ่งหมายชัดเจน	๔.๐๕	.๗๕๔	มาก
๒	ใช้วิธีการวัดและเครื่องมือวัดให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย ของสิ่งที่ต้องการวัด	๓.๙๘	.๗๕๕	มาก
๓	วัดครอบคลุมพฤติกรรมที่ต้องการวัด	๓.๙๘	.๘๐๗	มาก
๔	เลือกคู่มือตัวอย่างของสิ่งที่จะวัดได้อย่างเหมาะสม	๓.๙๖	.๘๑๓	มาก
๕	ใช้วิธีวัดและเครื่องมือวัดหลายๆประเภท อย่างสม่ำเสมอ หลายๆครั้ง	๔.๐๒	.๘๖๘	มาก
๖	ใช้เครื่องมือวัดที่มีคุณภาพดี ศึกษาคุณลักษณะของเครื่องมือ แต่ละ ประเภทอย่างละเอียด	๓.๙๖	.๘๓๒	มาก
๗	แปลผลการวัดอย่างถูกต้องสอดคล้องกับเนื้อหา	๔.๐๓	.๘๒๑	มาก

ตารางที่ ๔.๑๑ ต่อ

ลำดับ ที่	ด้านการวัดผลและประเมินผล	ระดับความพึงพอใจ		
		$\bar{X}$	S.D	ระดับ
๘	มีความยุติธรรมไม่ลำเอียง	๔.๑๒	.๘๑๓	มาก
๙	ใช้ผลการวัดไปพัฒนาการเรียนการสอน	๔.๑๓	.๗๕๑	มาก
๑๐	การวัดมีจุดมุ่งหมายไว้อย่างมากมายหลายด้าน	๔.๑๒	.๗๕๗	มาก
รวม		๓.๘๘	๐.๘๒๑	มาก

*มีนัยสำคัญที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๑ พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในด้านการวัดผลและประเมินผลโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๐.๘๘$) เมื่อพิจารณาในรายข้อพบว่า นักเรียนเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากทุกข้อ ข้อที่นักเรียนมีความพึงพอใจต่อด้านการวัดผลและประเมินผล ใน ๕ ข้อ ได้แก่ ใช้ผลการวัดไปพัฒนาการเรียนการสอน ($\bar{X} = ๔.๑๓$) มีความยุติธรรมไม่ลำเอียง และการวัดมีจุดมุ่งหมายไว้อย่างมากมายหลายด้าน ($\bar{X} = ๔.๑๒$) การวัดตรงจุดมุ่งหมายชัดเจน ($\bar{X} = ๔.๐๕$) และข้อที่นักเรียนมีความพึงพอใจมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ใช้เครื่องมือวัดที่มีคุณภาพดี ศึกษาคุณลักษณะของเครื่องมือแต่ละประเภทอย่างละเอียด ($\bar{X} = ๓.๘๖$)

ตอนที่ ๓ เปรียบเทียบการทดสอบสมมติฐานความพึงพอใจที่มีต่อพระสอนศีลธรรมใน
โรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา

การทดสอบสมมติฐานโดยใช้ T-Test และ F-Test ทั้งนี้กำหนดเกณฑ์การวิเคราะห์
ความมีนัยสำคัญที่ระดับไม่เกิน .๐๕ ดังตารางที่ ๔.๑๒-๔.๑๕

ตารางที่ ๔.๑๒ เปรียบเทียบความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา
ตอนปลายอำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยรวมทั้ง ๖ ด้าน จำแนกตามเพศ

ความพึงพอใจของนักเรียน	ชาย (n = ๕๒)		หญิง (n = ๒๓๕)		t	p
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
	๑ ด้านคุณลักษณะทั่วของครู	๔.๐๑	๐.๗๒๘	๔.๐๘		
๒ ด้านการกำหนดเนื้อหาวิชา	๓.๐๖	๐.๖๗๐	๓.๐๒	๐.๖๘๕	.๔๒๓	.๖๗๒
๓ ด้านวิธีการสอน	๓.๐๗	๐.๖๓๒	๓.๘๒	๐.๖๖๖	๑.๕๓๖	.๐๕๔
๔ ด้านสื่อการสอน	๓.๐๗	๐.๖๓๒	๓.๐๒	๐.๖๔๐	.๖๕๕	.๔๘๗
๕ ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน	๓.๐๘	๐.๖๑๕	๓.๐๓	๐.๖๑๗	.๕๗๗	.๕๖๔
๖ ด้านการวัดผลและประเมินผล	๔.๐๓	๐.๖๔๖	๓.๐๕	๐.๖๖๐	๑.๐๒๗	.๓๐๕
รวม	๓.๓๕	๐.๖๕	๓.๓๔	๐.๖๓	.๗๐๔	.๔๘๒

*มีนัยสำคัญที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๒ พบว่าความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรมใน
โรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา แยกความแตกต่างระหว่างเพศ
โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐาน
ที่ตั้งไว้

ตารางที่ ๔.๑๓ ตารางแสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความพึงพอใจ
ของนักเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรม ในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอเมือง
จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยรวมทั้ง ๖ ด้าน จำแนกตามอายุ

ความพึงพอใจของนักเรียน	ต่ำกว่า ๑๖ ปี		๑๖ – ๑๗ ปีขึ้นไป		t	p
	(n = ๑๓)		(n = ๓๑๔)			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
๑ ด้านคุณลักษณะทั่วของครู	๔.๑๐	๐.๗๖๖	๓.๐๔	๓.๐๔๕	๑.๔๓๔	.๑๕๓
๒ ด้านการกำหนดเนื้อหาวิชา	๓.๘๘	๐.๖๑๖	๐.๕๗	๐.๕๗๓	.๐๒๐	.๓๕๘
๓ ด้านวิธีการสอน	๔.๑๒	๐.๖๘๕	๓.๐๒	๓.๐๒๓	.๑๔๑	.๘๘๘
๔ ด้านสื่อการสอน	๔.๐๗	๐.๔๓๕	๐.๖๘	๐.๖๗๗	๑.๐๕๐	.๒๕๕
๕ ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน	๔.๐๗	๐.๔๓๕	๓.๘๖	๓.๘๕๘	.๗๔๔	.๔๕๗
๖ ด้านการวัดผลและประเมินผล	๔.๐๔	๐.๕๖๘	๐.๖๖	๐.๖๖๒	.๓๕๔	.๗๒๓
รวม	๔.๐๐	๐.๕๕๑	๓.๐๓	๓.๐๒๖	.๘๗๑	.๓๘๔

*มีนัยสำคัญที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๓ พบว่าความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรมใน
โรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา แยกความแตกต่างระหว่างอายุ
โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐาน
ที่ตั้งไว้

ตารางที่ ๔.๑๔ ตารางแสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความพึงพอใจ
 ของนักเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรม ในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอเมือง
 จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยรวมทั้ง ๖ ด้าน จำแนกตามระดับชั้นเรียน

ด้าน	ระดับชั้นเรียน	N	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
ด้านที่ ๑	ชั้น ม.๔	๘๔	๔.๑๐	๐.๕๑๔	มาก
	ชั้น ม.๕	๑๓๗	๔.๐๐	๐.๖๓๘	มาก
	ชั้น ม.๖	๑๐๖	๓.๐๒	๐.๖๐๐	มาก
	รวม	๓๒๗	๔.๐๖	๐.๖๓๗	มาก
ด้านที่ ๒	ชั้น ม.๔	๘๔	๔.๐๗	๐.๖๐๔	มาก
	ชั้น ม.๕	๑๓๗	๓.๘๘	๐.๖๖๕	มาก
	ชั้น ม.๖	๑๐๖	๓.๘๘	๐.๗๔๓	มาก
	รวม	๓๒๗	๓.๐๓	๐.๖๘๐	มาก
ด้านที่ ๓	ชั้น ม.๔	๘๔	๓.๐๓	๐.๖๓๒	มาก
	ชั้น ม.๕	๑๓๗	๓.๘๖	๐.๖๕๑	มาก
	ชั้น ม.๖	๑๐๖	๓.๘๑	๐.๖๐๓	มาก
	รวม	๓๒๗	๓.๘๖	๐.๖๖๐	มาก
ด้านที่ ๔	ชั้น ม.๔	๘๔	๔.๐๖	๐.๖๑๑	มาก
	ชั้น ม.๕	๑๓๗	๓.๐๐	๐.๖๔๔	มาก
	ชั้น ม.๖	๑๐๖	๓.๘๗	๐.๖๔๑	มาก
	รวม	๓๒๗	๓.๐๓	๐.๖๓๗	มาก
ด้านที่ ๕	ชั้น ม.๔	๘๔	๔.๐๐	๐.๕๕๐	มาก
	ชั้น ม.๕	๑๓๗	๓.๐๘	๐.๖๑๗	มาก
	ชั้น ม.๖	๑๐๖	๓.๘๕	๐.๖๕๑	มาก
	รวม	๓๒๗	๓.๐๔	๐.๖๑๖	มาก

ตารางที่ ๔.๑๔ ต่อ

ด้าน	ระดับชั้นเรียน	N	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
ด้านที่ ๖	ชั้น ม.๔	๘๔	๔.๐๐	๐.๕๓๒	มาก
	ชั้น ม.๕	๑๓๓	๔.๐๑	๐.๓๐๓	มาก
	ชั้น ม.๖	๑๐๖	๓.๘๓	๐.๖๖๒	มาก
	รวม	๓๒๓	๓.๐๘	๐.๖๕๖	มาก
รวม	ชั้น ม.๔	๘๔	๔.๐๖	๐.๕๐๔	มาก
	ชั้น ม.๕	๑๓๓	๓.๐๕	๐.๕๓๒	มาก
	ชั้น ม.๖	๑๐๖	๓.๘๖	๐.๖๑๑	มาก
	รวม	๓๒๓	๓.๐๕	๐.๕๓๒	มาก

*มีนัยสำคัญที่ระดับ ๐.๐๕

ตารางที่ ๔.๑๔ ในการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความพึงพอใจ ของนักเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรม ในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยรวม จำแนกระดับชั้นเรียน พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

ตารางที่ ๔.๑๕ วิเคราะห์ความแปรปรวนของระดับความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยรวมทั้ง ๖ ด้าน จำแนกระหว่างชั้นเรียน

ความพึงพอใจ	แหล่งข้อมูล	df	SS	MS	F	P
๑. ด้านคุณลักษณะ ของครู	ระหว่างกลุ่ม	๒	๓.๖๕๒	๑.๗๖๖	๔.๖๐๒	.๐๑๑*
	ภายในกลุ่ม	๓๒๔	๑๒๘.๕๕๔	.๓๗๔		
	รวม	๓๒๖	๑๓๒.๒๐๕			
๒. ด้านการกำหนดเนื้อหาวิชา	ระหว่างกลุ่ม	๒	๒.๒๖๕	๒.๑๑๘	๒.๔๓๑	.๐๘๖
	ภายในกลุ่ม	๓๒๔	๑๔๘.๔๖๒	.๓๗๕		
	รวม	๓๒๖	๑๕๐.๗๒๖			

ตารางที่ ๔.๑๕ ต่อ

ความพึงพอใจ	แหล่งข้อมูล	df	SS	MS	F	P
	ระหว่าง กลุ่ม	๒	.๖๖๐	.๖๕๕	.๓๕๓	.๔๓๐
๓. ด้านวิธีการสอน	ภายในกลุ่ม	๓๒๔	๑๔๑.๒๔๕	.๔๐๘		
	รวม	๓๒๖	๑๔๑.๙๐๕			
	ระหว่าง กลุ่ม	๒	๑.๘๖๕	๑.๐๕๔	๒.๓๒๑	.๑๐๐
๔. ด้านสื่อการสอน	ภายในกลุ่ม	๓๒๔	๑๓๐.๔๔๑	.๓๘๐		
	รวม	๓๒๖	๑๓๒.๓๐๖			
	ระหว่าง กลุ่ม	๒	๑.๓๒๓	.๕๒๕	๑.๓๕๕	.๑๓๔
๕. ด้านกิจกรรมการ เรียนการสอน	ภายในกลุ่ม	๓๒๔	๑๒๒.๒๐๑	.๓๕๓		
	รวม	๓๒๖	๑๒๓.๕๒๘			
	ระหว่าง กลุ่ม	๒	๓.๔๓๑	๑.๗๑๕	๔.๐๖๔	.๐๑๘*
๖. ด้านการวัดผล และประเมินผล	ภายในกลุ่ม	๓๒๔	๑๓๖.๓๕๘	.๓๕๖		
	รวม	๓๒๖	๑๔๐.๒๒๕			
	ระหว่าง กลุ่ม	๒	๑.๘๐๖	๑.๐๕๕	๒.๓๕๓	.๐๖๓
โดยรวม	ภายในกลุ่ม	๓๒๔	๑๐๔.๓๕๒	.๒๕๖		
	รวม	๓๒๖	๑๐๖.๕๕๕			

* มีนัยสำคัญที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๕ พบว่า เปรียบเทียบความพึงพอใจที่มีต่อพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา แยกความแตกต่างระหว่างชั้นเรียน โดยภาพรวม พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน นักเรียนมีระดับชั้นต่างกัน มีความพึงพอใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

เมื่อพิจารณาความพึงพอใจที่มีต่อพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย แต่ละด้าน พบว่า ด้านคุณลักษณะทั่วไปของครู และด้านการวัดผลประเมินผล มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ยกเว้นด้านการกำหนดเนื้อหาวิชา ด้านวิธีการสอน ด้านสื่อการสอน และด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ดังนั้นจึงทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ตามวิธีของ Sheffe ดังตารางที่ ๔.๑๖-๔.๑๗

ตารางที่ ๔.๑๖ เปรียบเทียบความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน

มัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา ด้านคุณลักษณะของครู แยกตามระดับชั้นเรียน เป็นรายคู่

ระดับชั้น	ม. ๔	ม. ๕	ม. ๖
	$(\bar{X}=๔.๐๖)$	$(\bar{X}=๓.๕๕)$	$(\bar{X}=๓.๘๖)$
ม. ๔ $(\bar{X}=๔.๐๖)$	-	.๐๕๓	.๒๓๐*
ม. ๕ $(\bar{X}=๓.๕๕)$	-	-	.๑๓๓
ม. ๖ $(\bar{X}=๓.๘๖)$	-	-	-

*มีนัยสำคัญที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๕ พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา ด้านคุณลักษณะทั่วไปของครู แยกตามระดับชั้นเรียน เป็นรายคู่ พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ และปีที่ ๖ มีระดับความพึงพอใจ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .๐๕ โดยนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ มีระดับความพึงพอใจมากกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖

ตารางที่ ๔.๑๗ เปรียบเทียบความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน
มัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา ด้านการวัดผลและประเมินผล
แยกตามระดับชั้นเรียน เป็นรายคู่

ระดับชั้น	ม. ๔ ($\bar{X}=๔.๐๖$)	ม. ๕ ($\bar{X}=๓.๕๕$)	ม. ๖ ($\bar{X}=๓.๘๖$)
ม. ๔ ($\bar{X}=๔.๐๖$)	-	.๐๘๑	.๒๕๘*
ม. ๕ ($\bar{X}=๓.๕๕$)	-	-	.๑๓๓
ม. ๖ ($\bar{X}=๓.๘๖$)	-	-	-

*มีนัยสำคัญที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๗ พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรมใน
โรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา ด้านการวัดผลและประเมินผล แยก
ตามระดับชั้นเรียน เป็นรายคู่ พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ และปีที่ ๔ มีระดับความพึง
พอใจ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .๐๕ โดยนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ มีระดับ
ความพึงพอใจมากกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖

ตอนที่ ๔ วิเคราะห์การศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะความพึงพอใจของนักเรียนที่ต้องการให้พระสอนศีลธรรมในโรงเรียน

การวิเคราะห์ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของนักเรียนมีความพึงพอใจต่อพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนโดยวิเคราะห์จากแบบสอบถามที่นักเรียนให้ข้อมูลเพิ่มเติมมานั้น ผู้วิจัยได้นำมาหาค่าทางสถิติร้อยละ ตามตารางที่ ๔.๑๘ – ๔.๑๙

ตารางที่ ๔.๑๘ แสดงจำนวนและร้อยละเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค ที่มีพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน
จำนวนนักเรียน N=๓๒๗

ลำดับที่	ปัญหา	จำนวน	ร้อยละ
๑	ด้านคุณลักษณะของครู ๑. ครูไม่เป็นกลางให้มากกว่านี้ ๒. ครูไม่ควรสนิทสนมกับนักเรียนมากเกินไปเพราะจะทำให้ นักเรียนไม่เชื่อฟัง ๓. ครูไม่ต้องมีคุณภาพและความน่าเชื่อถือ ๔. ไม่เตรียมความพร้อมก่อนที่จะมาสอน ๕. ไม่ทำความรู้จักกับนักเรียนและทำความเข้าใจกับนักเรียน	๕	๑.๕๓
๒	ด้านการกำหนดเนื้อหาวิชา ๑. เนื้อหามากควรจะน้อยลงสักหน่อยโดยเฉพาะการบ้าน ๒. กำหนดเนื้อหาไม่เข้ากับการดำเนินชีวิตประจำวันสักเท่าไร ๓. เนื้อไม่ควบคุมหาควรให้ควบคุมมากกว่านี้ ๔. เนื้อหาไม่เข้ากับปัจจุบันและไม่มีการวิเคราะห์ ๕. การกำหนดเนื้อหาไม่ชัดเจนมีสาระ ๖. เนื้อหาค่อนข้างจะยากควรกำหนดให้ง่ายกว่านี้หน่อย ๗. ในเนื้อหาไม่มีนิทานประกอบด้วย	๗	๒.๑๔

ตารางที่ ๔.๑๘ ต่อ

๓	<p>ด้านวิธีการสอน</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. สอนไม่เข้าใจ ๒. การสอนไม่มีการใช้สื่อและอุปกรณ์เท่าที่ควร ๓. การสอนควรไม่หลากหลายใช้แต่จะอธิบายอย่างเดียว ๔. การสอนไม่ให้นักเรียนใช้การคิด ๕. สอนมีหลักในการจำ ไม่มีวิธีสอนที่ผู้เรียนเข้าใจได้ง่าย ๖. การสอนไม่มีภาพประกอบ ๗. สอนไม่สนุกสนานไม่มีความเฮฮา ๘. เวลาสอนไม่มองดูนักเรียนบ้าง ๙. สอนเร็วนักเรียนไม่ทัน ๑๐. มีกิจกรรมซ้ำๆ ไม่น่าสนใจ 	๑๐	๓.๐๖
๔	<p>ด้านสื่อการสอน</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. ไม่เป็นสื่อที่ผู้เรียนเกิดความสนใจ ๒. ไม่มีสื่อใหม่ๆมานำเสนอ ๓. ไม่มีสื่อที่เห็นภาพได้ชัดเจนเข้าใจง่าย ๔. ไม่มีสื่อทำเป็นตัวอย่างมานำเสนอสื่อแล้ว ๕. ไม่สนุกสนาน ๖. สื่อเป็นที่ไม่หลากหลาย ๗. สื่อที่เป็นรูปภาพหรือภาพยนตร์ไม่ค่อยมี 	๗	๒.๑๔
๕	<p>ด้านจัดกิจกรรมการเรียนการสอน</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. ครูไม่จัดกิจกรรมสม่ำเสมอ ๒. กำหนดให้ชัดเจน ๓. มีน้อยไม่น่าสนใจ ๔. ไม่สนุกและไม่มีสาระ ๕. ไม่หลากหลาย 	๕	๑.๕๓
๖	<p>ด้านการวัดผลและประเมินผล</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. ไม่วัดจากเรื่องที่สอน ๒. ไม่การวัดผล โดยให้นักเรียนได้ใช้ความคิด 	๒	๐.๖๑

จากตารางที่ ๔.๑๘ พบว่า นักเรียนผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรค ใน ๖ ด้านจำนวน ๓๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๓.๑๕ คน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน มีนักเรียนผู้ตอบแบบสอบถามเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านวิธีการสอนจำนวน ๑๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๓.๐๖ นักเรียนผู้ตอบแบบสอบถามด้านการกำหนดเนื้อหาวิชา และด้านสื่อการสอนจำนวน ๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๒.๑๔ นักเรียนผู้ตอบแบบสอบถามด้านคุณลักษณะของครู จำนวน ๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๒.๑๔ และด้านจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจำนวน ๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๑.๕๓ นักเรียนผู้ตอบแบบสอบถามด้านการวัดผลและประเมินผลจำนวน ๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๐.๖๑

ตารางที่ ๔.๑๙ เสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหา อุปสรรค ที่นักเรียนต้องการให้พระสอนศีลธรรม ในโรงเรียนปรับปรุง ผู้วิจัยได้ศึกษาวิเคราะห์จากแบบสอบถามที่นักเรียนเสนอแนะมา ใน ๖ ด้าน จากจำนวนนักเรียน N=๓๒๓

ลำดับ ที่	แนวทางแก้ไข	จำนวน	ร้อยละ
๑	ด้านคุณลักษณะของครู ๑. ครูควรจะเป็นกลางให้มากกว่านี้ ๒. ครูไม่ควรสนิทสนมกับนักเรียนมากเกินไปเพราะจะทำให้ ให้นักเรียนไม่เชื่อฟัง ๓. ครูต้องมีคุณภาพและความน่าเชื่อถือ ๔. ควรเตรียมความพร้อมก่อนที่จะมาสอน ๕. ต้องทำความรู้จักกับนักเรียนและทำความเข้าใจกับ นักเรียน	๕	๑.๕๓

ตารางที่ ๔.๑๕ ต่อ

ลำดับ ที่	แนวทางแก้ไข	จำนวน	ร้อยละ
๒	<p>ด้านการกำหนดเนื้อหาวิชา</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. เนื้อหาควรจะน้อยลงสักหน่อยโดยเฉพาะการบ้าน ๒. ควรจะกำหนดเนื้อหาให้เข้ากับการดำเนินชีวิตประจำวันได้ ๓. เนื้อหาควรให้ควมคุมมากกว่านี้ ๔. เนื้อหาควรกำหนดให้เข้ากับปัจจุบันและควรให้มีการวิเคราะห์ ๕. ควรกำหนดเนื้อหาให้ชัดเจนมีสาระ ๖. เนื้อหาค่อนข้างจะยากควรกำหนดให้ง่ายกว่านี้หน่อย ๗. ในเนื้อหาควรจะมีนิทานประกอบด้วย 	๗	๒.๑๔
๓	<p>ด้านวิธีการสอน</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. ควรจะสอนให้เข้าใจมากกว่านี้ ๒. ควรเน้นการสอนโดยใช้สื่อและอุปกรณ์ ๓. การสอนควรจะมีอย่างหลากหลายใช้แต่จะอธิบายอย่างเดียว ๔. การสอนควรให้นักเรียนใช้การคิด ๕. ควรมีหลักในการจำ มีวิธีสอนที่ผู้เรียนเข้าใจได้ง่าย ๖. การสอนควรจะมีภาพประกอบ ๗. ควรจะสอนด้วยความสนุกสนานเฮฮา ๘. เวลาสอนควรจะมีมองดูนักเรียนบ้าง ๙. ควรจะสอนให้ซ้ำๆไม่ต้องรีบมากนัก ๑๐. ควรจะมีกิจกรรมให้มากๆ 	๑๐	๓.๐๖

ตารางที่ ๔.๑๕ ต่อ

ลำดับ ที่	แนวทางแก้ไข	จำนวน	ร้อยละ
๔	ด้านสื่อการสอน ๑)ไม่เป็นสื่อที่ผู้เรียนเกิดความสนใจ ๒)ไม่มีสื่อใหม่ๆมานำเสนอ ๓)ไม่มีสื่อที่เห็นภาพได้ชัดเจนเข้าใจง่าย ๔)ไม่มีสื่อทำเป็นตัวอย่างมานำเสนอสื่อคู่แล้ว ๕)ไม่สนุกสนาน ๖)สื่อเป็นที่ไม่หลากหลาย ๗)สื่อที่เป็นรูปภาพหรือภาพยนตร์ไม่ค่อยมี	๗	๒.๑๔
๕	ด้านจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ๑)ครูไม่จัดกิจกรรมสม่ำเสมอ ๒)กำหนดให้ชัดเจน ๓)มีน้อยไม่น่าสนใจ ๔)ไม่สนุกและไม่มีการ ๕)ไม่หลากหลาย	๕	๑.๕๓
๖	ด้านการวัดผลและประเมินผล ๑)ไม่วัดจากเรื่องที่สอน ๒)ไม่การวัดผลโดยให้นักเรียนได้ใช้ความคิด	๒	๐.๖๑

จากตารางที่ ๔.๑๕ พบว่า นักเรียนผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางแก้ไขปัญหา และอุปสรรคใน ๖ ด้านจำนวน ๓๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๓.๑๕ คนเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน มีนักเรียนผู้ตอบแบบสอบถามเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านวิธีการสอนจำนวน ๑๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๓.๐๖ นักเรียนผู้ตอบแบบสอบถามด้านการกำหนดเนื้อหาวิชาและด้านสื่อการสอนจำนวน ๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๒.๑๔ นักเรียนผู้ตอบแบบสอบถามด้านคุณลักษณะของครู จำนวน ๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๑.๕๓ นักเรียนผู้ตอบแบบสอบถามด้านจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจำนวน ๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๑.๕๓ นักเรียนผู้ตอบแบบสอบถามด้านการวัดผลและประเมินผลจำนวน ๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๐.๖๑

บทที่ ๕

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจที่มีต่อพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ศึกษาเฉพาะ โรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา จังหวัดฉะเชิงเทรา พ.ศ. ๒๕๕๔ ที่มีพระเข้าไปสอนเท่านั้น โดยได้ศึกษาจากกลุ่มเป้าหมาย ๔ โรงเรียนด้วยกัน ได้แก่ โรงเรียนเบญจมราชรังสฤษฎ์ โรงเรียนเบญจมราชรังสฤษฎ์ ๒ โรงเรียนคัคครุณี และโรงเรียนพุทธโสธร ซึ่งมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจที่มีต่อพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา เพื่อเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจที่มีต่อพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา และเพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะความพึงพอใจที่มีต่อพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ซึ่งจำแนกตามเพศ เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจที่มีต่อพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา จำแนกตามอายุ เพื่อเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจที่มีต่อพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา จำแนกตามระดับชั้นเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคือ นักเรียนที่กำลังศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย เขตอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา จำนวน ๔ โรงเรียน ซึ่งมีกลุ่มนักเรียนตัวอย่าง จำนวน ๓๒๗ คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า ๕ ระดับ (Rating Scale) ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .๘๕๕ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การทดสอบค่าที (t-test) และทดสอบค่าเอฟ (f-test) (One way ANOVA)

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

การศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจที่มีต่อพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ศึกษาเฉพาะ โรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา จังหวัดฉะเชิงเทรา พ.ศ. ๒๕๕๔ ในครั้งนี้สรุปได้ดังนี้

๑. จากการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับตัวนักเรียน

๑) แสดงจำนวนและร้อยละแยกตามเพศ จากการวิเคราะห์พบว่า ในกลุ่มตัวอย่างของนักเรียนทั้งหมดจำนวน ๓๒๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐ นั้น มีนักเรียนเพศชายและเพศหญิงคือ นักเรียนหญิงจำนวน ๒๓๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๑.๕ คน นักเรียนชายจำนวน ๙๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๘.๕ คน

๒) แสดงจำนวนและร้อยละ แยกตามอายุ จากการวิเคราะห์พบว่า ในกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจำนวน ๓๒๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐ นั้น นักเรียนส่วนมากมีอายุระหว่าง ๑๖-๑๘ ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ ๘๖.๑๒ และอายุต่ำกว่า ๑๖ ปี คิดเป็นร้อยละ ๔.๐

๓) แสดงจำนวนและร้อยละแยกตามระดับชั้นเรียน จากการวิเคราะห์พบว่า ในกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจำนวน ๓๒๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐ นั้น มีนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ มีระดับมากที่สุด จำนวน ๑๓๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๑.๘ คน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ มีระดับปานกลาง จำนวน ๑๐๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๒.๔ คน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ มีระดับน้อยที่สุด จำนวน ๘๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๕.๗ คน คิดแยกแต่ละระดับชั้นเรียน

๔) แสดงกลุ่มตัวอย่าง จำนวนและร้อยละแยกตามแต่ละโรงเรียน จากการวิเคราะห์พบว่า ในกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจำนวน ๓๒๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐ นั้น นักเรียนโรงเรียนเบญจมราชรังสฤษฎิ์ มีนักเรียนมากที่สุด จำนวน ๘๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๔.๕๒ คน นักเรียนโรงเรียนคัศครุณี มีนักเรียนจำนวน ๘๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๖ คน นักเรียนโรงเรียนพุทธโสธร มีนักเรียนจำนวน ๗๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๓.๕๔ คน และนักเรียนโรงเรียนเบญจมราชรังสฤษฎิ์ ๒ มีจำนวนนักเรียน ๗๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๒.๘๓ คน คิดแต่ละโรงเรียน

๒. วิเคราะห์ความพึงพอใจที่มีต่อพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจที่มีต่อพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายด้าน พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจในระดับมากทุกข้อ นักเรียนมีความพึงพอใจในระดับ ๖ ข้อแรก ได้แก่ ด้านคุณลักษณะของครู ด้านการวัดผลและประเมินผล ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการกำหนดเนื้อหาวิชา ด้านสื่อการสอน และข้อที่นักเรียนมีความพึงพอใจมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือด้านวิธีการสอน)

๑) วิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในด้านคุณลักษณะของครู โดยภาพรวมของผู้ตอบแบบสอบถาม มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายข้อพบว่า มีความพึงพอใจระดับมากทุกข้อ ข้อที่นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการสอน ด้านมีความเสียสละ และเมตตาปราณี รองลงมาด้านมีความสำนึกในหน้าที่และภาระงานต่าง ๆ รวมไปถึงความรับผิดชอบ ด้านมีความสามารถในการพึ่งพาตนเองและมีอุดมคติ ด้านมีความซื่อสัตย์สุจริตและความยุติธรรม ด้านมีพละทานามัยที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกายและจิตใจ และข้อที่นักเรียนมีความพึงพอใจมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านมีความกระตือรือร้นในการปกครองระบอบประชาธิปไตย

๒) วิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในด้านการกำหนดเนื้อหาวิชา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายข้อพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจในระดับมากทุกข้อ นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการสอน ด้านการกำหนดเนื้อหาใน ๕ ข้อ ได้แก่ มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ รองลงมา มีความเหมาะสม เรียงจากง่ายไปหายาก การวางแผนคำนึงถึงความสมเหตุสมผล เรียงตามลำดับขั้นตอน เรียงตามหัวข้อเรื่อง และข้อที่นักเรียนมีความพึงพอใจมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ มีความสอดคล้องกับธรรมชาติของผู้เรียน

๓) วิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในด้านวิธีการสอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายข้อพบว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากทุกข้อ นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการสอนด้านวิธีการสอน ใน ๕ ข้อ ได้แก่ มีการส่งเสริมให้นักเรียนได้ใช้ความคิดอยู่เสมอ รองลงมาคือ มีทักษะในการสอนแบบต่างๆ ได้เหมาะสมกับเนื้อหา เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้คิดค้นหาเหตุผลความเป็นไปของสิ่งที่เรียน การส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ส่งเสริมการคิดทำสิ่งใหม่ๆ ส่งเสริมนักเรียนให้เรียนด้วยการทำงานเป็นกลุ่ม และข้อที่นักเรียนมีความพึงพอใจมีค่าเฉลี่ยที่ต่ำสุดคือ มีกิจกรรมที่หลากหลาย เพื่อสร้างความสนใจ ผู้เรียนสนุกสนาน

๔) วิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในด้านสื่อการสอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายข้อพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจในระดับมากทุกข้อ ข้อที่นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการสอนด้านสื่อการสอน ใน ๕ ข้อ ได้แก่ สื่อที่ใช้เป็นประโยชน์สำหรับการเรียน สื่อที่ใช้เหมาะสมกับการเรียนการสอนในเนื้อหานั้นๆ มีความสามารถใช้ให้สื่อได้เหมาะสมกับกลุ่มผู้เรียน วิธีการนำเสนอสื่อใช้ได้อย่างเหมาะสม มีความสามารถเลือกใช้สื่ออย่างเหมาะสม และข้อที่นักเรียนมีความพึงพอใจมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ วิธีการนำเสนอสื่อมีรูปแบบหลากหลาย

๕) วิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในด้านกิจกรรมการเรียนการสอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายข้อพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจในระดับมากทุกข้อ ข้อที่นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการสอนด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ใน ๕ ข้อ ได้แก่ ให้ผู้เรียนได้พัฒนาคุณลักษณะ

นิสัยที่ดั่งใจ เช่น ความรับผิดชอบ ความเมตตา กรุณา ความมีน้ำใจ ความขยัน ความมีระเบียบวินัย ความเสียสละ รองลงมาคือ ผู้สอนให้ความสำคัญแก่ผู้เรียนในความเป็นเอกบุคล คือให้การยอมรับในความสามารถ ความคิดเห็น ความแตกต่างระหว่างบุคลของผู้เรียน มีการส่งเสริมกระบวนการคิด แนะนำให้ผู้เรียนได้ฝึกวิธีคิดในหลายลักษณะมี เป็นผู้ช่วยเหลือแนะแหล่งวิทยากร คอยให้คำตอบเมื่อนักเรียนต้องการความช่วยเหลือทางวิชาการ ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนกำหนดงาน วางเป้าหมายร่วมกัน และมีโอกาสเลือกทำงานหรือศึกษาค้นคว้าในเรื่องที่ตรงกับความถนัด ความสามารถของตน และข้อที่นักเรียนมีความพึงพอใจมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ชวนให้ผู้เรียนสนใจใฝ่ค้นคว้าศึกษาทำทหาย ให้แสดง ความสามารถและให้ใช้ศักยภาพของตนอย่างเต็มที่

๖) วิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในด้านการวัดผลและประเมินผล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายข้อพบว่า นักเรียนเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากทุกข้อ ข้อที่นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการวัดผลและประเมินผล ใน ๕ ข้อ ได้แก่ ใช้ผลการวัดไปพัฒนาการเรียนการสอน มีความยุติธรรมไม่ลำเอียง การวัดมีจุดมุ่งหมายไว้อย่างมากมายหลายด้าน การวัดตรงจุดมุ่งหมายชัดเจน, แปลผลการวัดอย่างถูกต้องสอดคล้องกับเนื้อหา และข้อที่นักเรียนมีความพึงพอใจมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ใช้เครื่องมือวัดที่มีคุณภาพดี ศึกษาคุณลักษณะของเครื่องมือแต่ละประเภทอย่างละเอียด

๓. ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความพึงพอใจ ของนักเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรม ในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยรวม จำแนกระดับชั้นเรียน พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

๔. ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจที่มีต่อพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา แยกความแตกต่างระหว่างเพศ พบว่าความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา แยกความแตกต่างระหว่างเพศ โดยภาพรวม และรายด้าน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

๕. ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจที่มีต่อพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา แยกความแตกต่างระหว่างอายุ พบว่าความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา แยกความแตกต่างระหว่างอายุ โดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

๖. ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา แยกความแตกต่างระหว่างชั้นเรียนพบว่า เปรียบเทียบความพึงพอใจที่มีต่อพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา แยกความแตกต่างระหว่างชั้นเรียน โดยภาพรวม พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน มีความพึงพอใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

เมื่อพิจารณาความพึงพอใจที่มีต่อพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย แต่ละด้าน พบว่า ด้านคุณลักษณะทั่วไปของครู และด้านการวัดผลประเมินผล มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ยกเว้นด้านการกำหนดเนื้อหาวิชา ด้านวิธีการสอน ด้านสื่อการสอน และด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

๑) ด้านคุณลักษณะทั่วไปของครู แยกตามระดับชั้นเรียน เป็นรายคู่ พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ กับปีที่ ๖ มีระดับความพึงพอใจ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .๐๕ โดยนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ มีระดับความพึงพอใจมากกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖

๒) ด้านการวัดผลและประเมินผล แยกตามระดับชั้นเรียน เป็นรายคู่ พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ กับปีที่ ๔ มีระดับความพึงพอใจ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .๐๕ โดยนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ มีระดับความพึงพอใจมากกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖

๗. ผลการวิเคราะห์ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา หาค่าทางสถิติ ร้อยละพบว่า นักเรียนผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรค ใน ๖ ด้านมีจำนวน ๓๖ คน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ได้แก่ ด้านวิธีการสอนจำนวน ๑๐ คน ด้านการกำหนดเนื้อหาวิชา และด้านการสอนจำนวน ๗ คน ด้านคุณลักษณะของครู และด้านจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจำนวน ๕ คน และด้านการวัดผลและประเมินผลจำนวน ๒ คน เรียงตามลำดับมากไปหาน้อย

๘. ข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหา อุปสรรค ที่นักเรียนต้องการให้พระสอนศีลธรรมในโรงเรียนปรับปรุง ผู้วิจัยได้ศึกษาวิเคราะห์จากแบบสอบถามที่นักเรียนเสนอแนะมาใน ๖ ด้าน ดังนี้

๑) ด้านคุณลักษณะของครู พบว่า ครูควรจะเป็นกลางให้มากกว่านี้ ครูไม่ควรสนิทสนมกับนักเรียนมากเกินไปเพราะจะทำให้ให้นักเรียนไม่เชื่อฟัง ครูต้องมีคุณภาพและความน่าเชื่อถือ ควรเตรียมความพร้อมก่อนที่จะมาสอน และต้องทำความรู้จักกับนักเรียนและทำความเข้าใจกับนักเรียน

๒) ด้านการกำหนดเนื้อหาวิชา พบว่า เนื้อหาควรจะน้อยลงสักหน่อยโดยเฉพาะการบ้าน ควรจะกำหนดเนื้อหาให้เข้ากับการดำเนินชีวิตประจำวันได้ เนื้อหาควรให้ครอบคลุมมากกว่านี้ เนื้อหาควรกำหนดให้เข้ากับปัจจุบันและควรให้มีการวิเคราะห์ ควรกำหนดเนื้อหาให้ชัดเจนมีสาระเนื้อหาค่อนข้างจะยากควรกำหนดให้ง่ายกว่านี้หน่อย ในเนื้อหาควรจะมีนิทานประกอบด้วย

๓) ด้านวิธีการสอน พบว่า ควรจะสอนให้เข้าใจมากกว่านี้ ควรเน้นการสอนโดยใช้สื่อและอุปกรณ์ การสอนควรจะมีอย่างหลากหลายใช้แต่จะอธิบายอย่างเดียว การสอนควรให้นักเรียนใช้การคิด ควรมีหลักในการจำ มีวิธีสอนที่ผู้เรียนเข้าใจได้ง่าย การสอนควรจะมีภาพประกอบควรสอนด้วยความสนุกสนานเฮฮา เวลาสอนควรจะมีมองดูนักเรียนบ้าง ควรจะสอนให้ช้าๆไม่ต้องรีบมากนัก และควรจะมีกิจกรรมประกอบให้มากๆ

๔) ด้านสื่อการสอน จากการวิเคราะห์พบว่า ควรเป็นสื่อที่ผู้เรียนเกิดความสนใจ ควรมีสื่อใหม่ๆมานำเสนอ ควรมีสื่อที่เห็นภาพได้ชัดเจนเข้าใจง่าย ควรมีสื่อทำเป็นตัวอย่างมานำเสนอควรเป็นสื่อดูแล้วสนุกสนาน ควรมีสื่อที่หลากหลาย และสื่อควรจะเป็นรูปภาพหรือภาพยนตร์

๕) ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน จากการวิเคราะห์พบว่า ควรจัดอย่างสม่ำเสมอและกำหนดให้ชัดเจน กิจกรรมควรจะมีมากๆ กิจกรรมต้องเป็นกิจกรรมที่นำสนใจ กิจกรรมต้องสนุกและมีสาระความรู้ และกิจกรรมควรจะมีหลายอย่าง

๖) ด้านการวัดผลและประเมินผล จากการวิเคราะห์พบว่า ควรจะวัดจากเรื่องที่สอนและควรวัดผลโดยให้นักเรียนได้ใช้ความคิดของตนเอง โดยใช้ข้อมูลดังนี้

๕.๒ อภิปรายผล

การอภิปรายผลของการวิจัยครั้งนี้ จะกล่าวถึงการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยผู้วิจัยจะยกมาอภิปรายผลดังนี้

๑. ระดับความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา ซึ่งมีอยู่ทั้งหมด ๖ ด้าน พบว่า ความพึงพอใจที่มีต่อพระสอน

ศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยภาพรวมของผู้ตอบแบบสอบถาม มีความพึงพอใจต่อพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่า มีความพึงพอใจด้านคุณลักษณะของครู ด้านการกำหนดเนื้อหาวิชา ด้านวิธีการสอน ด้านสื่อการสอน ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน และด้านการวัดผลและประเมินผล มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากเหมือนกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ “พระชาติรี สิริจันโท (ศรีราชา) เปรียบเทียบทัศนคติของครูและนักเรียนที่มีต่อพระภิกษุผู้สอนในโรงเรียน เขตธนบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต ๑ ผลการศึกษาวิจัยพบว่า โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทั้ง ๗ ด้าน เรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปหาน้อยคือ ด้านบุคลิกภาพ,ด้านการเตรียมการสอน,ด้านการดำเนินการสอน,ด้านการใช้วิธีการสอน,ด้านการสร้างบรรยากาศในห้องเรียน,ด้านการวัดผลและประเมินผล และด้านการใช้สื่ออุปกรณ์ในการเรียนการสอน ตามลำดับ”

๒. ระดับความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาอำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา ซึ่งมีอยู่ทั้งหมด ๖ ด้าน โดยผู้วิจัยยกมาอภิปรายผลแต่ละด้านดังนี้

๑) ด้านคุณลักษณะของครู พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในด้านคุณลักษณะของครู โดยภาพรวมของนักเรียนผู้ตอบแบบสอบถาม มีความพึงพอใจต่อพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจ เรียงจากมากไปหาน้อย คือ ด้านมีระเบียบวินัย ด้านมีความซื่อสัตย์สุจริตและความยุติธรรม ด้านมีความขยันประหยัดและยึดมั่นในสัมมาอาชีพ ด้านมีความสำนึกในหน้าที่และการทำงานต่าง ๆ รวมไปถึงความรับผิดชอบ ด้านมีความเป็นผู้มีความคิดริเริ่มมีเหตุผล ด้านมีความกระตือรือร้นในการปกครองระบอบประชาธิปไตย ด้านมีพลานามัยที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกายและจิตใจ ด้านมีความสามารถในการพึ่งพาตนเองและมีอุดมคติ ด้านความภาคภูมิใจและการรู้จักทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม และทรัพยากรของชาติ และด้านมีความเสียสละ และเมตตาปราณี รักความสามัคคี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ “เขาวลัยชัย งามแสนโรจน์ ซึ่งได้ ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการเรียน วิชาเทคโนโลยี

๑พระชาติรี สิริจันโท (ศรีราชา), “ทัศนคติของครูและนักเรียนที่มีต่อพระภิกษุผู้สอนในโรงเรียนเขตธนบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต ๑”, วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๑), บทคัดย่อ.

สารสนเทศเพื่อชีวิต สรุปไว้ว่า ด้านผู้สอนซึ่งเกี่ยวกับบุคลิกภาพหรือลักษณะของครู โดยรวม อยู่ในระดับมากเหมือนกัน”^๒

๒) ด้านการกำหนดเนื้อหาวิชา พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในด้านการกำหนดเนื้อหาวิชา โดยภาพรวมของนักเรียนผู้ตอบแบบสอบถาม มีความพึงพอใจต่อพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจเรียงจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการวางแผนคำนึงถึงความสมเหตุสมผล ด้านมีความเหมาะสม ด้านมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ด้านมีอย่างหลากหลายเหมาะกับทุกกลุ่ม ด้านทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ ด้านมีความสอดคล้องกับธรรมชาติของผู้เรียน ด้านเรียงตามลำดับเหตุการณ์ ด้านเรียงตามลำดับขั้นตอน ด้านเรียงตามหัวข้อเรื่อง และด้านเรียงจากง่ายไปหายาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ “นางสาวจินตนา จรรย์นนท์ ศึกษาเรื่องความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีต่อพระสงฆ์ผู้สอนวิชาพระพุทธศาสนา ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาโดยพระสงฆ์ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก”^๓

๓) ด้านวิธีการสอน พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในด้านวิธีการสอน โดยภาพรวมของนักเรียนผู้ตอบแบบสอบถาม มีความพึงพอใจต่อพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจเรียงจากมากไปหาน้อย คือ ด้านคำนึงถึงความแตกต่างของผู้เรียน ด้านส่งเสริมให้นักเรียนได้มีการเรียนด้วยการกระทำ ด้านส่งเสริมนักเรียนให้เรียนด้วยการทำงานเป็นกลุ่ม ด้านมีการตอบสนองความต้องการของนักเรียนเรียนด้วยความสุข ด้านมีทักษะในการสอนแบบต่างๆได้เหมาะสมกับเนื้อหา ด้านมีกิจกรรมที่หลากหลายเพื่อสร้างความสนใจ ผู้เรียนสนุกสนาน ด้านมีการส่งเสริมให้นักเรียนได้ใช้ความคิดอยู่เสมอ ด้านเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้คิดค้นหาเหตุผลความเป็นไปของสิ่งที่เรียน ด้านการส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ส่งเสริมการคิดทำสิ่งใหม่ๆ และด้านการใช้การจูงใจในระหว่างเรียน เช่น รางวัล การชมเชย คะแนนแข่งขัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ “พระมหาไชยา ชยสิทธิ (เสนแสนยา) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ศึกษา

^๒เขวาลักษณ์ งามแสนโรจน์, “การศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษามีต่อการเรียน”, วิชาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อชีวิต, งานวิจัยในชั้นเรียน, (มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง, ๒๕๕๒), บทคัดย่อ.

^๓บุญหนา จิมาณัง, ฤดี แสงเดือนฉาย, ศศ.ม., “การประเมินประสิทธิภาพการสอนของพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษาเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค ๕”, รายงานการวิจัย สำนักวิชาการ, (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยวิทยาเขตขอนแก่น, พ.ศ. ๒๕๕๑), หน้า ๑.

ทัศนคติและความคาดหวังของครู และนักเรียนที่มีต่อบทบาทของพระภิกษุที่สอนธรรมศึกษา และศึกษาทัศนคติและความคาดหวังของพระภิกษุผู้สอนธรรมศึกษาที่มีต่อความเหมาะสมของหลักสูตรธรรมศึกษา” พบว่า วิธีการสอนของพระภิกษุ นักเรียนธรรมศึกษา เห็นว่าวิธีการสอนของพระภิกษุผู้สอนธรรมศึกษามีความเหมาะสมในระดับเหมาะสมค่อนข้างมาก มีความคาดหวังต่อพระภิกษุในด้านการใช้อุปกรณ์การสอนที่หลากหลาย สร้างบรรยากาศในห้องเรียนให้สนุกสนานไม่เครียดกับวิชาการ เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็น และมีกิจกรรมร่วมอื่นๆ ในการเรียนการสอนวิชาธรรมะ”^๔

๔) ด้านสื่อการสอน พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในด้านสื่อการสอน โดยภาพรวมของนักเรียนผู้ตอบแบบสอบถาม มีความพึงพอใจต่อพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจเรียงจากมากไปหาน้อย คือ ด้านกำหนดให้ผู้เรียนแสดงพฤติกรรมอย่างมีส่วนร่วม ด้านความสามารถใช้สื่อเหมาะสมกับเนื้อหา ด้านความสามารถใช้สื่อได้เหมาะสมกับกลุ่มผู้เรียน ด้านวิธีการนำเสนอสื่อใช้ได้อย่างเหมาะสม ด้านสื่อที่ใช้เป็นประโยชน์สำหรับการเรียน ด้านสื่อที่ใช้เหมาะสมกับการเรียนการสอนในเนื้อหานั้นๆ ด้านสามารถจัดหาสื่อและผลิตสื่อได้ด้วยตนเอง ด้านวิธีการนำเสนอสื่อมีรูปแบบหลากหลาย ด้านสื่อมีประสิทธิภาพและคุณภาพใช้ได้กับผู้เรียนเป็นอย่างดี และด้านความสามารถเลือกใช้สื่ออย่างเหมาะสม สอดคล้องกับงานวิจัยของ “พระครูเมตตามงคลวิศิษฎ์ ซึ่งได้ทำการศึกษาเรื่องความคิดเห็นของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายต่อบทบาทของครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต ๑ พบว่า การศึกษาด้านสื่อการเรียนการสอนนั้นอยู่ในระดับมากเหมือนกัน”^๕

๕) ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ใน โดยภาพรวมของนักเรียนผู้ตอบแบบสอบถาม มีความพึงพอใจต่อพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาใน

---

^๔พระมหาไชยา ชยสิทธิ (เสนแสนยา), “ศึกษาทัศนคติและความคาดหวังของครูและนักเรียนที่มีต่อพระภิกษุผู้สอนธรรมศึกษา”, วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต (พระพุทธศาสนา), (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๗), บทคัดย่อ.

^๕พระครูเมตตามงคลวิศิษฎ์ (วัชรินทร์ อุดคุณโร), “ศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายต่อบทบาทของครูพระสอนศีลธรรมใน โรงเรียน เขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต ๑”, วิทยานิพนธ์หลักสูตรพุทธศาสตรมหา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, พ.ศ.๒๕๕๓), บทคัดย่อ.

รายละเอียดพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจเรียงจากมากไปหาน้อย คือ ด้านเป็นผู้ช่วยเหลือแนะ
 แหล่งวิทยาการ คอยให้คำตอบเมื่อนักเรียน ต้องการความช่วยเหลือทางวิชาการ ด้านเป็น
 ผู้สนับสนุนและเสริมแรง ช่วยสนับสนุนด้านสื่ออุปกรณ์ ด้านเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเป็นผู้กระทำ
 หรือปฏิบัติด้วยตนเอง ด้วยความกระตือรือร้น ด้านเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ค้นพบสาระสำคัญหรือ
 องค์ความรู้ใหม่ด้วยตนเอง ด้านการแนะนำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ที่หลากหลายจากแหล่งเรียนรู้
 ต่าง ๆ ด้านมีการส่งเสริมกระบวนการคิด แนะนำให้ผู้เรียนได้ฝึกวิธีคิดในหลายลักษณะ ด้านชวน
 ให้ผู้เรียนสนใจใฝ่ค้นคว้าศึกษาทำทหาย ให้แสดง ความสามารถและให้ใช้ศักยภาพของตนอย่าง
 เต็มที่ ด้านให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนกำหนดงาน วางเป้าหมายร่วมกัน และมีโอกาส
 เลือกทำงานหรือศึกษาค้นคว้าในเรื่องที่ตรงกับความถนัด ความสามารถของตน ด้านผู้สอนให้
 ความสำคัญแก่ผู้เรียนในความเป็นเอกบุคล คือให้การยอมรับในความสามารถ ความคิดเห็น
 ความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน และด้านให้ผู้เรียนได้พัฒนาคุณลักษณะนิสัยที่ดีงาม เช่น
 ความรับผิดชอบ ความเมตตา กรุณา ความมีน้ำใจ ความขยัน ความมีระเบียบวินัย ความเสียสละ
 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ “เขาวลัทธิ งามแสนโรจน์ ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของ
 นักศึกษาที่มีต่อการเรียน วิชาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อชีวิต พบว่า ความพึงพอใจของนักศึกษาที่
 มีต่อการเรียนวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อชีวิตด้านกิจกรรมการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก”^๖

๖) ด้านการวัดผลและประเมินผล พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อพระสอน
 ศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในด้านการวัดผลและประเมินผล โดยภาพรวม อยู่ใน
 ระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจเรียงจากมากไปหาน้อย คือ
 ด้านการวัดตรงจุดมุ่งหมายชัดเจน ด้านการใช้วิธีการวัด และเครื่องมือวัดให้สอดคล้องกับ
 จุดมุ่งหมายของสิ่งที่ต้องการวัด ด้านการวัดครอบคลุมพฤติกรรมที่ต้องการวัด ด้านเลือกสุ่ม
 ตัวอย่างของสิ่งที่วัดได้อย่างเหมาะสม ด้านใช้วิธีวัดและเครื่องมือวัดหลายๆประเภท อย่าง
 สม่ำเสมอหลายๆครั้ง ด้านใช้เครื่องมือวัดที่มีคุณภาพดี ศึกษาคุณลักษณะของเครื่องมือแต่ละ
 ประเภทอย่างละเอียด ด้านแปลผลการวัดอย่างถูกต้องสอดคล้องกับเนื้อหา ด้านมีความยุติธรรม
 ไม่ลำเอียง ด้านใช้ผลการวัดไปพัฒนาการเรียนการสอน และด้านการวัดมีจุดมุ่งหมายไว้อย่าง
 มากมายหลายด้าน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ “พระปิยะ ปิยธมฺโม (เมฆแสน) ได้ทำการวิจัย
 เรื่อง “ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อกระบวนการสอน วิชาพระพุทธศาสนาของครูประจำการ

^๖เขาวลัทธิ งามแสนโรจน์, “การศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการเรียน”, วิชา
 เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อชีวิต, งานวิจัยในชั้นเรียน, (มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง, ๒๕๕๒), บทคัดย่อ.

และครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาอำเภอเมืองแพร่” พบว่า ด้านการประเมินผลการศึกษา พบว่าในภาพรวม และรายด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้านเหมือนกัน”^๑

๓. เปรียบเทียบการทดสอบสมมติฐานความพึงพอใจที่มีต่อพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา โดยผู้วิจัยจะยกมาอภิปรายผลดังนี้

๑) ความแตกต่างระหว่างเพศ พบว่าความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา พบว่านักเรียนมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

๒) ความแตกต่างระหว่างอายุ พบว่าความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา พบว่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

๓) ความแตกต่างระหว่างชั้นเรียน พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน นักเรียนมีระดับชั้นต่างกัน มีความพึงพอใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

ในการเปรียบเทียบ ระหว่างเพศ,ระหว่างอายุ,และระหว่างชั้น โดยภาพรวมมีความแตกต่างซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานก็จริง แต่สอดคล้องกับงานวิจัยของ “พระครูเมตตามงคลวิศิษฎ์” ซึ่งท่านได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาเรื่อง ศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายต่อบทบาทของครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน เขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต ๑ เปรียบเทียบจำแนกตามเพศ โดยการทดสอบค่า (T-test) โดยภาพรวม พบว่า แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านก็พบว่า แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ จำแนกตามอายุ ระดับชั้นเรียน โดยวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way Analysis of Variance: ANOVA) สรุปได้ดังนี้

---

^๑พระปิยะ ปิยธมฺโม (เมฆแสน), ได้ทำการวิจัยเรื่อง, “ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อกระบวนการสอน วิชาพระพุทธศาสนาของครูประจำการและครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาอำเภอเมืองแพร่”, วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๑), บทคัดย่อ.

๑. จำแนกตามอายุโดยภาพรวม พบว่า แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ เมื่อพิจารณารายด้านก็พบว่า แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ เหมือนกัน

๒. จำแนกตามระดับชั้นเรียน โดยภาพรวม พบว่า แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ เมื่อพิจารณารายด้านก็พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ เหมือนกัน

เมื่อผู้วิจัยได้พิจารณาความพึงพอใจที่มีต่อพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย แต่ละด้าน พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ยกเว้นด้านการกำหนดเนื้อหาวิชา ด้านวิธีการสอน ด้านสื่อการสอน และด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ เมื่อทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ คือ

๑) ด้านคุณลักษณะของครู แยกตามระดับชั้นเรียน เป็นรายคู่พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา ด้านคุณลักษณะทั่วไปของครู แยกตามระดับชั้นเรียน เป็นรายคู่ พบว่า นักเรียนชั้นชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ และปีที่ ๖ มีระดับความพึงพอใจ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .๐๕ โดยนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ มีระดับความพึงพอใจมากกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖

๒) ด้านการวัดผลและประเมินผล แยกตามระดับชั้นเรียน เป็นรายคู่พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา ด้านการวัดผลและประเมินผล แยกตามระดับชั้นเรียน เป็นรายคู่ พบว่า นักเรียนชั้นชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ และปีที่ ๔ มีระดับความพึงพอใจ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .๐๕ โดยนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ มีระดับความพึงพอใจน้อยกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔

๔. เสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหา อุปสรรค ที่นักเรียนต้องการให้พระสอนศีลธรรมในโรงเรียนปรับปรุง ผู้วิจัยได้ศึกษาวิเคราะห์จากแบบสอบถามที่นักเรียนเสนอแนะมาใน ๖ ด้าน พบว่า นักเรียนผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางแก้ไขปัญหาและอุปสรรค ใน ๖ ด้านจำนวน ๓๖ คน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านได้แก่ นักเรียนผู้ตอบแบบสอบถามด้านวิธีการสอนจำนวน ๑๐ คน นักเรียนผู้ตอบแบบสอบถามด้านการกำหนดเนื้อหาวิชา และด้านสื่อการสอนจำนวน ๘ คน นักเรียนผู้ตอบแบบสอบถามด้านคุณลักษณะของครู และด้านจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจำนวน ๕ คน นักเรียนผู้ตอบแบบสอบถามด้านการวัดผลและประเมินผลจำนวน ๒ คน คน เรียงตามลำดับมากไปหาน้อย

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยได้ศึกษาวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา ใน ๖ ด้าน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) พบว่า ทั้งโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากเหมือนกัน ซึ่งผู้วิจัยถือว่าเป็นผลลัพท์ดีและน่าพอใจเป็นอย่างยิ่ง แต่ยังมีบางส่วนในแต่ละด้านแต่ละข้อที่มีนักเรียนบางคนได้ให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรค พร้อมข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไข ซึ่งจัดไว้ดังนี้

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๑. พระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ควรศึกษาคุณลักษณะของครูให้เข้าใจ นำไปประพฤติปฏิบัติให้ถูกต้องและเหมาะสม จะเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับนักเรียน เพื่อที่จะทำให้นักเรียนมีความประพฤติปฏิบัติที่ดียิ่งขึ้นไป

๒. พระสอนศีลธรรมในโรงเรียนควรทำความเข้าใจในการกำหนดเนื้อหาวิชา ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับวิชาที่สอน ก่อนที่จะนำไปใช้ เพื่อที่จะทำให้นักเรียนที่เรียนนั้นไม่สับสนในเรื่องที่จะสอน และจะทำให้นักเรียนมีความเข้าใจได้ง่ายขึ้น

๓. พระสอนศีลธรรมในโรงเรียนควรจะค้นคว้าหาความรู้อยู่เสมอเกี่ยวกับเรื่องของวิธีการสอน เพราะว่าการสอนนั้นจะต้องสอนอย่างหลากหลายวิธีจะสอนวิธีเดียวไม่ได้ การใช้วิธีการสอนที่หลากหลายนั้น จะทำให้เด็กไม่เบื่อที่จะเรียน และจะทำให้เด็กสนใจที่จะเรียนมากขึ้น

๔. พระสอนศีลธรรมในโรงเรียนควรจะสรรหาสื่อการสอน ใหม่ๆอยู่เสมอ และก็ควรนำไปใช้ให้เหมาะสมกับเนื้อหาและตัวของผู้เรียน เพราะสื่อที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการสอนจะเป็นตัวเรียกความสนใจจากผู้เรียนได้อย่างดี และช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจในเรื่องที่จะเรียนง่ายขึ้น

๕. พระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ครูควรจะมีกิจกรรมการเรียนการสอนไปให้เด็กได้ทำได้ปฏิบัติทุกครั้ง เพราะกิจกรรมจะเป็นตัวนำเข้าสู่การเรียนการสอนอย่างที่ดีเยี่ยมและควรมีให้หลากหลาย

๖. พระสอนศีลธรรมในโรงเรียนควรมีการวัดผลและประเมินผล หลายรูปแบบ หลายด้าน เพราะการวัดผลนั้นจะทำให้เรารู้ว่า นักเรียนแต่ละคนนั้นมีความสามารถในด้านใด เพื่อที่จะทำให้อาจารย์ผู้สอนนำมาแก้ไขข้อบกพร่องการสอนของผู้สอนได้เป็นอย่างดี

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

๑. ศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อคุณลักษณะของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา
๒. ศึกษาความพึงพอใจที่มีการใช้สื่อการเรียนการสอนของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา
๓. ศึกษาความพึงพอใจที่มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา
๔. ควรเน้นงานวิจัยเชิงคุณภาพโดยมีการศึกษาแบบสัมภาษณ์เชิงลึก

บรรณานุกรม

๑. ภาษาไทย

ก. เอกสารชั้นปฐมภูมิ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎกฉบับภาษาบาลีฉบับมหาจุฬาฯ ปีที่ ๒๕๐๐.

กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๕.

_____. พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๕.

ข. เอกสารชั้นทุติยภูมิ

(๑) หนังสือ

กมล เว็สุวรรณ และนิศยา เว็สุวรรณ. “แนวคิดการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนและแนวทางในการจัดตั้งศูนย์วิทยบริการด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาสำหรับสายงานด้านมัธยมศึกษา”. กรุงเทพมหานคร : พิมพ์ครั้งที่ ๑. บริษัท ดันอ้อแกรมมี จำกัด, ๒๕๓๕.

กมลรัตน์ หล้าสุวรรณ. “จิตวิทยาสังคม”. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, ๒๕๒๖.

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. “การจัดสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา กลุ่ม สาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช, ๒๕๔๔.

กิดานันท์ มลิทอง. “เทคโนโลยีการศึกษาร่วมสมัย”. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๖๖.

_____. “เทคโนโลยีทางการศึกษาและนวัตกรรม”. กรุงเทพมหานคร : พิมพ์ครั้งที่ ๒ ฉบับปรับปรุงเพิ่มเติม. ห้างหุ้นส่วนจำกัด อรุณการพิมพ์, ๒๕๔๒.

กิริติ ศรีวิเชียร. “อดีตปัจจุบันและอนาคตแห่งบทบาทของสังคมของวัด”. กรุงเทพมหานคร: กองแผนงานกรมการศาสนา, ๒๕๒๖.

คณะอนุกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้. (ร่าง). “การปฏิรูปการเรียนรู้ ผู้เรียนสำคัญที่สุด”. เอกสารอัดสำเนา, ๒๕๔๑.

ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์. “การพัฒนาหลักสูตร หลักการและแนวปฏิบัติ”. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์สายส่งสุขภาพใจ, ๒๕๓๕.

ชาติ แจ่มนุช และคณะ. “นักเรียนเป็นศูนย์กลางคืออย่างไร”. การปฏิรูปการเรียนรู้ ผู้เรียนสำคัญที่สุด. (ร่าง). เอกสารอัดสำเนา, ๒๕๔๑.

ไชยยศ เรื่องสุวรรณ. เทคโนโลยีการสอน: การออกแบบและพัฒนา. กรุงเทพมหานคร : พิมพ์ครั้งที่ ๒. โอเคียนสโตร์, ๒๕๓๓.

ชัยสิทธิ์ เฉลิมมีประเสริฐ. “ความพร้อมของหน่วยงานภาครัฐในการบริหารจัดการระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ชาติและกรณีตัวอย่างกรมควบคุมโรค”. กระทรวงสาธารณสุข. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๖.

ทศวรรษธรรมทัสน์พระธรรมปิฎก. “พุทธวิธีในการสอน”.หมวดพุทธศาสตร์. ผู้แต่งพระธรรมปิฎก. สำนักพิมพ์ธรรมสภา, พ.ศ. ๒๕๔๒.

ทิสนา เขมมณี. “ศาสตร์การสอน”. กรุงเทพมหานคร : พิมพ์ครั้งที่ ๔. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๘.

ทิสนา เขมมณี และคณะ. “การพัฒนากระบวนการคิด”. เอกสารประกอบการอบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง การพัฒนารูปแบบการสอนที่เน้นกระบวนการคิดตามแนวปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้. นครปฐม : ศูนย์ศึกษาพัฒนาครุศึกษาศาสตร์ สถาบันราชภัฏนครปฐม, ๒๕๔๑.

ทิวัดต์ มณีโชติ. “การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน”. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ, ๒๕๔๕.

ธงชัย สันติวงศ์. “หลักการจัดการ”. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิชย์, ๒๕๓๑.

ธนากรณ์ ใจสมานมิตร. “ความตระหนักในฐานะคนทำงาน”. เอกสารประกอบการบรรยาย, ๒๕๕๑.

ธนู แสงศักดิ์. “ครูดี วิทยาจารย์. ๒”. กุมภาพันธ์, ๒๕๐๕.

เนาวนิตย์ ใจมั่น. “พระพุทธรักษาเพื่อพัฒนาผู้เรียน”. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๘.

บรรพต สุวรรณประเสริฐ. “การพัฒนาหลักสูตรโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ”. เชียงใหม่ : The Knowledge Center, ๒๕๔๔.

บุญเรือง ขจรศิลป์. “พฤติกรรมและระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่มีต่อกรุงเทพมหานคร”, ๒๕๒๕.

บุญหนา จิมานัง. ฤดี แสงเดือนฉาย ศศ.ม. “การประเมินประสิทธิภาพการสอนของพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษาเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค ๕”. สำนักวิชาการ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยวิทยาเขตขอนแก่น, พ.ศ. ๒๕๕๑.

- ปรัชญา ใจสะอาด. “บทเรียนสำเร็จรูปและเครื่องช่วยสอน”. กรุงเทพมหานคร : หัดถโกศลการพิมพ์, ๒๕๒๒.
- ประคินันท์ อุปรมย์. “ทักษะการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง”. กรุงเทพมหานคร : พิมพ์ครั้งที่๑๐. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. ๒๕๓๕. แผนการศึกษาแห่งชาติ, ๒๕๒๐.พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ. “การจัดการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ”. พ.ศ. ๒๕๔๒, ในหมวด ๔.
- พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน. “ความพอใจ”. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นานมีบุ๊คส์, ๒๕๔๖.
- พิทักษ์ ตรุษทิม. “ความพึงพอใจของประชาชนต่อการบริการงานทะเบียนศึกษาเฉพาะกรณีสำนักทะเบียน”. มหาวิทยาลัยเกริก, ๒๕๓๘.
- พิริยะ ตระกูลสว่าง และคณะนักศึกษาศรีอยุธยาโท. “มโนทัศน์สำคัญเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน”. เรียบเรียงโดย นักศึกษาศรีอยุธยาโท สาขาหลักสูตรและการสอนรุ่นที่ ๒ ม.ราชภัฏพิบูลสงคราม, ๒๕๕๒.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต). “พุทธวิธีสอนของพระพุทธเจ้า”. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ธรรมสภา, ๒๕๔๖.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). “การศึกษาเพื่อสร้างบัณฑิต หรือ การศึกษาเพื่อเพิ่มผลผลิต”, ๒๕๕๐.
- เยาวลักษณ์ เตียรณบรรจง. “การออกแบบหนังสือ”. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, ๒๕๔๐.
- ราชบัณฑิตยสถาน. “พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒”. กรุงเทพมหานคร : นานมีบุ๊คส์พับลิชเคชั่นส์, ๒๕๔๖.
- วารินทร์ รัศมีพรหม. “การออกแบบและพัฒนาระบบการสอน”. ภาควิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร. กรุงเทพมหานคร, ๒๕๔๒.
- วิชาการ. กรม. ศูนย์พัฒนาหลักสูตร. “คู่มือการพัฒนาสื่อการเรียนรู้”. (ร่าง). กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๔๔.
- วารินทร์ รัศมีพรหม. “สื่อการสอนเทคโนโลยีการศึกษาร่วมสมัย”. ภาควิชาเทคโนโลยีทางการศึกษามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร. กรุงเทพมหานคร, ๒๕๔๓.
- วิชาการ. กรม. ศูนย์พัฒนาหนังสือ. “ความรู้เกี่ยวกับสื่อมัลติมีเดียเพื่อการศึกษา”. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, ๒๕๔๔.
- แรมสมร อยู่สถาพร. “เทคนิคและวิธีการสอนในระดับประถมศึกษา”. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๘.

สมพร จารุณี. “การจัดทำการเลือก และการใช้สื่อการเรียนการสอน”. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์
คุรุสภาลาดพร้าว, ๒๕๓๕.

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. “วิทยาการสอน”. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมชิตราช,
๒๕๔๐.

สาโรช บัวศรี. “จริยธรรมศึกษา”. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา, ๒๕๒๖.

สภามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี. “หลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไป”. มหาวิทยาลัย
เทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี. อนุมัติในการประชุมครั้งที่ ๑๒๕ .๑๑ ธันวาคม,
๒๕๕๒.

สิทธิโชค วรรณสันติกุล. รศ.ดร. “ทำอะไรให้เขายอม”. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ซีเอ็ด
ยูเคชั่น. บมจ. เดือนปีที่พิมพ์. ตุลาคม, ๒๕๔๗.

สุคนธ์ สินธพานนท์. “สุดยอดวิธีการสอน สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม นำไปสู่บทบาท
จัดการเรียนรู้ของครูยุคใหม่”, ๒๕๕๐.

สุทิน บุญชูวงศ์. “หลักการสอนตามหลักสูตรสภาการศึกษาฝึกหัดครู”. คณะวิชาครุศาสตร์ สถาบันราช
ภัฏสวนดุสิต. ๒๕๓๐

สุพล วังสินธุ์. “การจัดทำแผนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ.สารพัฒนาหลักสูตร”.
กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ภาพพิมพ์, ๒๕๔๕.

สุพัชรา สุภาพ. “สังคมวิทยา”. กรุงเทพมหานคร : พิมพ์ครั้งที่ ๒๒.ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๔๕.

สุมน อมรวิวัฒน์, “การพัฒนาการเรียนรู้ตามแนวพุทธศาสตร์.ทักษะกระบวนการเผชิญ
สถานการณ์”. กรุงเทพมหานคร: พิมพ์ที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ,
๒๕๓๐.

สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ. “๒๑ วิธีการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนากระบวนการคิด”.
กรุงเทพมหานคร : พิมพ์ครั้งที่ ๒. ห้างหุ้นส่วนจำกัด ภาพพิมพ์, ๒๕๔๕.

เสนาะ ดีเยาว์. “หลักการบริหาร”. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๓.

แสง จันทร์งาม. “วิธีสอนของพระพุทธเจ้า”. กรุงเทพมหานคร : บรรณาการ, ๒๕๒๖.

อุทัย เลหาวิเชียร. “ลักษณะวิชาและมิติต่างๆ”. รัฐประศาสนศาสตร์. กรุงเทพมหานคร:
สำนักพิมพ์เสมาธรรม, ๒๕๔๔.

(๒) วิทยานิพนธ์

จินตนา จரியานนท์. “ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีต่อพระสงฆ์ผู้สอนวิชาพระพุทธศาสนา ในเขตกรุงเทพมหานคร”. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิตครุศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๕.

ธนากรณ์ ใจสมานมิตร. “คุณลักษณะของผู้สอนและแนะนำงานที่พึงประสงค์”. วิทยานิพนธ์หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต : สาขาเทคโนโลยีอุตสาหกรรม รุ่นที่ ๕ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร, ๒๕๔๗.

ธีระวัฒน์ ศิริบัติ. “บทบาทของครูในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามความคิดของผู้บริหารสถานศึกษา และครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคามเขต๑”. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, ๒๕๔๕.

บุญเลิศ จีรภัทร์. “การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมผู้เรียนโดยผ่านกระบวนการเรียนการสอนธรรมศึกษาชั้นตรี-โท-เอก ในสถานศึกษา”. งานวิจัย ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยประจำปี กรมการศาสนากระทรวงวัฒนธรรม ปีงบประมาณ, ๒๕๔๕.

ประพนธ์ ชูจำปา. “ปัจจัยที่ส่งผลต่อเจตคติต่อการเรียนในหลักสูตรธรรมศึกษาของนักเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรม วัดพระธรรมกาย อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี”. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๕๒.

พระครูธรรมศาสนโมสิต (ภิญโญ/อนาลโย). “ปัญหาด้านการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๔๔ ของครูมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดกรมสามัญศึกษา อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา”. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาพระพุทธศาสนา บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๗.

พระครูเมตตามงคลวิศิษฎ์ (วัชรินทร์ อุกุวโร). “ศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายต่อบทบาทของครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน เขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานครเขต ๑”. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๑.

พระชาติ สิริจันโท (ศรีราชา). “ทัศนคติของครูและนักเรียนที่มีต่อพระภิกษุผู้สอนในโรงเรียนเขต
ธนบุรีสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต ๓”. **วิทยานิพนธ์
หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา**. บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓.

พระปิยะ ปิยะมโม (เมฆแสน). ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อกระบวนการ
สอนวิชาพระพุทธศาสนาของครูประจำการและครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน
มัธยมศึกษาอำเภอเมืองแพร่”. **วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิต
วิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓.

พระมหาไชยา ชยสิทธิ (แสนแสนยา). “ศึกษาทัศนคติและความคาดหวังของครูและนักเรียนที่มีต่อ
พระภิกษุผู้สอนธรรมศึกษา”. **พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (พระพุทธศาสนา)**. บัณฑิต
วิทยาลัย. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖.

พระมหาธีระศักดิ์ ธิติกิตติ (สุขยิ่ง). “ศึกษาผลสัมฤทธิ์การเผยแพร่คุณธรรมแก่นักเรียนระดับ
มัธยมศึกษาตอนปลาย ของศูนย์พัฒนาคุณธรรมจังหวัดสุรินทร์”. **พุทธศาสตร
มหาบัณฑิต (ธรรมนิเทศ)**. บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย,
๒๕๕๘.

พระมหาบุญเลิศ อินทปญโญ. “การศึกษาความคิดเห็นของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ผู้บริหาร
สถานศึกษา ครูและนักเรียนที่มีต่อการดำเนินงาน โครงการพระสอนศีลธรรมใน
โรงเรียนในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค ๕”. **รายงานการวิจัย**. วิทยาลัยสงฆ์พุทธชินราช.
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒.

พระมหาสมชาย ธมฺมวโร ได้ศึกษาเรื่อง. “การศึกษาเปรียบเทียบการจัดการเรียนการสอนวิชา
พระพุทธศาสนา ของครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน และครูประจำการในโรงเรียน
เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิต
วิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒.

ภณิดา ชัยปัญญา. “ความพึงพอใจของเกษตรกรต่อกิจกรรมไร่นาสวนผสมภายใต้โครงการปรับ
โครงสร้างและระบบการผลิตการเกษตรของจังหวัดเชียงราย”. **วิทยานิพนธ์ปริญญาโท**
เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๑.

วาสนา ต๊ะกาบโค. “การประเมินการดำเนินงาน โครงการ โรงเรียนวิถีพุทธ สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาลำพูน เขต ๑”. **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย :
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๘.

วิชัย เหลืองธรรมชาติ. “ความพึงพอใจในการปรับตัวต่อสภาพแวดล้อมใหม่ของประชากรหมู่บ้านอพยพโครงการเขื่อนรัชชประภา จังหวัดสุราษฎร์ธานี”. กรุงเทพมหานคร : **วิทยานิพนธ์ปริญญาโท**. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๓๑.

สายจิตร ว่าจะนะ. “ศึกษาผลกระทบของฝุ่นละอองต่อสุขภาพอนามัยของประชาชน ในเขตหน้าพระลานจังหวัดสระบุรี”. **วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต**, บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๔๒.

สุเทพ พานิชพันธุ์. “ความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่อการเข้าร่วมโครงการปรับโครงสร้างและระบบการผลิต จังหวัดอุบลราชธานี”. **วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต**. สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร. สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้. เชียงใหม่, ๒๕๕๑.

สุภาลักษณ์ ชัยอนันต์. “ความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่อโครงการส่งเสริมการปลูกมะเขือเทศแบบมีสัญญาผูกพันในจังหวัดลำปาง”. **วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิตเกษตรศาสตร์**. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๐.

อรรถพร ผดุงศักดิ์ชุก. การมีส่วนร่วมและแนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดฉะเชิงเทรา. **งานนิพนธ์ปริญญา กศ.ม. (บริหารการศึกษา)ชลบุรี**. บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๔๗.

อุทัยพรรณ สูดใจ. “ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการที่มีต่อการให้บริการขององค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย จังหวัดชลบุรี”. **วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. สาขาวิชาสังคมวิทยาประยุกต์, ๒๕๔๕.

(๓) บทความ/สาระสังเขปออนไลน์

จรินทร์ ลักษณะวิศิษฎ์. “ก.ศธ.แก้ปัญหาครูพระ สอนศีลธรรมใน ร.ร.”.(กรอบคร่าว่ ข่าว ๗ข่าวสังคม วันจันทร์ ที่ ๒๖ ธันวาคม พ.ศ., ๒๕๕๔).

ชาติชาย ราพิง. ผู้สื่อข่าว อ่างถึง ดร.อาร์ง จันทวานิช. “สกศ.วิจัยการพัฒนารเรียนการสอนศีลธรรมในสถานศึกษา”. สำนักข่าวแห่งชาติ กรมประชาสัมพันธ์ ,<http://thainews.prd.go.th>.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต). “พจนานุกรมพุทธศาสน์ฉบับประมวลศัพท์”. [ออนไลน์]. พิมพ์ครั้งที่ ๑๐ พ.ศ. ๒๕๔๖

พระไพศาล วิสาโล. “จุดอ่อนของการเสริมสร้างศีลธรรมในปัจจุบัน”. (หนังสือพิมพ์มติชน. รายวัน หน้า ๖ คอลัมน์ มองอย่างพุทธ วันที่ ๒๐ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๔๕), ปีที่ ๒๕ ฉบับที่ ๑๐๓๘๕.

วิฑูรย์ รุ่งเรืองผล. รศ. “เทคนิคการวัดความพึงพอใจของลูกค้า”. ฉบับที่ ๔๕ พฤศจิกายน, ๒๕๔๖. สมเด็จพระมหารัชมังคลาจารย์. และพระธรรมโกศาจารย์. “ปัญหาครูสอนศีลธรรมในโรงเรียน”, (ข่าว : ไทยรัฐ๑๗ กันยายน ๒๕๕๒).

อัญชานา ณ ระนอง. เอกสารการบรรยาย วิชา ร๑.๗๐๑. “การจัดการปฏิบัติการ”. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, http://www.geocities.com/dol_nida/Strategic_07_1.htm.

๒. ภาษาอังกฤษ

Applewhite, C.I., (1997). **Organizational behavior**. New York:Prentice-Hall Barnard. C.I., (1998). the functions of the executive. Cambridge, MA : Harvard University Press.

De Kieffer . Robert E. **Audio-Visual Instruction**. New York : The Center for Applied Research in Education . Inc, 1965.

Gagne. R. M.**The Conditions of Learning and Theory of Instruction**. ๔th ed.New York: Educational Technology Publications, 1985.

Hornby,A. F.(2000),“**Advance learner's dictionary**”, (6 th ed.), London, England : Oxford University.

Jerome Bruner. Available from : <http://goleng๒๑.multiply.com/journal> [๑๕พฤศจิกายน๒๕๕๒]. Johnson & Johnson, 1974.

Johnson David W.,andRogerT.Johnson,“**Instruction Goal Structure:Cooperation Competitive or Individualistic**”. Review of Education Research ๔๔ (1974), 213 – 240.

Kearsley. G. **Training and Technology: A Handbook for Handbook for HRD Professional**. Ontario: Addeson-Wesley Publishing Company, 1984.

Morse, N.C., “**Satisfaction in white collar job**”, University of Michigan Press, 1951.

Peggy.G.Hutcheson อังใน ทิชาพร หอมหวล “**เคล็ดลับ ๑๐ ประการในการสอนและแนะนำงาน**” เพิ่มผลผลิต, ๒๕๔๐.

Schermehorn, J. (1984), **Management For Productivity**, New York : John Wiley & Sons.

Strauss, G. & Sayless, R.L. (1960). Personal : **The humanproblem of management**, New York : Prentice-hall.

Taba. H. **Curriculum development: theory and practice**. New York. NY: Harcourt. Brace & World, 1926.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
แบบสอบถามการวิจัย

แบบสอบถาม

ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา รายวิชาพระพุทธศาสนา

คำชี้แจง

๑. แบบสอบถามชุดนี้ จัดทำขึ้นเพื่อสอบถามความพึงพอใจของนักเรียน ต่อพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน รายวิชาพระพุทธศาสนา การตอบแบบสอบถามของนักเรียนไม่มีผลกระทบต่อคะแนนใดๆทั้งสิ้น การวิเคราะห์จะดำเนินเป็นภาพรวมขอให้นักเรียนตอบตามความเป็นจริง เพราะข้อมูลข้อเสนอแนะของนักเรียนจะเป็นประโยชน์อย่างมากต่อพระหรือครูที่สอนศีลธรรมหรือวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียน

๒. แบบสอบถามมีทั้งหมด ๓ ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับตัวนักเรียน

ตอนที่ ๒ แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนการสอนของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา

ตอนที่ ๓ ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ขอขอบคุณทุกท่านที่กรุณาตอบแบบสอบถามนี้ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ ต่อการจัดการเรียนการสอนศีลธรรมในโรงเรียนที่ตรงกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาอยู่ต่อไปนี้

พระมหาประยอม กลุยาโณ (ลุ่มไม้ล์)
นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของนักเรียน

คำชี้แจง กรุณาใส่เครื่องหมาย ✓ ลงใน ที่ท่านต้องการเลือก

๑. เพศ ชาย หญิง
๒. อายุ ต่ำกว่า ๑๖ ปี ๑๗ - ๑๘ ปีขึ้นไป
๓. ระดับการศึกษา ม.๔ ม.๕ ม.๖

ตอนที่ ๒ แบบสอบถามความพึงพอใจของครูและนักเรียนที่มีต่อการเรียนการสอนของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่นักเรียนมีความพึงพอใจตามมาตราส่วนประมาณค่า ดังนี้
ระดับความพึงพอใจ

- ๕ หมายถึง มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด
- ๔ หมายถึง มีความพึงพอใจในระดับมาก
- ๓ หมายถึง มีความพึงพอใจในระดับปานกลาง
- ๒ หมายถึง มีความพึงพอใจในระดับน้อย
- ๑ หมายถึง มีความพึงพอใจในระดับน้อยที่สุด

ตัวอย่างแบบสอบถาม

รายการ		ความพึงพอใจของนักเรียน				
		๕	๔	๓	๒	๑
๑.	ปัญหาที่เกิดขึ้นแก่ภิกษุสามเณร					
๑	พระภิกษุสามเณรไม่เอาใจใส่ในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันของสงฆ์ เช่น บิณฑบาต ทำวัตร สวดมนต์ เข้า-เย็น เป็นต้น				✓	
๒	ขาดบุคลากรที่มีประสบการณ์ ความรู้ ความสามารถในการสอนธรรมศึกษาแก่นักเรียน	✓				

คำอธิบาย

จากตัวอย่างข้อ ๑ ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่า มีปัญหาในด้านพระภิกษุสามเณรไม่เอาใจใส่ในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันของสงฆ์ เช่น บิณฑบาต ทำวัตร สวดมนต์เข้า-เย็น “มีปัญหาน้อย”

จากตัวอย่างข้อ ๒ ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่า มีปัญหาในด้านขาดบุคลากรที่มีประสบการณ์ ความรู้ ความสามารถในการสอนธรรมชาติศึกษาแก่นักเรียน “มีปัญหามากที่สุด”

รายการ	ความพึงพอใจ				
	๕	๔	๓	๒	๑
๑. ด้านคุณลักษณะของครู					
๑.๑ มีระเบียบวินัย					
๑.๒ มีความซื่อสัตย์สุจริตและความยุติธรรม					
๑.๓ มีความขยัน ประหยัด และยึดมั่นในสัมมาอาชีพ					
๑.๔ มีความสำนึกในหน้าที่และการทำงานต่าง ๆ รวมไปถึงความรับผิดชอบ					
๑.๕ มีความเป็นผู้มีความคิดริเริ่ม มีเหตุผล					
๑.๖ มีความกระตือรือร้นในการปกครองระบอบประชาธิปไตย					
๑.๗ มีพละนาถัที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกายและจิตใจ					
๑.๘ มีความสามารถในการพึ่งพาตนเองและมีอุดมคติ					
๑.๙ ความภาคภูมิและการรู้จักทำนุบำรุงศิลปะ วัฒนธรรม และทรัพยากรของชาติ					
๑.๑๐ มีความเสียสละ และเมตตาปราณี รักความสามัคคี					
๒. ด้านการกำหนดเนื้อหาวิชา					
๒.๑ การวางแผนคำนึงถึงความสมเหตุสมผล					
๒.๒ มีความเหมาะสม					
๒.๓ มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์					
๒.๔ มีอย่างหลากหลายเหมาะกับทุกกลุ่ม					
๒.๕ ทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ					
๒.๖ มีความหมายต่อชีวิตของผู้เรียน					
๒.๗ เรียงตามลำดับเหตุการณ์					
๒.๘ เรียงตามลำดับขั้นตอน					

รายการ	ความพึงพอใจ				
	๕	๔	๓	๒	๑
๒.๕ เรียงตามหัวข้อเรื่อง					
๒.๑๐ เรียงจากง่ายไปหายาก					
๓. ด้านวิธีการสอน					
๓.๑ คำนึงถึงความแตกต่างของผู้เรียน					
๓.๒ ส่งเสริมให้นักเรียนได้มีการเรียนด้วยการกระทำ					
๓.๓ ส่งเสริมนักเรียนให้เรียนด้วยการทำงานเป็นกลุ่ม					
๓.๔ มีการตอบสนองความต้องการของนักเรียนเรียนด้วยความสุข					
๓.๕ มีทักษะในการสอนแบบต่างๆได้เหมาะสมกับเนื้อหา					
๓.๖ มีกิจกรรมที่หลากหลาย เพื่อสร้างความสนใจ ผู้เรียน สนุกสนาน					
๓.๗ มีการส่งเสริมให้นักเรียนได้ใช้ความคิดอยู่เสมอ					
๓.๘ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้คิดค้นหาเหตุผลความเป็นไปของสิ่งที่เรียน					
๓.๙ มีการส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ส่งเสริมการคิดทำสิ่งใหม่ๆ					
๓.๑๐ มีการใช้การจูงใจในระหว่างเรียน เช่น รางวัล การชมเชย คะแนนแข่งขัน					
๔. ด้านสื่อการสอน					
๔.๑ มีกำหนดให้ผู้เรียนแสดงพฤติกรรมโดยการดู การฟัง หรือ การกระทำ					
๔.๒ มีความสามารถใช้สื่อที่เหมาะสมกับเนื้อหา					
๔.๓ มีความสามารถใช้สื่อได้เหมาะสมกับกลุ่มผู้เรียน					

รายการ	ความพึงพอใจ				
	๕	๔	๓	๒	๑
๔.๔ มีวิธีการนำเสนอสื่อใช้ได้อย่างเหมาะสม					
๔.๕ สื่อที่ใช้เป็นประโยชน์สำหรับการเรียน					
๔.๖ สื่อที่ใช้เหมาะสมกับการเรียนการสอนในเนื้อหาอื่นๆ					
๔.๗ สามารถจัดหาสื่อและผลิตสื่อการเรียนการสอนได้ด้วยตนเอง					
๔.๘ วิธีการนำเสนอสื่อมีรูปแบบหลากหลาย					
๔.๙ สื่อที่มีประสิทธิภาพและคุณภาพใช้ได้กับผู้เรียนเป็นอย่างดี					
๔.๑๐ มีความสามารถเลือกใช้สื่ออย่างเหมาะสม					
๕. ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน					
๕.๑ เป็นผู้ช่วยเหลือและแหล่งวิทยาการ คอยให้คำตอบเมื่อนักเรียน ต้องการความช่วยเหลือทางวิชาการ					
๕.๒ เป็นผู้สนับสนุนและเสริมแรง ช่วยสนับสนุนด้านสื่ออุปกรณ์					
๕.๓ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเป็นผู้กระทำ หรือปฏิบัติด้วยตนเองด้วยความ กระตือรือร้น					
๕.๔ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ค้นพบสาระสำคัญหรือองค์การความรู้ใหม่ด้วยตนเอง					
๕.๕ แนะนำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ที่หลากหลายจากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ					
๕.๖ มีการส่งเสริมกระบวนการคิด แนะนำให้ผู้เรียนได้ฝึกวิธีคิดในหลายลักษณะ					
๕.๗ ชวนให้ผู้เรียนสนใจใฝ่ค้นคว้าศึกษาท้าทาย ให้แสดงความสามารถและให้ใช้ศักยภาพของตนอย่างเต็มที่					
๕.๘ ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนกำหนดงาน วางเป้าหมายร่วมกัน และมีโอกาสเลือกทำงานหรือศึกษาค้นคว้าในเรื่องที่ตรงกับความถนัด ความสามารถของตน					

รายการ	ความพึงพอใจ				
	๕	๔	๓	๒	๑
๕.๕ ผู้สอนให้ความสำคัญแก่ผู้เรียนในความเป็นเอกบุคล คือให้ การยอมรับในความสามารถ ความคิดเห็น ความแตกต่างระหว่าง บุคคลของผู้เรียน					
๕.๑๐ ให้ผู้เรียนได้พัฒนาคุณลักษณะนิสัยที่ดีงาม เช่น ความ รับผิดชอบ ความเมตตา กรุณา ความมีน้ำใจ ความขยัน ความมี ระเบียบวินัย ความเสียสละ					
๖. ด้านการวัดผลและประเมินผล					
๖.๑ วัดตรงจุดมุ่งหมายชัดเจน					
๖.๒ ใช้วิธีการวัดและเครื่องมือวัดให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย ของสิ่งที่ต้องการวัด					
๖.๓ วัดครอบคลุมพฤติกรรมที่ต้องการวัด					
๖.๔ เลือกกลุ่มตัวอย่างของสิ่งที่จะวัดได้อย่างเหมาะสม					
๖.๕ ใช้วิธีวัดและเครื่องมือวัดหลายๆประเภท อย่างสม่ำเสมอ หลายๆครั้ง					
๖.๖ ใช้เครื่องมือวัดที่มีคุณภาพดี ศึกษาคุณลักษณะของเครื่องมือ แต่ละประเภทอย่างละเอียด					
๖.๗ แปลผลการวัดอย่างถูกต้องสอดคล้องกับเนื้อหา					
๖.๘ มีความยุติธรรมไม่ลำเอียง					
๖.๙ ใช้ผลการวัดไปพัฒนาการเรียนการสอน					
๖.๑๐ การวัดมีจุดมุ่งหมายไว้อย่างมากมายหลายด้าน					

ตอนที่ ๓ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาของพระสอนศีลธรรม

๓.๑ ด้านคุณลักษณะของครู.....

.....

.....

.....

๓.๒ ด้านการกำหนดเนื้อหาวิชา.....

.....

.....

.....

๓.๓ ด้านวิธีการสอน.....

.....

.....

.....

๓.๔ ด้านสื่อการสอน.....

.....

.....

.....

๓.๕ ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน.....

.....

.....

.....

๓.๖ ด้านการวัดผลและประเมินผล.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณทุกท่านที่ตอบแบบสอบถามในครั้งนี้

ภาคผนวก ข

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

บันทึกข้อความ

ที่ ภาควิชาบริหารการศึกษาและกิจการคณะสงฆ์ คณะครุศาสตร์ มจร. โปธ ๐๘๑-๖๒๘-๕๖๖๕

..... ศ.บ. ๖๑๐๓.๓-๓๒๑..... ๒๕. ถึง ท.ว.ค. ๒๕๕๔.....

ที่ ขอบความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย วันที่

เรื่อง

เรียน ผศ.ดร.สมชัย ศรีนอก

ด้วย พระมหาประยอม ฉายา กลฺยาโณ นามสกุล ล่มไม้ล์ รหัสประจำตัวนิสิต ๕๓๐๑๔๐๒๓๑๑ นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย กำลังทำวิจัยเรื่อง “การศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร ดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ โครงการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ และมีความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่าน เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัยในการทำวิทยานิพนธ์ ดังที่ได้แนบมาพร้อมแล้วนี้ ดังนั้นทางโครงการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษาหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับการอนุเคราะห์ จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ บุญปุ)

หัวหน้าภาควิชาบริหารการศึกษาและกิจการคณะสงฆ์

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต

สำนักงานบริหารการศึกษาระดับอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ
บันทึกข้อความ

ที่ กศ ๐๑๐๓.๖ / ๓๒๑

๒๕ สิงหาคม ๒๕๕๔

ขอความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ส ำ ข วน น ำ ง ำ น ำ

ที่ ..... วันที่

เรื่อง

เรียน ผศ.สมหมาย ดุ้ยอัครมัย

ด้วย พระมหาประยอม ฉายา กลุยาโณ นามสกุล ล่มไม้ล์ รหัสประจำตัวนิติ
 ๕๓๐๑๔๐๒๓๑๑ นิติตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร
 การศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย กำลังทำวิจัยเรื่อง “การศึกษาความพึงพอใจที่
 มีต่อพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา” เป็นส่วนหนึ่งของ
 การศึกษาตามหลักสูตร ดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ โครงการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการ
 บริหารการศึกษาค้นคว้าเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ และมีความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึง
 ใคร่ขอเรียนเชิญท่าน เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัยในการทำวิทยานิพนธ์ ดังที่ได้แนบมา
 พร้อมแล้วนี้ ดังนั้นทางโครงการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษ
 หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับการอนุเคราะห์ จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทาง
 วิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ภาควิชาบริหารการศึกษาและกิจการคณะสงฆ์ คณะครุศาสตร์ มจร. โทร ๐๘๑-๖๒๕-๕๖๖๕
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ บุญปู)

ศธ ๖๑๐๓.๓ / ๓๒๑ หัวหน้าภาควิชาบริหารกิจการคณะสงฆ์

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์
บันทึกขอความ

ส ี ว น ัง า น น

ที่ ..... วันที่

เรื่อง

เรียน นายเกษม แสงนนท์

ด้วย พระมหาประยอม ฉายา กลยาโณ นามสกุล ล่มไม้ รัหส์ประจำตัวนิติ
๕๓๐๔๔๐๒๓๑๑ นิตติปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย กำลังทำวิจัยเรื่อง “การศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อพระ
สอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตร ดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ โครงการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการ
บริหารการศึกษา พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ และมีความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึง
ใคร่ขอเรียนเชิญท่าน เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัยในการทำวิทยานิพนธ์ ดังที่ได้แนบมา

พร้อมแล้วนี้ ดังนั้นทางโครงการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับการอนุเคราะห์ จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ บุญปู)

หัวหน้าภาควิชาบริหารการศึกษาและกิจการคณะสงฆ์

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๓/๑๑๗

คณะครุศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วัดศรีสุดาราม บางขุนนนท์ กรุงเทพฯ ๑๐๗๐๐

โทร. / Fax. ๐-๒-๔๓๓-๖๕๘๘, ๐๘-๑๘๓๘-๒๔๑๖

๒๕ สิงหาคม ๒๕๕๔

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน รศ.พิเศษ ดร. อำนวย เดชชัยศรี

ด้วย พระมหาประยอม ฉายา กลุยาโณ นามสกุล ล่มไม้ รัทสประจําตัวนิตินิ ๕๓๐๑๔๐๒๓๑๑ นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย กำลังทำวิจัยเรื่อง “การศึกษาความพึงพอใจที่ มีต่อพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา” เป็นส่วนหนึ่งของการ ศึกษาตามหลักสูตร ดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ โครงการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการ บริหารการศึกษา พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ และมีความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึง ใคร่ขอเรียนเชิญท่าน เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัยในการทำวิทยานิพนธ์ ดังที่ได้

แนบมาพร้อมแล้วนี้ ดังนั้นทางโครงการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับการอนุเคราะห์ จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อ ทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

เรียนมาด้วยความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ บุญป)

หัวหน้าภาควิชาบริหารการศึกษาและกิจการคณะสงฆ์

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๓/๑๑๓

คณะครุศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วัดศรีสุदारาม บางขุนนนท์ กรุงเทพฯ ๑๐๗๐๐

โทร. / Fax. ๐-๒-๔๓๓-๖๕๘๘, ๐๘-๑๘๓๘-๒๔๑๖

๒๕ สิงหาคม ๒๕๕๔

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน ผศ.ดร.เรียงชัย หมั่นชนะ

ด้วย พระมหาประยอม ฉายา กลุยาโณ นามสกุล ล่มไม้ รัหสประจําตวันลิต ๕๓๐๑๔๐๒๓๑๑ นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย กำลังทำวิจัยเรื่อง “การศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร ดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ โครงการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ และมีความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่าน เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัยในการทำวิทยานิพนธ์ ดังที่ได้

แนบมาพร้อมแล้วนี้ ดังนั้นทางโครงการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร
การศึกษา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับการอนุเคราะห์ จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อ
ทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

เรียนมาด้วยความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ บุญปุ่น)

หัวหน้าภาควิชาบริหารการศึกษาและกิจการคณะสงฆ์

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ภาคผนวก ก

หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๓/ ๑๗๕

คณะครุศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วัดศรีสุคนทราม บางขุนนนท์ กรุงเทพฯ ๑๐๗๐๐
โทร. / Fax. ๐-๒-๔๓๓-๖๕๘๘, ๐๘-๑๘๓๘-๒๔๑๖

๗ กันยายน ๒๕๕๔

เรื่อง ขออนุญาตแจกแบบสอบถามเพื่อทดสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนเทศบาล ๒ พระยาศรีสุนทรโวหาร (น้อย อาจารยางกูร)

ด้วย พระมหาประยอม ฉายา กลุยาโณ นามสกุล ล่มไม้ รัศมีประจำตัว นิสิต ๕๓๐๑๔๐๒๓๑๑ นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย กำลังทำวิจัยเรื่อง “การศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร ดังกล่าว

ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็น ต้องทดสอบเครื่องมือเพื่อวิจัยประกอบการทำวิทยานิพนธ์
โครงการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลง
กรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับการอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณในความ
เอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

เรียนมาด้วยความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ นุญปุ)

หัวหน้าภาควิชาบริหารการศึกษาและกิจการคณะสงฆ์

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๓/๑๘๐

คณะครุศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วัดศรีสุदारาม บางขุนนนท์ กรุงเทพฯ ๑๐๗๐๐

โทร. / Fax. ๐-๒-๔๓๓-๖๕๘๘, ๐๘-๑๘๓๘-๒๔๑๖

๑๓ มกราคม ๒๕๕๔

เรื่อง ขออนุญาตแจกแบบสอบถามเพื่อวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนเบญจมราชรังสฤษฎิ์

ด้วย พระมหาประยอม ฉายา กลุยาโณ นามสกุล ล่มไม้ รัทสประจําตัวนิตินิ
๕๓๐๑๔๐๒๓๑๑ นิตินิปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร
การศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย กำลังทำวิจัยเรื่อง “การศึกษาความพึงพอใจที่
มีต่อพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา” เป็นส่วนหนึ่งของ
การศึกษาตามหลักสูตร ดังกล่าว

ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็น ต้องเก็บข้อมูลเพื่อวิจัยประกอบการทำวิทยานิพนธ์ โครงการ
หลักสูตร พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ
ราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับการอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณในความ
เอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

เรียนมาด้วยความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ บุญปุ)

หัวหน้าภาควิชาบริหารการศึกษาและกิจการคณะสงฆ์

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๓/๑๘๐

คณะครุศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วัดศรีสุदारาม บางขุนนนท์ กรุงเทพฯ ๑๐๗๐๐

โทร. / Fax. ๐-๒-๔๓๓-๖๕๘๘, ๐๘-๑๘๓๘-๒๔๑๖

๑๓ มกราคม ๒๕๕๔

เรื่อง ขออนุญาตแจกแบบสอบถามเพื่อวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนเบญจมราชรังสฤษฎิ์ ๒

ด้วย พระมหาประยอม ฉายา กุฎยาโณ นามสกุล ล่มไม้ รัทสประจําตัวนิตินิต
๕๓๐๑๔๐๒๓๑๑ นิตินิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร
การศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย กำลังทำวิจัยเรื่อง “การศึกษาความพึงพอใจที่
มีต่อพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา” เป็นส่วนหนึ่งของ
การศึกษาตามหลักสูตร ดังกล่าว

ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็น ต้องเก็บข้อมูลเพื่อวิจัยประกอบการทำวิทยานิพนธ์ โครงการ
หลักสูตร พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ
ราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับการอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณในความ
เอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

เรียนมาด้วยความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ นุญปู)

หัวหน้าภาควิชาบริหารการศึกษาและกิจการคณะสงฆ์

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๓/๑๘๐

คณะครุศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วัดศรีสุदारาม บางขุนนนท์ กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐

โทร. / Fax. ๐-๒-๔๓๓-๖๕๘๘, ๐๘-๑๘๓๘-๒๔๑๖

๑๓ มกราคม ๒๕๕๔

เรื่อง ขออนุญาตแจกแบบสอบถามเพื่อวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนดัดดรุณี

ด้วย พระมหาประยอม ฉายา กุฎยาโณ นามสกุล ล่มไม้ รัทสประจําตัวนิตินิต
๕๓๐๑๔๐๒๓๑๑ นิตินิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร
การศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย กำลังทำวิจัยเรื่อง “การศึกษาความพึงพอใจที่
มีต่อพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา” เป็นส่วนหนึ่งของ
การศึกษาตามหลักสูตร ดังกล่าว

ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็น ต้องเก็บข้อมูลเพื่อวิจัยประกอบการทำวิทยานิพนธ์ โครงการ
หลักสูตร พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ
ราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับการอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณในความ
เอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

เรียนมาด้วยความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ บุญปู)

หัวหน้าภาควิชาบริหารการศึกษาและกิจการคณะสงฆ์

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๓/๑๘๐

คณะครูศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วัดศรีสุदारาม บางขุนนนท์ กรุงเทพฯ ๑๐๗๐๐

โทร. / Fax. ๐-๒-๔๓๓-๖๕๘๘, ๐๘-๑๘๓๘-๒๔๑๖

๑๓ มกราคม ๒๕๕๔

เรื่อง ขออนุญาตแจกแบบสอบถามเพื่อวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนพุทธโสธร

ด้วย พระมหาประยอม ฉายา กลฺยาโณ นามสกุล ล่มไม้ รัทสประจําตัวนิติน
๕๓๐๑๔๐๒๓๑๑ นิตินิตปริญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร
การศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย กำลังทำวิจัยเรื่อง “การศึกษาความพึงพอใจที่

มีต่อพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร ดังกล่าว

ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็น ต้องเก็บข้อมูลเพื่อวิจัยประกอบการทำวิทยานิพนธ์ โครงการหลักสูตร พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับการอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

เรียนมาด้วยความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ บุญปุ)

หัวหน้าภาควิชาบริหารการศึกษและกิจการคณะสงฆ์

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษ

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ : พระมหาประยอม กลยาโณ (ลุ่มไม้ล)

เกิด : วันจันทร์ที่ ๑๐ มกราคม พ.ศ. ๒๕๒๐

สถานที่เกิด : บ้านเลขที่ ๑๗๔ หมู่ ๓ ต.บ้านด้อง อ.เซกา จ.หนองคาย

อุปสมบท : วันที่ ๕ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๔๖

สังกัด : วัดชมโพธิาราม ต.โสธร อ.เมือง จ.ฉะเชิงเทรา ๒๔๐๐๐

การศึกษา : ประถมศึกษา โรงเรียนบ้านดอนเสียด หมู่ที่ ๓ ต.บ้านด้อง อ.เซกา จ.หนองคาย
มัธยมศึกษาตอนต้น การศึกษานอกโรงเรียน บ้านดอนเสียด หมู่ที่ ๓ ต.บ้านด้อง อ.เซกา จ.หนองคาย

มัธยมตอนปลาย โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดโสธรวราม ต.หน้าเมือง
อ.เมือง จ.ฉะเชิงเทรา

ปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ หลักสูตรบริหารการศึกษา

รุ่นที่ ๕๖ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ
ราชวิทยาลัย ห้องเรียนวัดโสธรวราม พ.ศ. ๒๕๕๓

นิสิตปริญญาโท คณะครุศาสตร์ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

เข้าศึกษา : วันที่ ๖ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๓

สำเร็จการศึกษา : วันที่ ๒๓ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๕

ที่อยู่ปัจจุบัน : วัดชมโพธิยาราม หมู่ ๑ ต.โสธร อ.เมือง จ.ฉะเชิงเทรา ๒๔๐๐๐
โทร. ๐๘-๖๘๒๖-๓๕๐๕

ประวัติผู้วิจัย

- ชื่อ** : พระมหาประยอม กลุยาโณ (ลุ่มไม้ล)
- เกิด** : วันจันทร์ที่ ๑๐ มกราคม พ.ศ. ๒๕๒๐
- สถานที่เกิด** : บ้านเลขที่ ๑๗๔ หมู่ ๓ ต.บ้านด้อง อ.เซกา จ.หนองคาย
- อุปสมบท** : วันที่ ๕ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๔๖
- สังกัด** : วัดชมโพธาราม ต.โศธร อ.เมือง จ.ฉะเชิงเทรา ๒๔๐๐๐
- การศึกษา** : ประถมศึกษา โรงเรียนบ้านดอนเสียด หมู่ที่ ๓ ต.บ้านด้อง อ.เซกา จ.หนองคาย
มัธยมศึกษาตอนต้น การศึกษานอกโรงเรียน บ้านดอนเสียด หมู่ที่ ๓ ต.บ้านด้อง อ.เซกา จ.หนองคาย
มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดโศธรวราม ต.หน้าเมือง อ.เมือง จ.ฉะเชิงเทรา
ปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ หลักสูตรบริหารการศึกษา
รุ่นที่ ๕๖ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ห้องเรียนวัดโศธรวราม พ.ศ. ๒๕๕๓
นิสิตปริญญาโท คณะครุศาสตร์ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- เข้าศึกษา** : วันที่ ๖ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๓
- สำเร็จการศึกษา** : วันที่ ๒๓ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๕
- ที่อยู่ปัจจุบัน** : วัดชมโพธาราม หมู่ ๑ ต.โศธร อ.เมือง จ.ฉะเชิงเทรา ๒๔๐๐๐ โทร. ๐๘-๖๘๒๖-๗๕๐๕